

EESTI SISERÄNDE PÕHJUSTE ANALÜÜS

Autorid: Jon Ender, Pille Hillep, Kristiina Kamenik

01.12.2014

Sisukord

Mõisted	3
Uuringu taust	4
1.1 Uuringu eesmärk	4
1.2 Uurimisküsimused	4
Uuringu metoodika	6
2.1 Uuringu valim	6
2.2 Küsitlusmetoodika	8
Uuringu analüüs	10
3.1 Rändepõhjused	10
3.2 Rännet mõjutavad tegurid	18
3.3 Rahulolu praeguse elukohaga	22
3.3.1 Üldine rahulolu.....	22
3.3.2 Rahulolu ja rahulolematuse põhjused.....	25
3.3.3 Rahulolu erinevate elukoha aspektidega.....	32
3.4 Planeeritavad elukohavahetused	43
3.5 Rändesuunad erinevatel majandusperioodidel	46
2002-2004 – majandusbuumi eelne periood.....	47
2005-2007 – majandusbuumi periood.....	47
2008-2010 – majanduskriisi periood.....	48
2011-2014 – majanduskriisi järgne periood.....	48
3.6 Välismaalt saabunute ränne	50
Kokkuvõte	52
Lisa 1 Tabelid	58
Lisa 2 Asustussüsteemi hierarhia tasemete jaotus kohaliku omavalitsuse tasandil	73
Lisa 3 Ankeet	78

Mõisted

Eesti siseränne- Eesti-sisene elukohavahetus, kui uus ja vana elukoht asuvad erinevas haldusüksuses või liigutakse vallasisesse linnalise asula (linn, alev) ja valla vahel. Uuringus vaadeldi ainult alalisi või pikaajalisi elukohavahetusi (sihtkohas viibiti vähemalt 6 kuud). Rändetoimused viimase 12 aasta jooksul (alates 2002. aastast). Uuringus vaadeldi nii sissekirjutusega kui ka sissekirjutuseta elukohavahetusi. Siserände all ei vaadeldud pendelrännet ega perioodilist rännet.

Välisränded on siserändajate poolt teostatud pikaajalised (alates 6 kuud nii lähte- kui ka sihtriigis) ränded suunaga Eesti-välismaa-Eesti, mis toimusid perioodil 2002-2014. Välisrände all ei vaadeldud pendelrännet ega perioodilist rännet.

Majandusperioodid-uuringus oli jaotatud 2002-2014.a. neljaks erinevaks majandusperioodiks: majandusbuumi eelne periood (2002-2004), majandusbuumi aegne periood (2005-2007), majanduskriisi aegne periood (2008-2010) ja majanduskriisi järgne periood (2011-2014). Igal perioodil võis respondent vastata ühe Eesti-sisese elukohavahetuse kohta, seega kogu uuringu peale kokku kuni 4 elukohavahetust. Kui vastaja oli rännanud ühel perioodil mitu korda, siis ta vastas selle rände kohta, mille sihtkohas ta kõige kauem elas.

Viimane siseränne on vastaja viimane Eesti-sisene elukohavahetus.

Vastaja vanus viimasel rändel- respondendi vanus viimasel Eesti-sisesel elukohavahetusel.

KOV- kohalik omavalitsus

Asustussüsteemi hierarhia tasemed- uuringus kasutati järgmist jaotust: Tallinn, Tallinna tagamaa, regioonikeskused, regioonikeskuste tagamaa, muude toimepiirkondade keskused, muude toimepiirkondade keskuste tagamaa, nõrgalt seotud keskus/tagamaa. Kohaliku omavalitsuse tasandi jaotus on välja toodud lisa 2-s.

Linn- linnaline asula sh vallasisesed linnad

Maa- vald (va. vallasisesed linnad)

Alaealiste lastega pered- vastaja peres on 17-aastased ja nooremad lapsed

Uuringu taust

1.1 Uuringu eesmärk

Uuringu üldeesmärgiks oli analüüsida lähemalt siserände põhjuseid ja motivaatoreid Eestis koos soovitustega võimalikeks üleriigilisteks ja piirkondlikeks poliitikameetmeteks, mida rakendada, et aidata negatiivse rändesaldoga piirkondadel säilitada oma arengu kestvuseks vajalikku inimkapitali ning meelitada juurde uusi elanikke.

Uuringu otseseks uurimisülesandeks oli analüüsida, millised on valdavad põhjused ja motiveerivad tegurid siserändes erinevate rändesuundade vahel ning mille osas vastavad rändepõhjused erinevad sotsiaal-demograafiliste tunnuste ja asukoha lõikes. Uuring võimaldab teha järeldusi, milliste elanike gruppide arvelt eri haldusüksused enam rahvastikku kaotavad või juurde võivad ning millised on vastavate rändeotsuste sagedasemad ja ka vähemkorduvad põhjused.

1.2 Uurimisküsimused

Uuringu käigus koguti peamise informatsioonina respondentide elukohavahetus(t)e aja, suuna ja põhjuste kohta. Samuti küsiti respondendi rahulolu uue elukohaga, kavatsuste kohta vahetada elukohta ka edaspidi või mitte ning vastavaid põhjuseid.

Pakkuja koostas koostöös Tellijaga ankeedi. Ankeet oli nii eesti kui ka vene keeles. Ankeet sisaldas valikvastustega küsimusi, kuid samas lisati ka lahtiseid küsimusi, et saada täpsemat infot elukoha vahetamise motiivide ja asjaolude kohta.

Küsitlusega koguti järgmist infot:

1. Toimunud või planeeritavate elukohavahetuste põhjused ja motivaatorid elukohta vahetanute peamiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste ning maakondade ja kohaliku omavalitsuse kategooriate lõikes.
2. Millised sihtkoha omadused on eelmiste elukohavahetuste või planeeritava elukohavahetuse juures olulised?
3. Toimunud või planeeritavate elukohavahetuste põhjused ja motivaatorid peamiste rändesuundade (indikatiivselt: maakondade ja omavalitsuste kategooriate vahel) lõikes.
4. Millised peamised erinevused ilmnevad eri rändesuundade lõikes vanuselises, soolises, rahvuslikus jaotuses?

5. Toimunud või planeeritavate elukohavahetuste põhjuseid ja motivaatoreid väljapoolt Eestit saabunute lõikes;
6. Kas ja milliseid erisusi saab tuua esile siserände põhjustes ja suundades majanduskriisi eelsete buumiaastate, majanduslanguse ning selle järgse ajaperioodi ning viimaste aastate võrdluses?

Uuringu meetodika

2.1 Uuringu valim

Uuringu läbiviimiseks vajalikud andmed koguti stratifitseeritud juhuvalimi alusel. Valimi raami moodustasid isikud, kes on viimase 12 aasta (2002-2014) jooksul vahetanud ühe või enam kordi elukohta kas alaliselt või pikaajaliselt, millest vähemalt üks elukohavahetus oli Rahvastikuregistris registreeritud. Valimi moodustamisel arvestati üldkogumi proportsionaalse mudeliga sotsiaal-demograafiliste gruppide (sugu ja praegune vanus), maakonna ja kohaliku omavalitsuse asustussüsteemi hierarhia kategooriate lõikes.

Uuringu üldkogumi arv oli 238 709 siserändajat ning uuringu netovalimi suurus oli 1203 siserändajat. Uuringu läbiviimiseks tehti üldkogumi teada saamiseks päring Rahvastikuregistrisse, kes koostas ka valimi kontaktibaasi, mis koosnes 12 000 registreeritud siserändajast. Uuringu üldkogumi ja valimi täpsem kirjeldus on välja toodud tabel 1-s.

Tabel 1. Valimi kirjeldus

		Üldkogum		Kaalumata valim		Kaalutud valim	
		N	%	N	%	N	%
Kokku		238709	100	1203	100	1203	100
Sugu	Mees	106576	45	537	45	546	45
	Naine	132133	55	666	55	657	55
Vanus	20-29	54630	23	278	23	272	23
	30-49	122233	51	620	52	617	51
	50-64	38626	16	182	15	197	16
	65+	23220	10	123	10	117	10
Maakond	Harjumaa	118626	50	597	50	597	50
	Hiiumaa	1748	1	9	1	9	1
	Ida-Virumaa	14138	6	71	6	71	6
	Jõgevamaa	5413	2	27	2	27	2
	Järvamaa	5366	2	27	2	27	2
	Läänemaa	4582	2	23	2	23	2
	Lääne-Virumaa	10077	4	51	4	51	4
	Põlvamaa	4743	2	24	2	24	2
	Pärnumaa	15912	7	80	7	80	7
	Raplamaa	6073	3	31	3	31	3
	Saaremaa	6226	3	31	3	31	3
	Tartumaa	27816	12	140	12	140	12
	Valgamaa	4229	2	21	2	21	2
	Viljandimaa	8008	3	40	3	40	3
Võrumaa	5752	2	29	2	29	2	
Asustussüsteemi hierarhia	Tallinn	21886	30	377	31	363	30
	Tallinna tagamaa	7236	20	219	18	241	20
	Regioonikeskus	6334	12	143	12	145	12
	Regioonikeskuse tagamaa	4534	10	119	10	121	10
	Muude toimepiirkondade keskused	4720	9	101	8	99	8
	Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	4172	8	97	8	93	8
	Nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus	5748	12	147	12	141	12

Tabel 2. Usalduspiirid

Valimi suurus	50%	45%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
	50%	55%	60%	65%	70%	75%	80%	85%	90%	95%	97%	98%
5	57.46%	57.17%	56.30%	54.81%	52.66%	49.76%	45.96%	41.03%	34.47%	25.04%	19.60%	16.09%
10	35.25%	35.07%	34.53%	33.62%	32.30%	30.52%	28.20%	25.17%	21.15%	15.36%	12.02%	9.87%
15	27.61%	27.47%	27.05%	26.34%	25.31%	23.91%	22.09%	19.72%	16.57%	12.04%	9.42%	7.73%
20	23.35%	23.23%	22.88%	22.27%	21.40%	20.22%	18.68%	16.67%	14.01%	10.18%	7.97%	6.54%
25	20.58%	20.48%	20.16%	19.63%	18.86%	17.82%	16.46%	14.70%	12.35%	8.97%	7.02%	5.76%
30	18.60%	18.51%	18.23%	17.74%	17.05%	16.11%	14.88%	13.28%	11.16%	8.11%	6.35%	5.21%
40	15.94%	15.87%	15.62%	15.21%	14.61%	13.81%	12.76%	11.39%	9.57%	6.95%	5.44%	4.46%
50	14.26%	14.18%	13.97%	13.60%	13.07%	12.35%	11.40%	10.18%	8.55%	6.21%	4.86%	3.99%
60	13.01%	12.94%	12.75%	12.41%	11.92%	11.27%	10.41%	9.29%	7.81%	5.67%	4.44%	3.64%
70	11.92%	11.86%	11.68%	11.37%	10.92%	10.32%	9.54%	8.51%	7.15%	5.20%	4.07%	3.34%
80	11.15%	11.09%	10.92%	10.63%	10.22%	9.65%	8.92%	7.96%	6.69%	4.86%	3.80%	3.12%
90	10.50%	10.45%	10.29%	10.02%	9.63%	9.10%	8.40%	7.50%	6.30%	4.58%	3.58%	2.94%
100	9.96%	9.91%	9.76%	9.50%	9.13%	8.63%	7.97%	7.11%	5.98%	4.34%	3.40%	2.79%
120	9.00%	8.95%	8.81%	8.58%	8.24%	7.79%	7.20%	6.42%	5.40%	3.92%	3.07%	2.52%
200	6.88%	6.84%	6.74%	6.56%	6.30%	5.95%	5.50%	4.91%	4.13%	3.00%	2.35%	1.93%
300	5.59%	5.56%	5.48%	5.33%	5.13%	4.84%	4.47%	3.99%	3.36%	2.44%	1.91%	1.57%
400	4.82%	4.80%	4.73%	4.60%	4.42%	4.18%	3.86%	3.45%	2.89%	2.10%	1.65%	1.35%
500	4.30%	4.28%	4.21%	4.10%	3.94%	3.72%	3.44%	3.07%	2.58%	1.87%	1.47%	1.20%
600	3.91%	3.89%	3.83%	3.73%	3.58%	3.38%	3.13%	2.79%	2.34%	1.70%	1.33%	1.09%
700	3.60%	3.58%	3.53%	3.44%	3.30%	3.12%	2.88%	2.57%	2.16%	1.57%	1.23%	1.01%
800	3.36%	3.34%	3.29%	3.20%	3.08%	2.91%	2.69%	2.40%	2.01%	1.46%	1.15%	0.94%
900	3.15%	3.14%	3.09%	3.01%	2.89%	2.73%	2.52%	2.25%	1.89%	1.37%	1.08%	0.88%
1,091	2.84%	2.83%	2.78%	2.71%	2.60%	2.46%	2.27%	2.03%	1.70%	1.24%	0.97%	0.80%
1,200	2.70%	2.68%	2.64%	2.57%	2.47%	2.33%	2.16%	1.92%	1.62%	1.17%	0.92%	0.75%

Kõigi respondentide (1203 inimest) hinnangute maksimaalne, juhuvaliku protseduurist tulenev võimalik viga ei ületa 2,7% taset usaldusnivool 95% (Tabel 2). Kui vastajate arv on väiksem siis on võimalik viga suurem.

2.2 Küsitlusmetoodika

Uuringus kasutati küsitluse läbiviimiseks telefoniküsitlus meetodit (CATI- Computer Assisted Telephone Interview). CATI on arvuti poolt juhitud telefoniintervjuu, kus spetsiaalse tarkvara abil salvestatakse andmed vastaja kohta andmebaasi. Küsitlustarkvara kontrollib valimi proportsioone ja küsitluse kulgu (suunamised jms). See efektiivne ja kasutajasõbralik süsteem muudab küsitlemisprotsessi lihtsaks ja vähendab oluliselt andmekogumisel tekkida võivaid vigu.

Küsitlemisprotsess algas sellega, et intervjuerija sai CATI süsteemist talle eraldatud telefoninumbri ja helistas sellel numbril. Kogu edasine küsitlus toimus arvuti juhendamisel. Kui telefonile vastati, siis intervjuerija valis sobiliku intervjuerimiskeele ning tutvustas ennast ja helistamise põhjust. Pärast tutvustamist oli intervjuerija esmaseks ülesandeks määrata lähtuvalt valimiparameetritele kindlaks sobilik vastaja sellel numbril.

Kui saadi ühendust mõne teise leibkonnaliikme, siis selgitati välja, millal on kõige sobilikum aeg vastajale helistamiseks, CATI süsteem võimaldas selle aja salvestada, et hiljem õigel ajal antud numbrile uus kõne teha. Kõnesid tehti erinevatel nädalapäevadel ja kellaaegadel, et suurendada vastaja tabamise võimalust. Küsitlustöö toimub õhtuti kell 16-20 ja nädalavahetustel kell 10-20. Kui sobiliku vastajaga saadi ühendust ja ta oli nõus uuringus osalema, siis alustati intervjuud.

Andmete analüüs

Küsitlustulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspakette *MS Excel* ja *SPSS*. Joonistel ja tabelites toodud andmed on ümardatud arvutiprogrammi poolt ja seetõttu võib ridade või veergude summa moodustada kohati 99% või 101%. Tabelites on olulisemad osakaalud väljatoodud punase värviga.

Kuna vastaja vanust rände ajal arvutati lahutustehtega (rändeaasta miinus sünniaasta), siis tuleb andmete tõlgendamisel arvestada asjaoluga, et vanusgruppide piiri peal olevad vastajad võisid sattuda antud tehte tõttu, kas vanemasse või nooremisse vanusegruppi kui ta tegelikult oli rände ajal.

Teine aspekt, millega tuleb arvestada andmete tõlgendamisel on asjaolu, et uuringust jäeti välja vanusgrupp, kes teostab suures jaos haridusrännet (alla 20-aastased). Seetõttu võib ka olla mõningal määral üle esindatud tööga seotud põhjustel rändamine, mis toimub 20-ndate aastate alguses pärast haridusrännet põhjustanud kooli lõpetamist.

Valimi moodustamise strateegia tõttu (vähemalt 1 registreeritud ränne alates 2002-st aastast) jäid välja kõik need vastanud, kes ei olnud kordagi oma registreeritud elukohta vahetanud.

Kuna haridusega seotud rände puhul on sage praktika see, et elukohta ümber ei registreerita, võis ka see põhjustada haridusega seotud rände vähest mainimist.

Uuringus oli 7 maakonda, kust vastajate arv jäi alla 30 (Hiiu-, Jõgeva-, Järva-, Lääne-, Põlva-, Valga- ja Võrumaa). Maakondlikes jaotustes ei saa teha nende maakondade osas statistiliselt usaldusväärseid järeldusi.

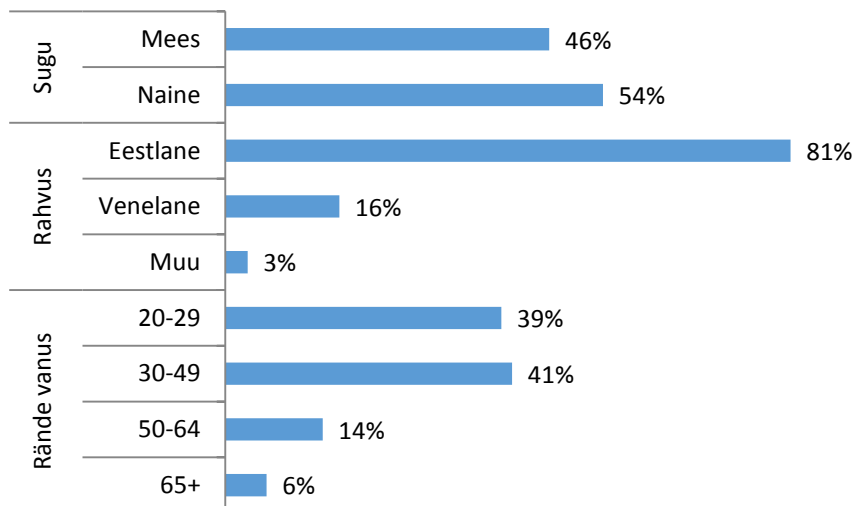
Lisaks ei olnud võimalik teha detailseid statistiliselt usaldusväärseid järeldusi teemade lõikes, mis puudutas väheseid vastanuid (välisrännanud, rändamissooviga inimesed) või kus muudel põhjustel oli vastajate rühm jäänud liiga väikeseks. Nendel puhkudel on analüüsis välja toodud kitsendused ning välja on toodud vaid üldised suundumused, mitte konkreetsed numbrilised andmed. Nimetatud probleemi vältimiseks tuleks kordusuuringu korral kindlasti suurendada valimi mahtu ja seada kvoodid eelnimetatud väheesindatud gruppidele.

Koostöös rände valdkonna ekspertidega (5 inimest), kellega toimus grupivestlus, sõnastati andmeanalüüsi põhjal poliitikasoovitused.

Uuringu analüüs

3.1 Rändepõhjused

Rändepõhjuseid on analüüsitud vastanute viimase rände põhjal, kusjuures arvesse on võetud rände ajal vähemalt 20-aastaste vastuseid. Seega on analüüsi jäänud 1091 respondendi vastused, kes on uuringuperioodil KOV-üksuste vahel rännanud. Ränded on kogu uuringuperioodi lõikes jaotunud ühtlaselt, igal aastal on toimunud 5-9% kõigist rännetest. Rännanutest on naisi 54% ning mehi 46% (Joonis 1). Rännanutest on eestlaseid 81%, venelasi 16% ning muust rahvusest inimesi 3%. Suurim osa rännetest on tehtud kahe noorima vanusrühma poolt: 20-29-aastased 39% ja 30-49-aastased 41% rännetest.

Joonis 1. Siserändajad soo, rahvuse ja rände vanuse lõikes (% , N=1090)

Kogu vaadeldud perioodil olid olulisimad põhjused elukoha vahetamiseks tööga seotud põhjused (31%), isiklikud ja perekondlikud põhjused (28%) ning eluasemega seotud põhjused (22%) (Joonis 2). Viimase rände põhjused ei erine sellest oluliselt – töö (30%), isiklikud ja perekondlikud põhjused (28%) ning eluasemega seotud põhjused (22%) on endiselt kolm olulisimat rändepõhjust. Neile lisanduvad veel haridus (7%), elukeskkond (4%), majanduslikud põhjused (3%) ning piirkonna vähene areng (2%).

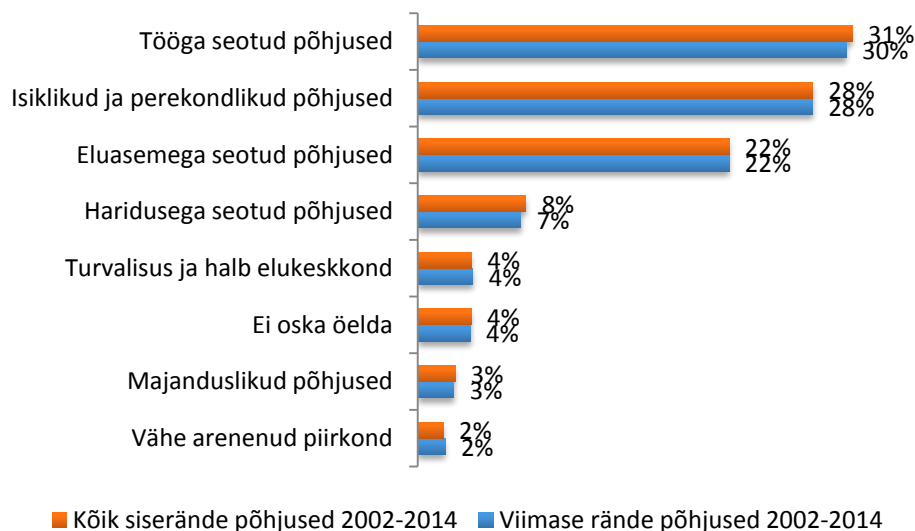
Tööga seotud põhjuste all on peamiselt mainitud väga üldiselt töökohta või selle vahetust, aga ka abikaasa või elukaaslase töökohta muutust, erialase töö leidmist, töökohale lähemale kolimist, tööpuudust ning paremate töö leidmise võimaluste otsimist.

Isiklike ja perekondlike põhjuste all on peamiselt nimetatud abiellumist, elukaaslase leidmist, lahutust, pereliikmete eest hoolitsemist, laste pärast või lastele ning teistele sugulastele

lähemale kolimist, pensionile minemist, sünnikohta tagasipöördumist, omaette elama asumist aga ka väga üldiselt isiklikke ning perekondlikke põhjuseid.

Eluasemega seotud põhjuste all on peamiselt nimetatud oma kodu (maja või korter) soetamist või valmis saamist, vajadust suurema või ka väiksema elamispinna järele, elamistingimuste parandamist ning soovi asuda elama majja, vajadust soodsama elamispinna järele, harvadel juhtudel mainiti seda, et jäädi oma eelmisest elukohast ilma või oldi muul moel sunnitud oma eelmisest elukohast lahkuma.

Haridusega seotud põhjuste all on nimetatud kooli, õppimist ning ülikooli minekut, oma lapse kooli või lasteaiakoha mitte kättesaadavust ning õpingute lõppemist. Elukeskkonna all on mainitud elukeskkonna parandamist, rahulikuma keskkonna otsimist, soovi linnast ära kolida, looduses elada või laste kasvatamise pärast maale kolida. Majanduslike põhjuste all on nimetatud liiga kallist üüri ning kommunaalteenuseid, võlgade tekkimist, liiga väikest sissetulekut ning toimetulekuraskuseid. Piirkonna vähese arengu all on nimetatud linnale lähemale kolimist, infrastruktuuri ning vajalike teenuste puudumist ning suuremate võimaluste otsimist.

Joonis 2. Kõik siserände põhjused ja vastaja viimase rände põhjused perioodil 2002-2014.a (% , N=1165 , N=1091)

Meeste jaoks on rändepõhjused olnud peamiselt seotud tööga (34%), sellele järgnevad isiklikud ja perekondlikud põhjused (24%) ja eluasemega seotud põhjused (24%) (Tabel 3). Naiste rännet on aga peamiselt põhjustanud isiklikud ja perekondlikud põhjused (31%), sellele järgnevad töö (27%) ning eluasemega seotud põhjused (21%). Rahvuse lõikes rändepõhjustes erinevusi ei ilmnenu, kõik rahvusrühmad mainisid kolme peamise rändepõhjusena samu põhjuseid: töö, isiklikud ja perekondlikud põhjused ning eluasemega seotud põhjused. Kui aga eestlastest nimetas tööga seotud põhjuseid 29% vastanuid, siis venelastest oluliselt rohkem – 39% vastanutest. Muust rahvusest inimeste jaoks oli aga ülekaalukalt olulisimaks isiklikud ja perekondlikud põhjused (44%). Vanuse lõikes on rändepõhjused selgelt kaheks jaotunud: 20-29-aastaste ning 30-49-aastaste jaoks on olulisim põhjus tööga seotud (vastavalt 38% ja 32%),

50-64 ning üle 65-aastaste jaoks aga isiklikud ja perekondlikud põhjused (vastavalt 43% ja 50%). 20-29 aastased paistavad teiste vanusgruppide seast välja ka haridusrändega (15%).

Tabel 3. Rändepõhjused soo, rahvuse ja vanuse lõikes (% , N=1091)

	Sugu		Rahvus			Vanus			
	Mees	Naine	Eestlane	Venelane	Muu	20-29	30-49	50-64	65+
Eluasemega seotud põhjused	24%	21%	23%	21%	12%	16%	28%	24%	25%
Haridusega seotud põhjused	6%	8%	8%	4%	6%	15%	3%	1%	0%
Isiklikud ja perekondlikud põhjused	24%	31%	28%	25%	44%	22%	25%	43%	50%
Majanduslikud põhjused	2%	3%	2%	3%	9%	2%	2%	4%	3%
Tööga seotud põhjused	34%	27%	29%	39%	21%	38%	32%	14%	6%
Turvalisus ja halb elukeskkond	4%	4%	4%	3%	0%	3%	5%	3%	6%
Vähe arenenud piirkond	2%	2%	2%	2%	6%	1%	2%	3%	3%
Ei oska öelda	4%	4%	4%	2%	3%	2%	3%	8%	6%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

58% kõikidest rännetest toimus maakondade vahel, neist omakorda suurem osa (48% maakondade vahelistest rännetest) toimus suunaga Harjumaale. Tartumaale suundus elama 12% maakondade vahel rännanud, ülejäänud maakondadesse juba oluliselt vähem (kuni 5%).

Kõige enam koliti ära Harju- ja Tartumaalt (mõlemad 23%) ning Ida-Virumaalt (10%). Maakondade vahel rännanud meestest kolis suurem osa ära Harjumaalt (25%), Tartumaalt (20%), Ida-Virumaalt (11%) ning Pärnumaalt (9%) (Tabel 4). Naistest lahkus suurem osa Tartumaalt (27%), Harjumaalt (21%), Ida-Virumaalt (10%) ning Viljandimaalt (8%). Eestlased on lahkunud võrdselt Tartumaalt ja Harjumaalt (24%), venelased on aga ülekaalukalt ära kolinud Ida-Virumaalt (44%), lisaks ka Tartumaalt (20%). Muust rahvusest inimesi on analüüsis üldistuste tegemiseks liiga vähe. Suurim osa 20-29-aastaseid lahkus Tartumaalt (32%) ning Harjumaalt (16%). Nii 30-49-aastased kui ka 50-64-aastased on ära kolinud peamiselt Harjumaalt (vastavalt 26% ja 27%), kuid populaarsuselt teine maakond on 30-49-aastastel Tartumaa (18%) ning 50-64-aastastel Ida-Virumaa (15%). Üle 65-aastased on ülekaalukalt lahkunud Harjumaalt (55%).

Tabel 4. Kolm peamist siserände lähtemaakonda soo, rahvuse, vanuse lõikes (% , N=1090)

		Esimene	Teine	Kolmas
Sugu	Mees	Harjumaa (25%)	Tartumaa (20%)	Ida-Virumaa (11%)
	Naine	Tartumaa (27%)	Harjumaa (21%)	Ida-Virumaa (10%)
Rahvus	Eestlane	Tartumaa (24%)	Harjumaa (24%)	Pärnumaa (8%)
	Venelane	Ida-Virumaa (44%)	Tartumaa (20%)	Harjumaa (18%)
Vanus	20-29	Tartumaa (32%)	Harjumaa (16%)	Ida-Virumaa (9%)
	30-49	Harjumaa (26%)	Tartumaa (18%)	Ida-Virumaa (11%)
	50-64	Harjumaa (27%)	Ida-Virumaa (15%)	Tartumaa (9%)
	65+	Harjumaa (55%)	Tartumaa (13%)	mitu maakonda (7%)
Kokku		Harjumaa (23%)	Tartumaa (23%)	Ida-Virumaa (10%)

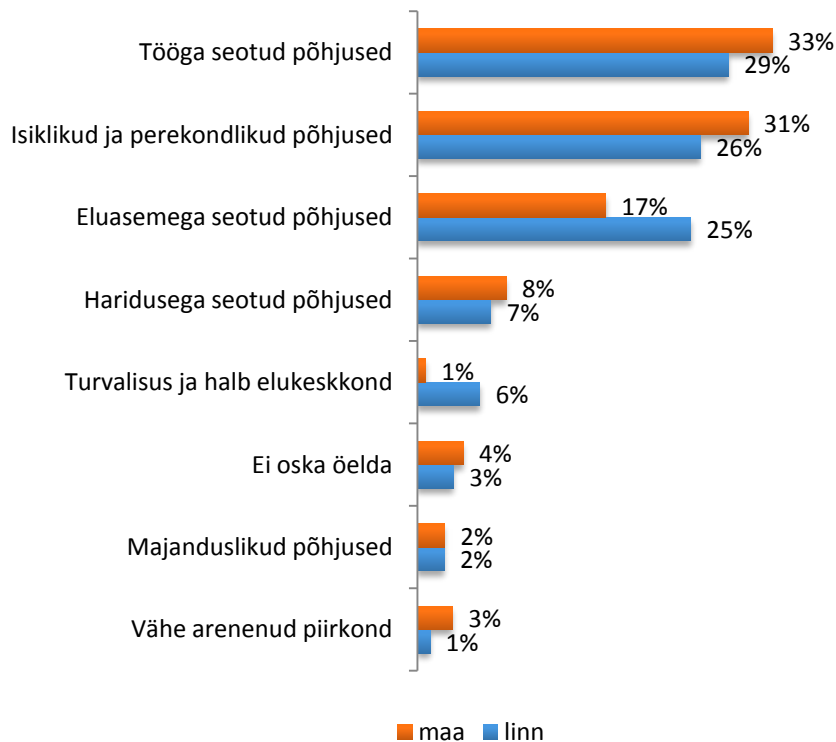
Harjumaalt on ära kolitud valdavalt eluasemega seotud põhjuste tõttu (36%), samuti isiklikel ja perekondlikel põhjustel (27%) (Lisa1, tabel 1). Pärnumaalt lahkujate rändepõhjusteks on olnud nii tööga (29%), isiklikud ning perekondlikud (25%) kui ka haridusega (17%) seotud põhjused. Läänemaal on domineerivaks tööga seotud põhjused (67%) ning Saaremaal tööga ning eluasemega seotud põhjused (mõlemad 30%). Kõigist teistest maakondadest on peamiselt lahkunud tööga seotud põhjustel ning isiklikel ja perekondlikel põhjustel.

Analüüsidest elukohavahetusi linna ja maapiirkondade vahel ilmnes, et linnast linna ning linnast maale kolinuud on ligikaudu sama palju (vastavalt 32% ja 31%), 22% rännetest on toimunud maalt linna ning 15% maalt maale. Mehed on kõige suurema osa rännetest teinud linnast linna (33%), naised aga linnast maale (33%) (Tabel 5). Eestlased on kõige rohkem rännanud linnast maale (33%), venelased ja muust rahvusest inimesed aga valdavalt linnast linna (vastavalt 60% ja 51%). 20-29-aastaste seas on kõige populaarsem linnast linna kolimine (43%), 30-49 ja üle 65-aastased kolivad aga peamiselt linnast maale (vastavalt 36% ja 41%). 50-64-aastaste seas ühte eristunud suunda ei ilmnenud, nende seas on väikeste vahedega populaarsed kolm suunda: linnast maale (31%), maalt linna (27%) ning linnast linna elama asumine (25%).

Tabel 5. Linna ja maa vaheline ränne soo, rahvuse ja vanuse lõikes (% , N=1090)

	Sugu		Rahvus			Vanus				Kokku
	Mees	Naine	Eestlane	Venelane	Muu	20-29	30-49	50-64	65+	
Linnast linna	33%	31%	25%	60%	51%	43%	26%	25%	20%	32%
Linnast maale	29%	33%	33%	21%	29%	24%	36%	31%	42%	31%
Maalt linna	23%	20%	23%	16%	17%	21%	21%	27%	20%	22%
Maalt maale	15%	15%	18%	2%	3%	11%	18%	17%	18%	15%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Linnast on ära kolitud üsna võrdselt kolmel peamisel põhjusel: töö tõttu (29%), isiklikel ja perekondlikel põhjustel (26%) ja eluasemega seotud põhjustel (25%) (Joonis 3). Maalt ära kolimisel domineerivad kaks suuremat põhjust, tööga seotud (33%) ja isiklikud ja perekondlikud põhjused (31%).

Joonis 3. Elukohavahetuse põhjused asulatüübi lõikes (% , N=1090)

Linnast linna on kolitud peamiselt tööga seotud põhjustel (42%) kuid ka isiklikel ja perekondlikel põhjustel (29%) (Tabel 6). Linnast maale rändesuunal domineerivad aga eluasemega seotud põhjused (42%) ning samuti isiklikud ja perekondlikud põhjused (23%). Maalt linna kolitakse üsna võrdselt tööga seotud põhjustel (37%) ning isiklike ja perekondlike põhjuste tõttu (31%). Ühest maapiirkonnast teise kolitakse peamiselt kolmel põhjusel: isiklikud ja perekondlikud põhjused (30%), tööga (27%) ja eluasemega seotud põhjused (26%).

Tabel 6. Rändesuunad linna ja maa (vald) vahel ning selle põhjused (% , N=1090).

	Linnast linna	Linnast maale	Maalt linna	Maalt maale
Eluasemega seotud põhjused	9%	42%	11%	26%
Haridusega seotud põhjused	12%	1%	11%	4%
Isiklikud ja perekondlikud põhjused	29%	23%	31%	30%
Majanduslikud põhjused	2%	3%	3%	2%
Tööga seotud põhjused	42%	15%	37%	27%
Turvalisus ja halb elukeskkond	1%	11%	1%	1%
Vähe arenenud piirkond	1%	1%	3%	3%
Ei oska öelda	3%	4%	3%	7%
Kokku	100%	100%	100%	100%

Hierarhiatasemete lõikes lahkuti kõige enam regioonikeskustest (24%) ning Tallinnast (22%). Mehed lahkusid peamiselt Tallinnast ja regioonikeskustest (võrdselt 23%), naistest aga oli suurim osa lahkujaid regioonikeskustes (26%), millele järgnes Tallinn (21%) (Tabel 7). Eestlased kolisid peamiselt ära Tallinnast (22%) ja regioonikeskustest (20%), venelased ja muust rahvusest inimesed aga lahkusid ülekaalukalt regioonikeskustest (vastavalt 42% ja 43%). 20-29-aastased lahkusid peamiselt regioonikeskustest (33%) ja Tallinnast (19%), 30-49-aastased Tallinnast (25%) ja regioonikeskustest (19%), 50-64-aastased samuti Tallinnast (21%) ja regioonikeskustest (19%) ning üle 65-aastased lahkusid peamiselt Tallinnast (28%).

Tabel 7. Siseränne lähtepiirkonna asustussüsteemi hierarhiatasemete osas soo, rahvuse, vanuse lõikes (% , N=1090)

	Sugu		Rahvus			Vanus				Kokku
	Mees	Naine	Eestlane	Venelane	Muu	20-29	30-49	50-64	65+	
Tallinn	23%	21%	22%	22%	29%	19%	25%	21%	28%	22%
Tallinna tagamaa	15%	10%	12%	12%	9%	9%	15%	13%	11%	12%
Regioonikeskused	23%	26%	20%	42%	43%	33%	19%	19%	16%	24%
Regioonikeskuste tagamaa	7%	9%	9%	4%	0%	7%	7%	11%	11%	8%
Muude toimepiirkondade keskused	10%	13%	13%	9%	6%	12%	11%	13%	13%	12%
Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	7%	9%	10%	1%	3%	7%	9%	12%	3%	8%
Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	15%	13%	14%	11%	11%	13%	15%	12%	19%	14%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Hierarhiatasemete lõikes asus 54% rännanutest elama kõrgema hierarhiataseme üksusesse. Suurim osa Tallinnast lahkujaid suundus Tallinna tagamaale (59%) ning Tallinna tagamaalt Tallinnasse (62%) (Tabel 8). Tallinnast lahkuti veel regioonikeskustesse (16%) ning keskusega nõrgalt seotud piirkondadesse (13%). Regioonikeskustest lahkuti peamiselt Tallinna (48%) kuid ka regioonikeskuste tagamaale (20%) ning keskusega nõrgalt seotud piirkondadesse (13%). Regioonikeskuste tagamaalt suunduti aga peamiselt regioonikeskustesse (50%). Muude toimepiirkondade keskustest suunduti peamiselt Tallinna (39%), muude toimepiirkondade keskuste tagamaalt suunduti muude toimepiirkondade keskustesse (34%). Keskusega nõrgalt seotud piirkondadest koliti peamiselt Tallinna (33%).

Tabel 8. Rändesuunad asustussüsteemi hierarhiatasemete lõikes(%, N=984)

Sihtkoht	Lähtekoht							
	Tallinn	Tallinna tagamaa	Regiooni-keskused	Regiooni-keskuste tagamaa	Muude toimepiirkondade keskused	Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	Kokku
Tallinn	0%	62%	48%	23%	39%	18%	33%	28%
Tallinna tagamaa	59%	0%	9%	7%	7%	14%	17%	22%
Regioonikeskused	16%	5%	0%	50%	13%	11%	13%	11%
Regioonikeskuste tagamaa	2%	3%	20%	0%	8%	6%	9%	10%
Muude toimepiirkondade keskused	4%	8%	7%	8%	0%	34%	17%	9%
Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	6%	12%	4%	3%	16%	0%	12%	8%
Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	13%	9%	13%	8%	17%	18%	0%	12%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Järgnevalt on välja toodud peamiste rändesuundade põhjused, kõigepealt kõrgemale ja seejärel madalamale asustussüsteemi hierarhiatasemele liikumine.

Muude toimepiirkondade keskustest lahkuti Tallinna valdavalt tööga seotud põhjustel (52%) ja ka isiklikel ja perekondlikel põhjustel (26%) (Tabel 9). Regioonikeskuste tagamaalt regioonikeskustesse lahkuti nii isiklike ja perekondlike põhjuste (35%), eluasemega seotud põhjuste (28%) kui ka tööga seotud põhjuste tõttu (21%). Regioonikeskustest Tallinna suunduti valdavalt tööga seotud põhjustel (64%), väiksemal määral ka haridusega seotud põhjustel (16%) ning isiklikel ja perekondlikel põhjustel (15%). Keskusega nõrgalt seotud piirkondadest Tallinna asuti elama valdavalt tööga seotud põhjustel (60%). Muude toimepiirkondade keskuste tagamaalt muude toimepiirkondade keskustesse rännati töö tõttu (33%), isiklikel ja perekondlikel põhjustel (30%) ning eluasemega seotud põhjustel (22%). Tallinna tagamaalt Tallinna rännati aga peamiselt isiklikel ja perekondlikel põhjustel (33%) ning tööga seotud põhjustel (29%).

Regioonikeskustest regioonikeskuste tagamaale rännati peamiselt eluasemega seotud põhjustel (57%) ja isiklikel ja perekondlikel põhjustel (29%), keskusega nõrgalt seotud piirkonda aga peamiselt isiklikel ja perekondlikel põhjustel (35%) ja tööga seotud põhjustel (23%). põhjuseks, miks Tallinnast koliti Tallinna tagamaale, on eluasemega seotud põhjused (65% sellel rändesuunal rännanutest), isiklikud ja perekondlikud põhjused (14%) ning elukeskkond (11%). Tallinnast lahkuti regioonikeskustesse isiklikel ja perekondlikel põhjustel (38%), tööga seotud põhjustel (28%) ning hariduse tõttu (23%). Tallinnast keskusega nõrgalt seotud piirkondadesse asuti elama peamiselt isiklikel ja perekondlikel põhjustel (34%), tööga seotud põhjustel (19%) ning elukeskkonna tõttu (19%).

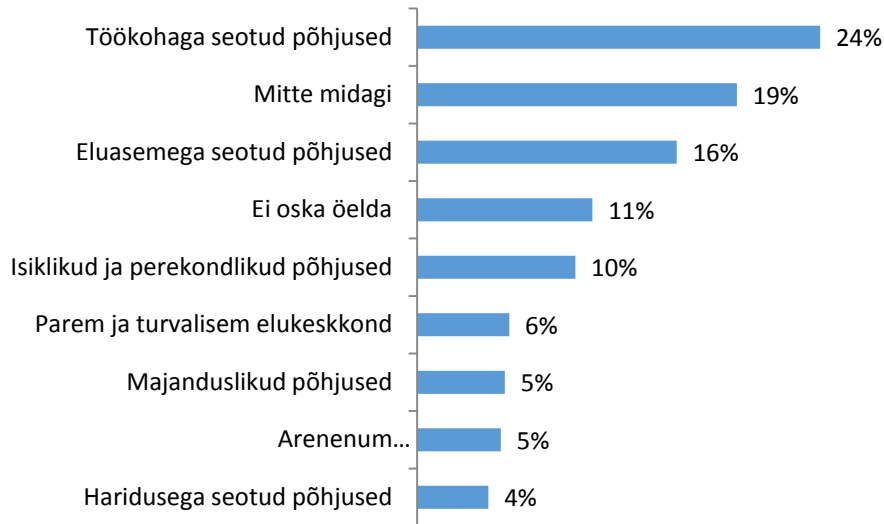

Tabel 9. Põhilised rändesuunad kõrgemale ja madalamale asustustüübi hierarhiatasemetele ja nende põhjused (% , N=624)

	Rändesuunad kõrgemale hierarhiatasemele						Rändesuund madalamale hierarhiatasemele					
	Toime- piirkondade keskustest Tallinnasse	Regiooni- keskuste tagamaalt regiooni- keskustesse	Regiooni- keskustest Tallinnasse	Nõrgalt seotud keskus/ tagamaalt Tallinnasse	Toime- piirkondade tagamaalt toime- piirkondade keskustesse	Tallinna tagamaalt Tallinnasse	Regiooni- keskustest regiooni- keskuste tagamaale	Regiooni- keskustest nõrgalt seotud keskus/taga- maale	Tallinnast tagamaale	Tallinnast regiooni- keskustesse	Tallinnast nõrgalt seotud keskus/ tagamaale	
Eluasemega seotud põhjused	4%	28%	1%	5%	22%	9%	57%	13%	65%	5%	16%	
Haridusega seotud põhjused	15%	7%	16%	12%	7%	11%	0%	3%	0%	23%	34%	
Isiklikud ja perekondlikud põhjused	26%	35%	15%	17%	30%	33%	29%	35%	14%	38%	9%	
Majanduslikud põhjused	2%	3%	2%	5%	0%	6%	2%	10%	3%	3%	19%	
Töoga seotud põhjused	52%	21%	64%	60%	33%	29%	6%	23%	3%	28%	19%	
Turvalisus ja halb elukeskkond	0%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	13%	11%	0%	3%	
Vähe arenenud piirkond	0%	3%	1%	2%	0%	8%	0%	3%	0%	0%	0%	
Ei oska öelda	0%	3%	2%	0%	7%	5%	2%	0%	4%	3%	0%	
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

3.2 Rännet mõjutavad tegurid

Respondentidelt küsiti, mis oleks pidanud nende eelmises elukohas olema teisiti, et nad oleksid otsustanud elukohta mitte vahetada. Ligi veerand vastanutest (24%) tõi välja töökohaga seotud tegureid, 16% eluasemega seotud põhjuseid ning 10% nimetas isiklikke ja perekondlikke põhjuseid (Joonis 4). Kuid oluline osa vastanuid (19%) arvas, et eelmises elukohas ei oleks saanud mitte midagi paremini olla, et nad oleksid otsustanud sinna elama jääda ning 11% ei osanud öelda, mis oleks võinud paremini olla.

Joonis 4. Rände tõuketegurid, mis oleksid mõjutanud elukohta mitte vahetama (%; N=1090).

Vastanutel paluti hinnata nelja punkti skaalal seda, kuivõrd mõjutasid nende viimase elukohavahetuse otsust erinevad avalike teenustega seotud tegurid. 1 tähendas seda, et antud teguril mõju puudus, 4 aga seda, et antud tegur oli väga tugeva mõjuga rändeotsuse tegemisel. Antud küsimust on analüüsitud respondentide viimase rände põhjal, arvesse on võetud need ränded, mille ajal oli respondent vähemalt 20-aastane. Rände tõuketegurite tabelid 2-5 asuvad Lisa 1-s. Järgnevalt on teksti sees märgitud tärniga need maakonnad, kus oli vastajaid alla 30.

Kõige olulisemad tegurid, mis eelmise elukoha juures rändeotsust mõjutasid, on seotud tööga (sobivate töökohtade vähesus või piirkonna madal palgatase vastavalt 2,2 ja 2,0 punkti). Järgmist olulist aspekti – füüsiline elukeskkond ja keskkonnatingimused – hinnati keskmiselt 1,5 punktile. Kõige vähem mõjutasid aga rändeotsust erinevad hariduse kättesaadavusega või hariduse kvaliteediga seotud küsimused (1,2 punkti).

Sobivate töökohtade vähesus antud piirkonnas mõjutas mehi ja naisi võrdselt (2,2 punkti), rohkem olid mõjutatud venelased ja muust rahvusest inimesed (2,4) kui eestlased (2,1) ning 20-29-aastased (2,5 punkti) ja 30-39-aastased (2,1 punkti). Kõige rohkem mõjutas sobivate töökohtade vähesus Läänemaalt (3,1)*, Valgamaalt (3,1)*, Ida-Virumaalt (3,0) ja Viljandimaalt (3,0) lahkunud inimesi, kõige madalamalt hindasid selle teguri mõju Harjumaalt lahkunud (1,7). Nõrgalt keskusega seotud piirkondade elanikud hindasid selle teguri mõju kõige kõrgemalt

(2,9), Tallinnas elanud aga madalaimalt (1,4). Sobivate töökohtade vähesusest olid rohkem mõjutatud maal (2,4) kui linnas elavad inimesed (2,0).

Piirkonna madalad palgad mõjutasid rohkem meeste (2,0), muust rahvusest inimeste (2,4), venelasi (2,3) ning 20-29-aastaste rändeotsust (2,5). Valgamaalt (2,9)*, Saaremaalt (2,8) ja Ida-Virumaalt (2,8) ära kolinud inimeste rändeotsust mõjutasid piirkonna madalad palgad kõige rohkem, Harjumaalt lahkunuid aga kõige vähem (1,5). Kõige kõrgemalt hindasid antud teguri mõju keskusega nõrgalt seotud piirkondade elanikud (2,7) ja maal elavad inimesed (2,2), madalaimalt aga Tallinnas (1,2) ja linnades (1,8) elavad inimesed.

Põhihariduse halb kättesaadavus mõjutas rohkem meeste (1,3), muust rahvusest inimeste (1,7) ning 30-49-aastaste inimeste (1,3) rändeotsust. Maakondadest olid rohkem mõjutatud Läänemaa (1,4), Ida-Virumaa (1,3), Saaremaa (1,3), Valgamaa (1,3) ja Viljandimaa (1,3). Kõige kõrgemalt hinnati selle teguri mõju nii Tallinna tagamaal, muude toimepiirkondade keskuste tagamaal kui ka keskusega nõrgalt seotud piirkondades (võrdselt 1,4), kõige madalamalt aga muude toimepiirkondade keskustes (1,1). Rohkem tunti põhihariduse halva kättesaadavuse mõju maal kui linnas (vastavalt 1,4 ja 1,2 punkti).

Gümnaasiumihariduse halb kättesaadavus mõjutas rohkem mehi (1,3), muust rahvusest inimesi (1,4) ning 30-49-aastaseid (1,3). Kõige rohkem olid mõjutatud Lääne-*, Valga*- ja Viljandimaalt lahkunud elanikud (1,4), kõige vähem Saaremaalt lahkunuid (1,0). Erinevad keskused (nii Tallinn, regioonikeskused kui ka muude toimepiirkondade keskused) hindasid gümnaasiumihariduse halva kättesaadavuse mõju rändeotsusele kõige madalamalt (1,1), Tallinna tagamaal hinnati aga selle mõju kõige kõrgemalt (1,5). Samuti hindasid linnades elavad inimesed selle teguri mõju madalamalt kui linnas elavad inimesed (vastavalt 1,1 ja 1,4).

Piirkonna koolide põhihariduse madala kvaliteedi mõju hindasid mehed ja naised võrdselt (1,2), teistest kõrgema hinnangu andsid muust rahvusest inimesed (1,4) ning 30-49-aastased (1,3). Maakondade lõikes mõjutas põhihariduse madal kvaliteet kõige rohkem Põlvamaalt (1,4)*, Ida-Virumaalt (1,3) ja Järvamaalt lahkunute (1,3)* rändeotsuseid. Hierarhiatasemetest olid kõige tugevamalt mõjutatud Tallinna tagamaa ja keskusega nõrgalt seotud piirkonnad (võrdselt 1,4). Põhihariduse madal kvaliteet mõjutas kõige vähem keskustes elavate inimeste rändeotsust – nii Tallinnas, regioonikeskustes kui ka muude toimepiirkondade keskustes elavate inimeste keskmine hinnang oli 1,1. Maapiirkondades elavate inimeste hinnang antud teguri mõjule on kõrgem kui linnades elavatel inimestel (vastavalt 1,4 ja 1,1).

Gümnaasiumihariduse madal kvaliteet piirkonna koolides mõjutab meeste ja naiste rändeotsust võrdselt (hinnang 1,2 punkti), küll on aga teistest tugevamalt mõjutatud muust rahvusest inimesed (1,4) ning 30-49-aastased (1,3). Kõrgema hinnangu gümnaasiumihariduse madala kvaliteedi mõjule on andnud Ida-Virumaalt (1,3) ja Põlvamaalt (1,3)* lahkunud inimesed, samuti keskusega nõrgalt seotud piirkondades (1,4) ning maal elavad inimesed (1,3). Kõige madalam on antud teguri mõju aga kõigis keskustes (1,1) ning linnades (1,1).

Kutsehariduse madal kvaliteet on mõjutanud mehi ja naisi sama palju (hinnang 1,2), rohkem on olnud mõjutatud muust rahvusest inimesed (1,4) ja 20-29 ja 30-49-aastased (võrdselt 1,2). Valgamaalt (1,4)*, Viljandimaalt (1,3)* ja Ida-Virumaalt (1,3) lahkunud inimeste, tagamaade ja keskusega nõrgalt seotud piirkondade (1,3 punkti) ning maal elavate inimeste (1,3 punkti) rändeotsus on antud tegurist kõige rohkem mõjutatud. Saaremaalt lahkunute (1,0), Tallinnast ja regioonikeskustest (võrdselt 1,1) ja linnadest lahkunuid elanike (1,1) aga kõige vähem.

Lasteaiakohtade kättesaadavus mõjutas rohkem meeste (1,4), venelaste (1,4) ning 20-29 ja 30-49-aastaste (võrdselt 1,4) viimase rände otsust. Maakondade lõikes olid antud tegurist kõige rohkem mõjutatud Harjumaalt ja Raplamaalt lahkunud inimesed (võrdselt 1,5 punkti), kõige vähem Jõgevamaalt*, Põlvamaalt* ning Võrumaalt* lahkunud (1,1 punkti). Lasteaiakohtade kättesaadavus mõjutas kõige rohkem Tallinna tagamaal (1,5) ja maapiirkondades elavate inimeste (1,4) rändeotsust, kõige vähem aga regioonikeskustes ja muude toimepiirkondade keskustes elavaid inimesi (võrdselt 1,2 punkti) ning linnades elavaid inimesi (1,3).

Halb ühistranspordiühendus mõjutas rohkem naiste (1,5), eestlaste (1,5) ning 30-49 ja üle 65-aastaste inimeste rändeotsust (1,5). Samuti olid rohkem mõjutatud Raplamaalt (2,0) ja Järvamaalt lahkunud inimesed (1,8)*, muude toimepiirkondade keskuste tagamaade (1,9) ja keskusega nõrgalt seotud piirkondade elanikud (1,8) ning üldiselt maal elavad inimesed (1,8). Kõige vähem oli halva ühistranspordiühenduse tõttu mõjutatud Tartumaalt lahkunute (1,2), Tallinna elanike (1,2) ning üldiselt linnades elavate inimeste (1,3) rändeotsus.

Ebapiisavad sotsiaalteenused ja -toetused KOV poolt on mõjutanud rohkem naiste (1,4), venelaste ja muust rahvusest inimeste (võrdselt 1,5) ning 20-29-aastaste rändeotsust. (1,4) Samuti on sellest rohkem mõjutatud olnud Valgamaalt (1,9)*, Raplamaalt (1,8) ja Ida-Virumaalt (1,7) lahkunute rändeotsus, muude toimepiirkondade keskuste tagamaal (1,6) ning üldiselt maapiirkondades elavad inimesed (1,5). Vähem on ebapiisavad sotsiaalteenused ja -toetused mõjutanud Võrumaalt (1,1)*, Pärnumaalt ja Tartumaalt (1,2) lahkunuid, samuti Tallinnas (1,2) ning linnades elavate inimeste (1,3) rändeotsust.

Perearstiteenuse halb kättesaadavus on mõjutanud mõnevõrra rohkem naisi (1,3), eestlaseid ja venelasi (võrdselt 1,3) ning üle 65-aastaseid (1,4). Lisaks on hinnanud selle teguri mõju suuremaks Valgamaalt lahkunud inimesed (1,8)*, keskusega nõrgalt seotud piirkondade elanikud (1,5) ning maapiirkondades elavad inimesed (1,4). Perearstiteenuse halb kättesaadavus on aga väiksemal määral mõjutanud Pärnumaalt ja Saaremaalt lahkunud inimeste (võrdselt 1,1), keskustes (1,2) ning linnades elavate inimeste (1,2) rändeotsust.

Põhivajadustega seotud erasektori teenuste halb kättesaadavus on mõjutanud mehi ja naisi võrdselt (1,3), rohkem on aga olnud mõjutatud eestlased ja muust rahvusest inimesed (1,3) ning üle 65-aastased inimesed (1,4). Maakondadest on kõige rohkem mõjutatud Läänemaalt* ja Põlvamaalt* lahkunud inimesed (võrdselt 1,6 punkti), kõige vähem aga Harjumaalt, Jõgevamaalt* ning Tartumaalt lahkunud (1,1). Nii Tallinna kui ka regioonikeskuste elanikud on hinnanud põhivajadustega seotud teenuste halva kättesaadavuse mõju rändeotsusele 1,1 punktiga, kõige kõrgemalt on aga mõju hinnanud muude toimepiirkondade keskuste tagamaal ning keskusega nõrgalt seotud piirkondade elanikud (1,6). Maapiirkondades elavad inimesed on antud tegurist rohkem mõjutatud kui linnades elavad inimesed (vastavalt 1,5 ja 1,1 punkti).

Kultuurisündmuste vähesus mõjutab mõnevõrra rohkem naiste (1,5), venelaste (1,5) ning 20-29 ja 30-49-aastaste inimeste (1,5) rändeotsust. Samuti on sellest rohkem mõjutatud Valgamaalt (2,5)*, Läänemaalt (2,0)*, Saaremaalt (1,9) ja Võrumaalt lahkunud inimesed (1,9)*, muude toimepiirkondade keskuste tagamaadel ja keskusega nõrgalt seotud piirkondade elanikud (1,7) ning maal elavad inimesed (1,7). Kultuurisündmuste vähesus mõjutab vähem Harjumaalt lahkunuid (1,2), Tallinnas (1,1) ning linnades elavaid inimesi (1,3).

Meelelahutusasutuste vähesus on mõjutanud mehi ja naisi võrdselt (1,4), rohkem aga on olnud mõjutatud venelased (1,5) ning 20-29-aastased inimesed (1,5). Kõige rohkem on

meelelahutusasutuste vähesusest olnud mõjutatud Valgamaalt (2,1)* ja Läänemaalt (1,8)* lahkunud inimeste rändeotsuseid, samuti muude toimepiirkondade keskuste tagamaa (1,7), Tallinna tagamaa (1,6) ja keskusega nõrgalt seotud piirkondade elanike (1,6) ning üldiselt maal elavate inimeste (1,6) rändeotsus. Kõige vähem on aga sellest mõjutatud olnud Harjumaalt (1,1), Jõgevamaalt (1,3)* ja Tartumaalt (1,3) lahkunud inimeste, Tallinnas (1,1) ning linnades elavate inimeste (1,3) rändeotsused.

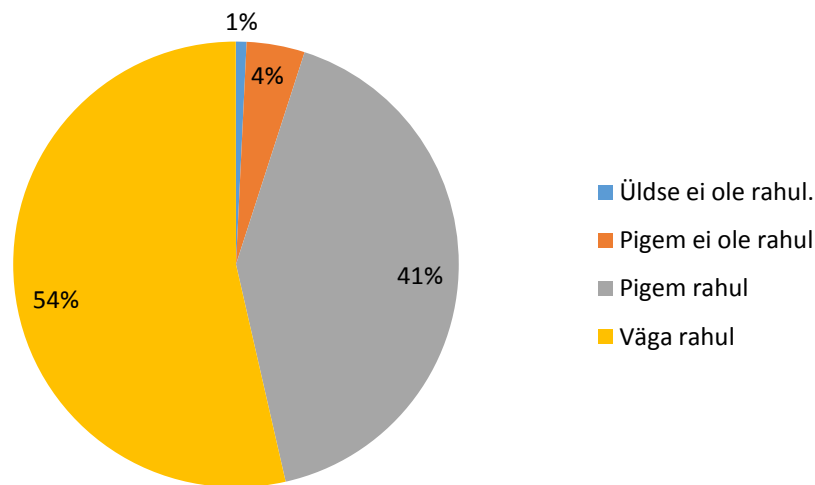
Huvitegevuste võimaluste vähesus on mõjutanud mehi ja naisi võrdselt, rohkem on see aga mõjutanud venelasi (1,5) ning 20-29-aastaseid inimesi (1,5). Samuti on huvitegevuste võimaluste vähesus mõjutanud rohkem Valgamaalt lahkunud (2,0)*, muude toimepiirkondade keskuste tagamaal ja keskusega nõrgalt seotud piirkondade (võrdselt 1,6) ning maal elavate inimeste (1,6) rändeotsust. Vähem on sellest mõjutatud olnud Harjumaalt ja Tartumaalt lahkunud (võrdselt 1,2), Tallinnas (1,2) ning linnades elavad inimesed (1,3).

Halb füüsiline elukeskkond ja keskkonnatingimused on mõjutanud meeste ja naiste rändeotsust võrdselt (1,5). Rohkem on aga sellest mõjutatud eestlased ja muust rahvusest inimesed (võrdselt 1,5), 30-49-aastased (1,6), Harjumaalt (1,7), Lääne-Virumaalt (1,6), Raplamaalt (1,6) ja Valgamaalt (1,6)* lahkunud inimesed ja ka Tallinnas elavad inimesed (1,8). Kõige vähem on halvast füüsilisest elukeskkonnast ja keskkonnatingimustest mõjutatud Pärnumaalt, Põlvamaalt* ja Saaremaalt lahkunud inimesed (1,1) ja muudes toimepiirkondade keskustes elavad inimesed (1,3). Linnas ja maal elavad inimesed on hinnanud antud tegurit võrdselt 1,5 punktiga.

3.3 Rahulolu praeguse elukohaga

3.3.1 Üldine rahulolu

Üldiselt on elukohta vahetanud inimesed oma praeguse elukohaga rahul, 4-punkti skaalal on keskmine hinnang 3,48, sealjuures väga rahul on 54% ja pigem rahul 41% vastajatest, 4% pigem ei ole rahul ning vaid 9 vastajat ehk 1% on oma elukohaga täiesti rahulolematud (Joonis 5).

Joonis 5. Rahulolu praeguse elukohaga (% , N=1203)

Praeguse elukohaga on naised rohkem rahul kui mehed (vastavalt 3,5 ja 3,4) (Tabel 10). Rahvusrühmadest on eestlased elukohaga kõige rohkem rahul (3,5), venelased ning muust rahvusest inimeste rahulolu on aga mõnevõrra madalam (3,4). Vanuse lõikes on kõige rahulolevamad kõige kõrgema vanusrühma (65+) esindajad (3,7), neist mõnevõrra vähem on rahul noored vanuses 20-29 aastat ning vanemas tööeas inimesed (50-64), kelle hinnang rahulolule on võrdselt 3,5 punkti. Kõige rahulolematud on nooremas tööeas (30-49) respondendid (keskmine hinnang 3,4 punkti).

Haridustasemete lõikes kuigi suuri erinevusi ei ilmnenud. Kõige madalama rahuloluga on keskharidusega ning põhihariduse baasil kutsehariduse omandanud inimesed (3,4). Kõigi teiste haridustasemega inimeste hinnang praeguse elukohaga rahulolule on 3,5. Oma praeguse elukohaga on kõige vähem rahulolevad need, kelle sissetulek on kuni 200 eurot kuus (3,3) või kellel sissetulek hoopis puudub (2,8). Samas, viimasesse rühma on jäänud vaid 6 isikut ning nende põhjal põhjanevaid järeldusi ei ole võimalik teha. Üsna suur rühm on ka keeldunud antud küsimusele vastamast, kelle rahulolu elukohaga on suhteliselt kõrge. Hõive staatuse lõikes jaotuvad vastanud kolme rühma. Elukohaga kõige rahulolevamad on õpilased ja üliõpilased (3,7) ning pensionärid (3,6). Kõik töötavad inimesed on hinnanud oma elukohaga

rahulolu keskmiselt 3,5 punktiga olenemata sellest, kas nad ainult töötavad või teevad seda kooli kõrvalt või lisaks pensionile. Töötute ja töötajate rahulolu on kõige madalam, vaid 3,2 punkti kinnitades seda, et kõige halvemas majanduslikus seisus olevad inimesed (arvestades nii sissetulekut kui ka hõivet) on oma elukohaga kõige vähem rahul. Nii nende rahulolu, kelle peres on alaealisi lapsi, kui ka nende rahulolu, kelle peres lapsi ei ole, on oma elukohaga rahulolu hinnanud 3,5 punktiga.

Tabel 10. Rahulolu praeguse elukohaga soo, vanuse, rahvuse, haridustaseme, sissetuleku, hõivestaatus ja alaealised lapsed peres lõikes (keskmine, N=1203)

Sugu	Naine	3,5
	Mees	3,4
Rahvus	Eestlane	3,5
	Muu	3,4
	Venelane	3,4
Vanus	65+	3,7
	20-29	3,5
	50-64	3,5
	30-49	3,4
Haridustase	Alg- või põhiharidus	3,5
	Kõrgharidus ja enam	3,5
	Keskeriharidus-, tehnikumiharidus, kutseharidus (keskhariduse baasil)	3,5
	Kesk- või gümnaasiumiharidus, kutseharidus (põhihariduse baasil)	3,4
Sissetulek	1001 ja enam	3,5
	401-600	3,5
	keeldus vastamast	3,5
	801-1000	3,5
	601-800	3,5
	201-400	3,5
	kuni 200	3,3
	puudub sissetulek	2,8
Hõivestaatus	Õpilane, üliõpilane	3,7
	Pensionär	3,6
	Õpilane/üliõpilane ja töötab samal ajal	3,5
	Töötav	3,5
	Pensionär ja töötab samal ajal	3,5
	Muu	3,4
	Töötu, töötotsija	3,2
	Kuni 17-aastased lapsed peres	On
Ei ole		3,5

Maakondade lõikes on oma praeguse elukohaga kõige rohkem rahul Tartumaa, Hiiumaa*, Viljandimaa, Saaremaa ja Pärnumaa elanikud (võrdselt 3,6 punkti). Kõige vähem on oma elukohaga rahul Jõgevamaa (3,4)*, Harjumaa (3,4), Valgamaa (3,4)*, Ida-Virumaa (3,3) ning Järvamaa (3,3)* elanikud (Tabel 11).

Kui aga vaadata rahulolu hinnanguid KOV kategooriate lõikes, siis selgub, et Harjumaa elanike rahulolematuse väljendus suuresti Tallinna elanike seas, kus keskmine rahulolu on kategooriate lõikes madalaim (3,3), samas Tallinna tagamaal elavate inimeste rahulolu oma praeguse elukohaga on mõnevõrra kõrgem (3,6), mis koos regioonikeskuste ja muude toimepiirkondade keskustega on kõige kõrgema rahuloluga KOV kategooria. Lisaks Tallinna elanikele on oma elukohaga rahulolematud keskusega nõrgalt seotud piirkondade elanikud (3,4). Maal elavad inimesed on üldiselt oma elukoha mõnevõrra rohkem rahul kui linnas elavad inimesed (vastavalt 3,5 ja 3,4 punkti).

Tabel 11. Rahulolu praeguse elukohaga maakonna lõikes (keskmine, N=1203).

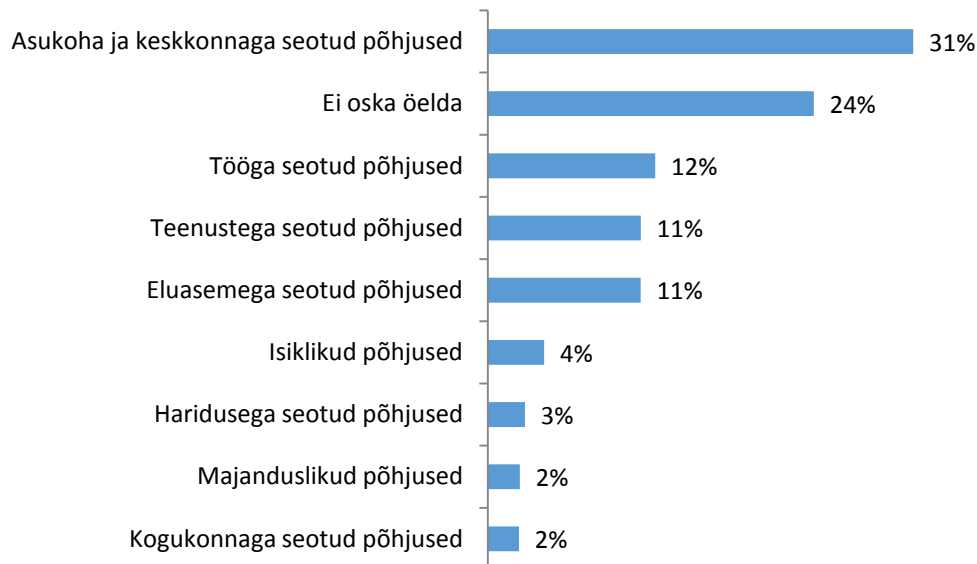
Maakond	Tartumaa	3,6
	Hiiumaa*	3,6
	Viljandimaa	3,6
	Saaremaa	3,6
	Pärnumaa	3,6
	Raplamaa	3,5
	Võrumaa*	3,5
	Läänemaa*	3,5
	Põlvamaa*	3,5
	Lääne-Virumaa	3,5
	Jõgevamaa*	3,4
	Harjumaa	3,4
	Valgamaa*	3,4
	Ida-Virumaa	3,3
Järvamaa*	3,3	
Asustussüsteemi hierarhia	Regioonikeskused	3,6
	Tallinna tagamaa	3,6
	Muud toimepiirkondade keskused	3,6
	Regioonikeskuste tagamaa	3,5
	Muude toimepiirkondade	3,5
	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	3,4
Tallinn	3,3	
Asulatüüp	Maa	3,5
	Linn	3,4

*Maakonnas alla 30 vastaja

3.3.2 Rahulolu ja rahulolematuse põhjused

Vastavalt sellele, kas respondendid olid oma elukohaga pigem rahul ja väga rahul või pigem mitte rahul ja täiesti rahulolematud, küsiti neilt ka rahulolu või rahulolematuse põhjuseid. Kõige suurem osa vastanuid nimetas rahulolu põhjuseks asukohaga ja keskkonnaga seotud põhjuseid (31%), tööga seotud põhjuseid (12%), eluasemega seotud põhjuseid (11%) ning teenustega seotud põhjuseid (11%) (Joonis 6). Asukoha ja keskkonnaga seotud põhjuste all on nimetatud nii looduskaunist asukohta ja maaelu kui ka keskusele lähedast asukohta, kus on võimalik erinevaid teenuseid tarbida, samuti rahulikku ja turvalist elukeskkonda, infrastruktuuri ning linnas elamist. Töökohaga seotud põhjuste all on nimetatud otseselt rahulolu oma praeguse töökohaga ning palgaga ning seda, et töö on üldse olemas. Eluasemega seotud põhjuste all on nimetatud häid elamistingimusi (korterit või maja meeldivus ja seisukord), oma kodu omamist ning ruumikust. Teenustega seotud põhjuste all on nimetatud erinevate teenuste kättesaadavust ja lähedust, head ühistransporti ning infrastruktuuri.

Joonis 6. Rahulolu põhjused praeguse elukohaga (%), N=1143)

Meeste ja naiste peamised põhjused, miks praeguse elukohaga rahul ollakse, on suhteliselt sarnased. Nii meeste kui ka naiste jaoks on olulisim põhjus asukoht ja keskkond (33% meestest ja 29% naistest), lisaks veel tööga (võrdselt 12%), eluasemega (võrdselt 11%) ning teenustega (võrdselt 11%) seotud põhjused (Tabel 12). 22% meestest ning 25% naistest aga ei osanud öelda, millega nad oma elukohas rahul on.

32% eestlaseid, 27% venelasi ning 28% muust rahvusest inimesi nimetas rahulolu põhjusena asukohta ja keskkonda. Eestlaste jaoks olid rahulolu põhjused seotud eluasemega, teenustega ja tööga (võrdselt 11%). Venelaste jaoks populaarsuselt teine põhjus oli tööga seotud (16%), lisaks nimetas 11% eluasemega ja 10% teenustega seotud põhjuseid. Muust rahvusest inimestest nimetas 20% tööga seotud põhjuseid, 11% kogukonnaga põhjuseid ja 10% eluasemega seotud põhjuseid.

20-29-aastaste rahulolu peamiseks põhjusteks on asukoht ja keskkond (24%), tööga seotud põhjused (18%) ning teenustega seotud põhjused (13%), 30-49-aastaste põhjused on seotud samuti asukoha ja keskkonnaga (32%), tööga (12%) ning teenustega (11%). Ka 50-64-aastaste esmane rahulolu põhjus on seotud asukoha ja keskkonnaga (31%), populaarsuselt teine on aga eluasemega seotud põhjused (16%). 65-aastaste rahulolu põhjused sarnanevad 50-64-aastastega, ka nende peamine rahulolu põhjus on seotud asukoha ja keskkonnaga (42%) ning teine seotud eluasemega (17%).

Tabel 12. Rahulolu põhjused praeguse elukohaga soo, rahvuse ja vanuse lõikes (%N=1143)

	Sugu		Rahvus			Vanus			
	Mees	Naine	Eestlane	Venelane	Muu	20-29	30-49	50-64	65+
Asukoha ja keskkonnaga seotud põhjused	33%	29%	32%	27%	28%	24%	32%	31%	42%
Eluasemega seotud põhjused	11%	11%	11%	11%	10%	6%	11%	16%	17%
Haridusega seotud põhjused	2%	3%	3%	3%	0%	3%	4%	0%	0%
Isiklikud põhjused	4%	4%	2%	5%	0%	1%	3%	2%	2%
Kogukonnaga seotud põhjused	3%	2%	4%	3%	11%	6%	3%	3%	3%
Majanduslikud põhjused	2%	2%	2%	4%	5%	4%	2%	4%	0%
Teenustega seotud põhjused	11%	11%	11%	10%	5%	13%	11%	8%	11%
Tööga seotud põhjused	12%	12%	11%	16%	20%	18%	12%	11%	0%
Ei oska öelda	22%	25%	24%	22%	21%	24%	22%	25%	26%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Elukoha asukoht ja keskkond on peamine elukohaga rahulolu aspekt ka hariduse lõikes. Alg- või põhiharidusega inimestest oli selle välja toonud 26%, lisaks olid nad maininud ka eluasemega (16%) ning teenustega seotud põhjuseid (14%) (Tabel 13). Keskkohaga või põhihariduse baasil kutseharidusega inimestest 24% nimetas asukohta ja keskkonda, lisaks tõi 15% välja eluasemega ning 14% tööga seotud põhjused. Keskeri-, tehnikumi- või keskkohaga baasil kutsehariduse omandanudest tõi 28% välja asukohta ja keskkonna, lisaks 13% inimesi mainis ka tööga seotud põhjuseid ning 11% teenustega seotud põhjuseid. Kõrgharidusega inimestest 36% tõi rahulolu põhjusena välja asukohta ja keskkonna, 12% nimetas teenustega ning 11% tööga seotud põhjuseid.

Tabel 13. Rahulolu põhjused praeguse elukohaga hariduse lõikes (% N=1143)

	Alg- või põhiharidus	Kesk- või gümnaasiumiharidus, kutseharidus (põhihariduse baasil)	Keskeriharidus-, tehnikumiharidus, kutseharidus (keskkohaga baasil)	Kõrgharidus ja enam
Asukoha ja keskkonnaga seotud põhjused	26%	24%	28%	36%
Eluasemega seotud põhjused	16%	15%	10%	9%
Haridusega seotud põhjused	1%	3%	4%	2%
Kogukonnaga seotud põhjused	2%	3%	3%	2%
Isiklikud põhjused	1%	4%	4%	4%
Majanduslikud põhjused	1%	2%	4%	1%
Teenustega seotud põhjused	14%	10%	11%	12%
Tööga seotud põhjused	11%	14%	13%	11%
Ei oska öelda	29%	25%	24%	22%
Kokku	100%	100%	100%	100%

Kõikides sissetulekurühmades oli peamiseks rahulolu põhjuseks elukoha asukoht ja keskkond: 37% kuni 200 euro, 29% 201-400 euro, 30% 401-600 euro, 28% 601-800 euro, 30% 801-1000 euro ning 34% üle 1000 euro suuruse sissetulekuga vastanuid (Tabel 14). Üle 1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed on lisaks toonud välja ka tööga seotud põhjused. Nii 401-600

euro kui ka 601-800 euro suuruse sissetulekuga vastanud on nimetanud lisaks ka teenustega ja tööga seotud põhjuseid. 801-1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed on välja toonud eluasemega ning töökohaga seotud põhjuseid, 201-400 euro suuruse sissetulekuga inimesed eluasemega ning teenustega seotud põhjuseid.

Tabel 14. Rahulolu põhjused praeguse elukohaga sissetuleku lõikes (% , N=1143)

	kuni 200	201-400	401-600	601-800	801-1000	1001 ja enam	keeldus vastamast	puudub sissetulek
Asukoha ja keskkonnaga seotud põhjused	37%	29%	30%	28%	30%	34%	36%	57%
Eluasemega seotud põhjused	9%	14%	11%	10%	11%	10%	8%	0%
Haridusega seotud põhjused	4%	4%	3%	2%	1%	2%	2%	0%
Isiklikud põhjused	6%	3%	2%	1%	1%	2%	2%	0%
Kogukonnaga seotud põhjused	7%	3%	5%	6%	4%	2%	6%	0%
Majanduslikud põhjused	4%	1%	6%	2%	3%	0%	0%	0%
Teenustega seotud põhjused	2%	12%	11%	14%	11%	9%	9%	22%
Tööga seotud põhjused	3%	9%	12%	14%	13%	20%	11%	0%
Ei oska öelda	29%	24%	21%	23%	26%	22%	27%	21%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Töötavad inimesed on nimetanud elukohaga rahulolu põhjustena kõige rohkem asukohta ja keskkonda (31%) ning töökohta (15%), (üli)õpilased samuti asukohta ja keskkonda (23%) ning töökohta (18%), töötavad üliõpilased on kõige sagedamini välja toonud teenustega seotud põhjuseid (22%) ning asukohta ja keskkonda (15%) (Tabel 15). Nii töötud ja töötotsijad kui ka pensionärid on kõige sagedamini nimetanud asukohta ja keskkonda (vastavalt 26% ja 36%) ning eluasemega seotud põhjuseid (võrdselt 17%). Töötavad pensionärid nimetasid rahulolu põhjusena ülekaalukalt asukohta ja keskkonda (45%).

Tabel 15. Rahulolu põhjused praeguse elukohaga hõive lõikes (% , N=1143)

	Töötav	Õpilane, üliõpilane	Õpilane/ üliõpilane ja töötab samal ajal	Töötu, töötotsija	Pensionär	Pensionär ja töötab samal ajal	Muu
Asukoha ja keskkonnaga seotud põhjused	31%	23%	15%	26%	36%	45%	29%
Eluasemega seotud põhjused	11%	6%	6%	17%	17%	4%	10%
Haridusega seotud põhjused	3%	12%	6%	6%	0%	0%	0%
Kogukonnaga seotud põhjused	2%	6%	2%	2%	3%	4%	7%
Isiklikud põhjused	4%	6%	6%	6%	3%	8%	5%
Majanduslikud põhjused	2%	0%	4%	2%	4%	0%	5%
Teenustega seotud põhjused	11%	12%	22%	12%	12%	4%	5%
Tööga seotud põhjused	15%	18%	12%	2%	1%	8%	0%
Ei oska öelda	23%	18%	28%	27%	25%	27%	39%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Alaealiste lastega peredes on elukohaga rahulolu põhjusena nimetatud kõige sagedamini asukoha ja keskkonnaga seotud põhjuseid (33%), teenustega seotud põhjuseid (12%) ning eluasemega seotud põhjuseid (11%) (Tabel 16). Ilma lasteta peredes on aga lisaks asukohale ja

keskkonnale (28%) nimetatud veel tööga seotud põhjuseid (14%) ning eluasemega seotud põhjuseid (11%).

Tabel 16. Rahulolu põhjused praeguse elukohaga alaealiste lastega perede lõikes (% , N=1143)

	Lasteta pered	Lastega pered
Asukoha ja keskkonnaga seotud põhjused	28%	33%
Eluasemega seotud põhjused	11%	11%
Haridusega seotud põhjused	1%	4%
Isiklikud põhjused	1%	3%
Kogukonnaga seotud põhjused	6%	3%
Majanduslikud põhjused	2%	2%
Teenustega seotud põhjused	10%	12%
Tööga seotud põhjused	14%	10%
Ei oska öelda	26%	22%
Kokku	100%	100%

Maakondlikus jaotuses on liiga vähe vastajaid, seetõttu saab siin vaadelda üldtendentsi. Ida-Virumaa, Järvamaa, Läänemaa, Põlvamaa ja Saaremaa elanikest suurem osa on oma rahulolu põhjendanud asukoha ja keskkonnaga seotud põhjustega. See on olulisim põhjus ka kõigi teiste maakondade jaoks, kuid Raplamaa ja Valgamaa elanikud on nimetanud sellele lisaks olulisel määral ka eluasemega seotud põhjuseid, Harjumaa ja Viljandimaa elanikud töökohaga seotud põhjuseid, Lääne-Virumaa ja Tartumaa elanikud nii teenustega kui ka töökohaga seotud põhjuseid, Hiiumaa elanikud isiklike põhjuseid, Jõgevamaa elanikud nii eluasemega seotud kui ka isiklike põhjuseid, Pärnumaa elanikud eluasemega ning teenustega seotud põhjuseid ning Võrumaa elanikud teenustega seotud põhjuseid.

Tallinnas elavad respondendid on kõige rohkem nimetanud rahulolu põhjusena tööga seotud põhjuseid (22%), lisaks teenustega (16%) ja asukoha ja keskkonnaga seotud põhjuseid (15%) (Tabel 17). Kõigi teiste hierarhiatasemete elanikud on peamise rahulolu põhjusena nimetanud asukohaga ja keskkonnaga seotud põhjuseid: Tallinna tagamaal 46%, regioonikeskustes 25%, regioonikeskuste tagamaal 39%, muudes toimepiirkondade keskustes 31%, muudes toimepiirkondade keskuste tagamaal 33% ning keskusega nõrgalt seotud piirkondades 41%. Lisaks ollakse Tallinna tagamaal rahul eluasemega seotud põhjustel (13%), regioonikeskustes teenustega seotud põhjustel (14%), regioonikeskuste tagamaal eluasemega seotud põhjustel (17%), muudes toimepiirkondade keskustes tööga seotud põhjustel (14%), muudes toimepiirkondade keskuste tagamaal eluasemega seotud põhjustel (18%) ning keskusega nõrgalt seotud piirkondades teenustega seotud põhjustel (11%).

Tabel 17. Rahulolu põhjused praeguse elukohaga asustussüsteemi hierarhia lõikes (% , N=1143)

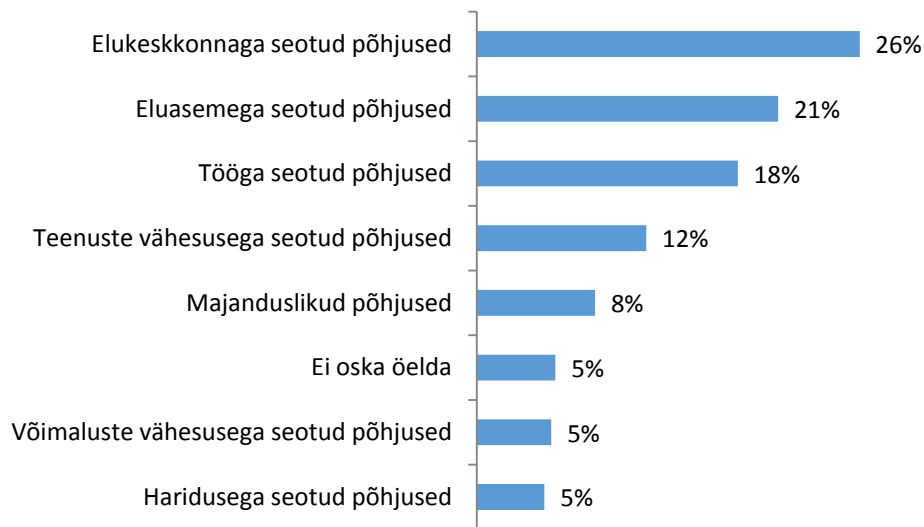
	Tallinn	Tallinna tagamaa	Regiooni-keskused	Regiooni-keskuste tagamaa	Muude toimepiirkondade keskused	Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa
Asukoha ja keskkonnaga seotud põhjused	15%	46%	25%	39%	31%	33%	41%
Eluasemega seotud põhjused	7%	13%	8%	17%	12%	18%	9%
Haridusega seotud põhjused	4%	2%	2%	2%	1%	5%	2%
Isiklikud põhjused	1%	2%	5%	2%	6%	0%	2%
Kogukonnaga seotud põhjused	5%	2%	4%	3%	8%	4%	5%
Majanduslikud põhjused	3%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Teenustega seotud põhjused	16%	6%	14%	8%	10%	5%	11%
Tööga seotud põhjused	22%	4%	13%	4%	14%	7%	9%
Ei oska öelda	27%	21%	27%	23%	16%	27%	18%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Linnades elavad inimesed on lisaks asukohale ja keskkonnale (21%) nimetanud rahulolu põhjusena ka tööga (17%) ning teenustega rahulolu (14%) (Tabel 18). Maal elavad inimesed on valdavalt nimetanud rahulolu põhjusena asukohta ja keskkonda (43%), lisaks ka eluasemega seotud põhjuseid (14%).

Tabel 18. Rahulolu põhjused praeguse elukohaga asulatüübi lõikes (% , N=1143)

	Linn	Maa
Asukoha ja keskkonnaga seotud põhjused	21%	43%
Eluasemega seotud põhjused	9%	14%
Haridusega seotud põhjused	3%	3%
Isiklikud põhjused	3%	2%
Kogukonnaga seotud põhjused	5%	3%
Majanduslikud põhjused	3%	2%
Teenustega seotud põhjused	14%	8%
Tööga seotud põhjused	17%	6%
Ei oska öelda	26%	21%
Kokku	100%	100%

Rahulolematuse põhjuseid on nimetanud 60 respondenti. Kõige sagedamini on välja toodud elukeskkonnaga seotud põhjuseid (26%), eluasemega seotud põhjuseid (21%), tööga seotud põhjuseid (18%) ning teenuste vähesusega seotud põhjuseid (12%) (Joonis 7). Elukeskkonna all on nimetatud peamiselt linnas elamise ebamugavusi (liiklus, müra) ning halbu keskkonnatingimusi. Eluasemega seotud põhjuste all on mainitud peamiselt liiga kitsaid või ebamugavaid elutingimusi ning mitte oma kodu omamist. Tööga seotud põhjuste all on nimetatud peamiselt tööpuudust ning teenuste vähesuse all linnast kaugel elamist, kus on raske erinevatele teenustele ligi pääseda.

Joonis 7. Rahulolematuse põhjused praeguse elukohaga (% , N=60)

Kuna rahulolematuid on nii vähe, (N=60) siis on võimalik neid analüüsida vaid üksikute taustatunnuste lõikes, millel ei ole üle kahe kategooria.

Nii meeste kui ka naiste peamine põhjus elukohaga rahulolematuseks on elukeskkonnaga seotud põhjused (vastavalt 30% ja 23%) (Tabel 19). Mehed on lisaks nimetanud veel tööga seotud põhjuseid (25%) ning eluasemega seotud põhjuseid (23%). Naised on aga välja toonud eluasemega seotud põhjused (18%), teenuste vähesusega seotud põhjused (16%) ning tööga seotud põhjused (10%). Rahulolematuse põhjustena töid eestlased välja elukeskkonda (25%), eluaset (17%) ja teenuste vähesust (16%). Venelased olid aga rohkem maininud eluasemega seotud põhjuseid (32%) ning tööga seotud põhjuseid (29%). Alaealiste lastega peredes nimetati rahulolematuse põhjustena peamiselt elukeskkonnaga ja teenuste vähesusega seotud põhjuseid. Respondendid, kelle peres ei ole alaealisi lapsi, nimetasid aga eluasemega, tööga ning elukeskkonnaga seotud põhjuseid. Linnades elavad inimesed nimetasid rahulolematuse põhjustena eluaset ja elukeskkonda, maal elavad inimesed aga tööga, teenuste vähesusega ning elukeskkonnaga seotud põhjuseid.

Tabel 19. Rahulolematuse põhjused praeguse elukohaga soo, rahvuse, alaealiste lastega perede ning asulatüüpide lõikes (% , N=60)

	Sugu		Rahvus		Lapsed peres		Asulatüüp	
	Mees	Naine	Eestlane	Venelane	Lasteta pered	Lastega pered	Linn	Maa
Eluasemega seotud põhjused	23%	18%	17%	32%	28%	15%	34%	4%
Elukeskkonnaga seotud põhjused	30%	23%	25%	27%	22%	31%	32%	19%
Haridusega seotud põhjused	0%	9%	7%	0%	0%	9%	3%	7%
Majanduslikud põhjused	7%	9%	7%	13%	11%	6%	12%	3%
Teenuste vähesusega seotud põhjused	7%	16%	16%	0%	4%	18%	6%	19%
Tööga seotud põhjused	25%	10%	14%	29%	24%	12%	7%	32%
Võimaluste vähesusega seotud põhjused	4%	7%	7%	0%	0%	10%	0%	11%
Ei oska öelda	4%	7%	8%	0%	12%	0%	6%	4%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

3.3.3 Rahulolu erinevate elukoha aspektidega

Küsitluses paluti inimestel hinnata rahulolu oma praeguse elukoha erinevate aspektidega mitmetes eluvaldkondades. Kõige rahulolevamad ollakse elukoha füüsilise elukeskkonna ja keskkonnatingimustega (keskmise hinnang 3,6), põhihariduse kättesaadavusega (3,5) ja huvitegevuste võimalustega (3,5). Kõige madalam rahulolu hinnang on inimestel sotsiaaltoetuste ja –teenuste (3,1), sobivate töökohtade olemasolu (3,0) ja piirkonna palgataseme osas (2,8). Rahulolu erinevate elukoha aspektidega tabelid asuvad Lisa 1-s tabelid 6-13. Järgnevalt on teksti sees märgitud tärniga need maakonnad, kus oli vastajaid alla 30.

1 Sobivad töökohad

Mehed ja naised on hinnanud rahulolu sobivate töökohtade olemasoluga sama kõrgelt (3,0). Vanus mõjutab töökohtadega rahulolu ühesuunaliselt, st. et mida kõrgem vanusrühm, seda vähem sobivate töökohtade olemasoluga rahul ollakse. Noorima vanusrühma (20-29) keskmine rahulolu on 3,1, kahe vanima vanusrühma (50-64 ja 65+) rahulolu on 2,8. Rahvusrühmadest on eestlased ja venelased töökohtade olemasoluga võrdselt rahul, mõlemad on seda hinnanud keskmiselt 3,0 punktile. Neist kõrgem on aga rahulolu muust rahvusest inimeste seas (3,2).

Kõrgharidusega inimesed on sobivate töökohtade olemasoluga kõige rahulolevamad (3,1), neist mõnevõrra madalama rahuloluga on võrdselt keskeri-, tehnikumi- ja keskhariduse baasil kutseharidusega inimesed ning alg- või põhiharidusega inimesed (3,0). Kõige madalam rahulolu töökohtade olemasoluga on keskharidusega või põhikooli baasil kutseharidusega inimestel (2,8). Sissetulekud on üsna tugevalt seotud rahuloluga töökohtade olemasoluga, Kõige kõrgema hinnangu rahulolule on andnud 801-1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed (3,2). Kõige vähem rahulolevad on need, kelle sissetulek jääb alla 200 euro (2,5). Hõive osas on töökohtade olemasoluga kõige rahulolevamad töötavad (üli)õpilased ning töötavad pensionärid, nende rahulolu on teistest rühmadest oluliselt suurem (3,3 punkti). Kõige vähem on sobivate töökohtade olemasoluga rahul töötud ja tööotsijad (2,3). Inimesed, kelle peres on alaealisi lapsi, on sobivate töökohtade olemasoluga vähem rahul (2,9) kui need, kelle peres alaealisi lapsi ei kasva (3,1).

Maakondade lõikes on sobivate töökohtade olemasoluga kõige rohkem rahul Harjumaal (3,2) ja Tartumaal (3,1) elavad inimesed. Ülejäänud maakondades hinnatakse rahulolu juba keskmiselt alla 3 punkti, kusjuures kõige vähem ollakse rahul Valgamaal (2,2)*, Läänemaal (2,1)*, Hiiumaal (2,0)* ning Põlvamaal (2,0)*, kus elanikkond pigem ei ole sobivate töökohtade olemasoluga rahul. KOV kategooriatest elavad sobivate töökohtade olemasoluga kõige rahulolevamad inimesed Tallinnas (3,4), sellele järgnevad regioonikeskused (3,2). Regioonikeskuste tagamaal ning Tallinna tagamaal on elanikud rahulolu töökohtade olemasoluga hinnanud sama kõrgelt (2,8 punkti). Sobivate töökohtade olemasoluga ollakse kõige vähem rahul keskustega nõrgalt seotud piirkondades, mille elanikud on oma rahulolu keskmiselt hinnatud vaid 2,5 punktile. Võrreldes aga kõiki linnalisi ning maalisi KOV-e, siis linnalistes üksustes ollakse sobivate töökohtade olemasoluga ootuspäraselt rohkem rahul (3,2) kui maalistes üksustes (2,7).

2 Piirkonna palgatase

Meeste ja naiste rahulolu piirkonna palgatasemega on võrdsel tasemel (2,8 punkti). Üldiselt on nooremad inimesed palgatasemega rohkem rahul kui vanemad, erandiks on vanemas tööeas olevad inimesed (50-64), kes on palgatasemega vähem rahul (2,5) kui kõige vanem vanusrühm (2,7). Eestlased on piirkonna palgatasemega teistest rahvustest rahulolevamad (2,8), kõige vähem rahul on aga venelased, kelle keskmine hinnang oli 2,6 punkti.

Haridustase on palgataseme rahuloluga üheselt seotud, kõige kõrgema haridustasemega inimesed on palgatasemega kõige rahulolevamad (2,9) ning rahulolu väheneb haridustaseme langedes jõudes 2,6 punktini nende inimeste seas, kellel on alg- või põhiharidus. Sama üheselt on palgatasemega rahulolu seotud leibkonna sissetulekuga: mida kõrgem on sissetuleku tase, seda suurem on ka palgatasemega rahulolu. Erinevus kõige kõrgema ja kõige madalama sissetuleku taseme vahel on ligikaudu 1 punkt, mis tähendab, et üle 1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed on palgatasemega keskmiselt pigem rahul (3,1 punkti) ning alla 200 euro suuruse sissetulekuga inimesed pigem ei ole rahul (2,1 punkti). Palgatasemega rahulolu on hõive lõikes üsna sarnane sobivate töökohtadega rahuloluga. See tähendab, et töötavad üliõpilased, mitte töötavad (üli)õpilased ning töötavad pensionärid on piirkonna palgatasemega kõige rahulolevamad, keskmine rahulolu on vastavalt 3,1, 3,0 ja 2,9 punkti. Taaskord on selgelt kõige rahulolematum töötute ja tööotsijate rühm (2,1 punkti). Nii need, kelle peres on alaealisi lapsi, kui ka need, kelle peres lapsi ei ole, on palgatasemega rahulolu hinnanud 2,8 punktile.

Sarnaselt sobivate töökohtade olemasoluga ollakse ka piirkonna palgatasemega kõige rohkem rahul Harjumaal ja Tartumaal (3,0 punkti). Kõige madalam hinnang palgatasemega rahulolule on aga Hiiumaa (2,1)*, Põlvamaa (2,0)* ja Valgamaa (1,8)* elanike seas. Palgatasemega rahulolu on tugevalt seotud KOV hierarhiatasemega – rahulolu langeb hierarhiataseme langemisel. Kõige rahulolevamad inimesed elavad Tallinnas (3,1) ja Tallinna tagamaal (2,9). Kõige madalama rahuloluga on inimesed, kes elavad keskusega nõrgalt seotud piirkondades ja muude toimepiirkondade keskustes, kus keskmine rahulolu on 2,3 punkti. Maaliste ja linnaliste omavalitsuste võrdlusest selgus, et linnalistes üksustes ollakse piirkonna palgatasemega rahulolevamad kui maalistes üksustes (vastavalt 2,9 ja 2,6 punkti).

3 Põhihariduse kättesaadavus

Põhihariduse kättesaadavusega on rohkem rahul naised (keskmine hinnang 3,5 punkti) kui mehed (3,4 punkti). Vanusrühmadest on taaskord noored rahulolevamad kui vanemad rühmad, välja arvatud 65+ vanusrühm, kes on põhihariduse kättesaadavusega rohkem rahul kui 50-64-aastased (vastavalt 3,4 ja 3,3 punkti). Kõige rahulolevamad on 20-29-aastased (3,6). Põhihariduse kättesaadavusega on kõige rohkem rahul muude rahvuste esindajad (3,6), kõige vähem aga venelased, kes on andnud keskmiseks hinnanguks 3,4 punkti.

Põhihariduse kättesaadavusega on kõige rahulolevamad alg- või põhiharidusega inimesed (3,6) ning keskhariduse baasil kutsehariduse omandanud (3,5). Kõige madalama rahuloluga on aga põhihariduse baasil kutsehariduse omandanud (3,4). Need, kes keeldusid oma sissetulekut avaldamast, on põhihariduse kättesaadavusega kõige rahulolevamad (3,6). Kõige madalama hinnangu rahulolule põhihariduse kättesaadavuse osas on andnud nii need inimesed, kelle sissetulek jääb alla 200 euro, kui ka need, kelle sissetulek on üle 1000 euro (3,4). Hõive lõikes on kõige rahulolevamad töötavad (üli)õpilased ning töötavad pensionärid, kelle hinnang rahulolule on võrdselt 3,7 punkti. Kõige rahulolematumad on aga pensionärid (3,4). Alaealiste lastega peredes ollakse põhihariduse

kättesaadavusega rahulolevamad kui need inimesed, kelle peres alaealisi lapsi ei ole (vastavalt 3,5 ja 3,4 punkti).

Põhihariduse kättesaadavusega on kõige rahulolevamad Tartumaa (3,7), Hiiumaa (3,7)* ja Võrumaa (3,6)* elanikud. Kõige vähem ollakse põhihariduse kättesaadavusega rahul Ida-Virumaal (3,2), Läänemaal (3,1)* ja Põlvamaal (2,7)*. KOV hierarhiatasemete lõikes on kõige rahulolevamad inimesed, kes elavad muude toimepiirkondade keskustes (3,6), regionikeskustes (3,6) ning Tallinn (3,5). Põhihariduse kättesaadavusega ollakse kõige vähem rahul muude toimepiirkondade keskuste tagamaal (3,2). Sellist keskuste ja tagamaade eristumist kinnitab ka see, et linnalistes omavalitsustes ollakse põhihariduse kättesaadavusega rohkem rahul (3,5) kui maalistes omavalitsustes (3,4).

4 Gümnaasiumihariduse kättesaadavus

Naiste rahulolu gümnaasiumihariduse kättesaadavuse osas on mõnevõrra kõrgem meeste rahulolust, vastavalt 3,4 ja 3,3 punkti. Kõige rahulolevamad vanuse lõikes on kõige nooremad vastanud (20-29-aastaste rahulolu on 3,5 punkti), vanuse kasvades rahulolu järjest langeb jõudes 50-64 ja üle 65-aastaste seas 3,2 punktini. Ka gümnaasiumihariduse kättesaadavusega on kõige rahulolevamad muu rahvuse esindajad (3,5), kuid kõige vähem rahul on vastupidiselt põhihariduse kättesaadavusele eestlased (3,3). Venelaste rahulolu gümnaasiumihariduse kättesaadavuse osa jääb nende vahele (3,4 punkti).

Haridustasemete lõikes ei selgunud väga suuri erinevusi gümnaasiumihariduse kättesaadavusega rahulolu osas. Kõige vähem rahul on keskharidusega või põhihariduse baasil kutsehariduse omandanud inimesed (3,3). Kõigi teiste haridustasemetega inimeste seas on rahulolu gümnaasiumihariduse kättesaadavusega 3,4 punkti. Kui põhihariduse kättesaadavuse osas rahulolu kahanes leibkonna sissetulekute kasvades, siis gümnaasiumihariduse kättesaadavuse osas on vastupidine trend, ehk kõige kõrgema leibkonna sissetulekuga inimesed (801-1000 ja üle 1000 euro) on gümnaasiumihariduse kättesaadavusega kõige rahulolevamad (3,4) ning kõige madalama sissetulekuga inimesed (kuni 200 eurot) on kõige rahulolematumad (2,2). Hõive lõikes avalduvad sarnased mustrid, mis põhihariduse kättesaadavusega rahulolu osas – kõige rahulolevamad on (üli)õpilased ja töötavad (üli)õpilased (3,6) ning kõige vähem rahul pensionärid (3,2). Inimesed, kelle perekonnas ei ole alaealisi lapsi, on gümnaasiumihariduse kättesaadavusega rohkem rahulolevad (3,4) kui need, kellel alaealisi lapsi peres pole (3,3).

Gümnaasiumihariduse kättesaadavusega on kõige rahulolevamad Jõgevamaa (3,6)*, Tartumaa (3,5) ja Võrumaa (3,5)* elanikud. Nende kolme maakonna elanikud olid ka põhihariduse kättesaadavuse osas kõige rahulolevamad. Vaid Hiiumaa, mille elanike hinnang põhihariduse kättesaadavusele oli üks kõrgemaid, on gümnaasiumihariduse kättesaadavuse osas oluliselt rahulolematum (3,2)*. Kõige rahulolematumad gümnaasiumihariduse kättesaadavuse osas on Saaremaa (3,0) ning Põlvamaa (2,7)* elanikud. Gümnaasiumihariduse kättesaadavusega rahulolu KOV hierarhiatasemete lõikes on identne põhihariduse kättesaadavuse rahuloluga, kus keskustes ollakse rohkem rahulolevad kui tagamaal. Kõigis keskustes elavate inimeste rahulolu on 3,6 punkti, kõige madalam rahulolu on inimestel, kes elavad muude toimepiirkondade keskuste tagamaadel (3,0). Linnalistes omavalitsustes ollakse samuti gümnaasiumihariduse kättesaadavusega rohkem rahul (3,5) kui maalistes omavalitsustes (3,1).

5 Lasteaiakohtade kättesaadavus

Naised on meestest lasteaiakohtade kättesaadavuse osas pisut rahulolevamad (vastavalt 3,2 ja 3,1 punkti). Vanusrühmadest on kõige rahulolevamad üle 65-aastased (3,3), kõige rahulolematumad aga nooremas tööeas (30-49) inimesed (3,1). Lasteaiakohtade kättesaadavuse osas on kõige rahulolevamad venelased (3,2), neist mõnevõrra madalam rahulolu on eestlaste ning muude rahvuste esindajate seas (3,1).

Alg- või põhiharidusega inimesed on lasteaiakohtade kättesaadavusega kõige rahulolevamad (3,4), kõrgharidusega inimesed aga kõige madalama rahulolu tasemega (3,1). Lasteaiakohtade kättesaadavusega rahulolu on sissetulekute lõikes sarnane põhihariduse kättesaadavusega. Nimelt, mida madalam on sissetulek, seda kõrgem on lasteaiakohtade kättesaadavusega rahulolu. Kui välja jätta need, kellel sissetulek puudub ja keda on vaid 3 vastanut (nende rahulolu on keskmiselt 3,7 punkti), on kõige kõrgema rahuloluga lasteaiakohtade kättesaadavuse osas 201-400 euro suuruse sissetulekuga inimesed (3,3) ning kõige madalama rahuloluga 801-1000 ja üle 1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed (3,0). Pensionärid on lasteaiakohtade kättesaadavuse osas kõige rahulolevamad (3,5) ning töötud ja tööotsijad (3,4). Kõige rahulolematumad on aga töötavad pensionärid (3,1) ja töötavad (üli)õpilased (2,8). Nende inimeste rahulolu, kelle peredes on alaealisi lapsi, on lasteaiakohtade kättesaadavusega mõnevõrra rahulolevamad (3,2) kui need, kelle peres lapsi ei ole (3,1).

Maakondade lõikes ollakse lasteaiakohtade kättesaadavuse osas on kõige rahulolevamad Võrumaa (3,6)*, Raplamaa (3,5), Valgamaa (3,5)* ning Läänemaa (3,5)* elanikud. Kõige madalam rahulolu lasteaiakohtade kättesaadavuse osas on aga Harjumaal (2,9) ja Hiiumaal (2,8)* elavate inimeste seas. Kui vaadata rahulolu KOV hierarhiatasemetel lõikes, siis selgub, et mida kõrgem hierarhiatase, seda madalam on rahulolu lasteaiakohtade kättesaadavusega. Keskusega nõrgalt seotud piirkonna rahulolu on 3,5 punkti, samal ajal kui Tallinnas on inimeste rahulolu 2,9 punkti. Sama kinnitab linnaliste ja maaliste omavalitsuste võrdlus, kus linnades on rahulolu lasteaiakohtade kättesaadavuse osas mõnevõrra madalam kui maapiirkondades (vastavalt 3,1 ja 3,2 punkti).

6 Põhihariduse kvaliteet

Meeste rahulolu põhihariduse kvaliteediga on mõnevõrra madalam kui naistel (vastavalt 3,3 ja 3,4 punkti). Vanusel on põhihariduse kvaliteediga rahulolule ühesuunaline mõju – vanuse kasvades rahulolu väheneb. Seega on noorim vanusrühm (20-29) kõige rahulolevam (3,4) ning vanim vanusrühm (65+) põhihariduse kvaliteediga kõige vähem rahulolev (3,3). Rahvusrühmadest on põhihariduse kvaliteediga kõige rahulolevamad eestlased (3,4) ning kõige vähem rahulolevad muust rahvuses inimesed (3,2).

Hariduse lõikes jaotuvad inimesed põhihariduse kvaliteediga rahulolu osas kahte rühma: alg- või põhiharidusega ning keskeri- tehnikumi- ja keskhariduse baasil kutsehariduse omandanud inimesed on hinnanud oma rahulolu keskmiselt 3,5 punktiga, kõrgharidusega ning keskharidusega ja põhihariduse baasil kutsehariduse omandanud aga 3,3 punktiga. Sissetulekute lõikes on kõige madalama rahuloluga 801-1000 euro ning 201-400 euro suuruse sissetulekuga inimesed, kes on oma rahulolu hinnanud 3,3 punktiga. Kõikidesse teistesse sissetulekurühmadesse kuuluvate inimeste rahulolu põhihariduse kvaliteediga on 3,4 punkti. Põhihariduse kvaliteediga on kõige rahulolevamad töötavad (üli)õpilased ning töötavad pensionärid (mõlema rahulolu 3,5 punkti). Kõige madalama rahuloluga on (üli)õpilased ning töötavad inimesed (3,3). Alaealiste lastega peredest inimeste rahulolu

põhihariduse kvaliteediga on 3,3 punkti ning nende rahulolu, kelle peres alaealisi lapsi ei ole, on 3,4 punkti.

Põhihariduse kvaliteediga kõige rahulolevamad inimesed elavad Võrumaal* ja Viljandimaal (3,5 punkti), kõige madalama rahuloluga aga Järvamaal (3,1)*, Valgamaal (3,0)* ja Põlvamaal (3,0)*. KOV hierarhiatasemetest on põhihariduse kvaliteediga kõige rahulolevamad suuremate keskuste elanikud: regioonikeskuste ja muude toimepiirkondade keskuste elanikud on hinnanud põhihariduse kvaliteediga rahulolu 3,5 punktiga ja Tallinna elanikud 3,4 punktiga. Kõige rahulolematumad ollakse selles vallas aga keskusega nõrgalt seotud piirkondades ning regioonikeskuste tagamaal (3,2). Linnades elavad inimesed on põhihariduse kvaliteediga rohkem rahul kui maapiirkondade elanikud (vastavalt 3,4 ja 3,3 punkti).

7 Gümnaasiumihariduse kvaliteet

Naiste ja meeste rahulolu gümnaasiumihariduse kvaliteediga ei erine üksteisest – mõlema rahulolu on 3,3 punkti. Vanusrühmadest on taaskord kõige rahulolevam kõige noorem vanusrühm (20-29) 3,4 punktiga. Gümnaasiumihariduse kvaliteediga olid kõige vähem rahul 50-64-aastased (3,2). Rahvusrühmade lõikes on rahulolu jaotuvus sama, mis põhiharidusega rahulolu korral – eestlased on kõige rahulolevamad (3,3), venelased ning muust rahvusest inimesed on oma rahulolu hinnanud keskmiselt 3,2 punktiga.

Gümnaasiumihariduse kvaliteediga on kõige kõrgema rahuloluga keskeri- tehnikumi- ja keskhariduse baasil kutsehariduse omandanud (3,4). Madalaima rahuloluga on aga kõrgharidusega inimesed (3,2). Sissetulekute lõikes on gümnaasiumihariduse kvaliteediga kõige rahulolevamad kolm kõrgeima sissetulekuga rühma (601-800, 801-1000 ja üle 1000 euro), kelle rahulolu on 3,4 punkti. Madalaima rahuloluga on aga kaks kõige madalama sissetulekuga rühma (kuni 200 ja 201-400 eurot), kes on oma rahulolu hinnanud keskmiselt 3,2 punktiga. Ka gümnaasiumihariduse kvaliteediga on kõige rahulolevamad töötavad (üli)õpilased (3,6) ning töötavad pensionärid (3,5). Kõige madalam rahulolu on aga töötutel ja töötajatel (3,2). Gümnaasiumihariduse kvaliteediga rahulolu on kõrgem nende seas, kellel ei ole peres alaealisi lapsi (3,4 punkti) võrreldes nendega, kelle peres alaealisi lapsi on 3,2.

Gümnaasiumihariduse kvaliteediga rahulolu ei erine maakondade lõikes kuigi palju põhihariduse kvaliteediga rahulolust. Ka gümnaasiumihariduse kvaliteediga on kõige rahulolevamad Võrumaa elanikud (3,5)*, neist veidi madalama rahuloluga on Läänemaa (3,4)* ja Raplamaa (3,4) elanike rahulolu. Kõige rahulolematumad on Järvamaa (3,2)*, Hiiumaa (3,0)*, Valgamaa (3,0)* ja Põlvamaa (2,9)* elanikud. KOV hierarhiatasemetest on gümnaasiumihariduse kvaliteediga kõige rahulolevamad muude toimepiirkondade keskused (3,5), regioonikeskused (3,5) ning Tallinn (3,4). Neile järgnevad rahulolu tasemelt keskuste tagamaad ning kõige madalama keskmise rahuloluga on keskusega nõrgalt seotud piirkonnad (3,00). Samuti on linnades elavate inimeste rahulolu gümnaasiumihariduse kvaliteediga kõrgem kui maalistes piirkondades elavatel inimestel (vastavalt 3,4 ja 3,1).

8 Kutsehariduse kvaliteet

Soolist erinevust kutseharidusega rahulolu osas ei ole, nii naiste kui ka meeste rahulolu kutsehariduse kvaliteediga on 3,2. Vanusrühmadest on kõige rahulolevamad 20-29-aastased inimesed (3,4) ja kõige rahulolematumad 50-64-aastased (3,1). Eestlased on kutsehariduse kvaliteediga kõige rahulolevamad (3,2), venelased on aga madalaima rahulolu tasemega (3,10).

Kutsehariduse kvaliteedi osas on kõige kõrgema rahuloluga need inimesed, kes on omandanud keskeri-, tehnikumi- või keskhariduse baasil kutsehariduse (3,3). Madalaim rahulolu on aga nende inimeste seas, kelle kõrgeim omandatud haridustase on keskharidus või põhihariduse baasil kutseharidus (3,1). Kõige rahulolevamad kutsehariduse kvaliteediga on 801-1000 euro suuruse leibkonna sissetulekuga inimesed (3,4), neile järgnevad rahulolu poolest 401-600 euro suuruse sissetulekuga (3,3) ning 601-800 euro suuruse sissetulekuga inimeste rühm (3,3). Kõige vähem rahulolevad on aga 201-400 euro suuruse sissetulekuga inimesed, kelle keskmine rahulolu on 3,0. Töötavad (üli)õpilased on kutsehariduse kvaliteeti hinnanud kõige kõrgemalt (3,6), neile järgnevad (üli)õpilased (3,5) ja töötavad pensionärid (3,4). Kõige madalamat rahulolu kutsehariduse kvaliteediga on väljendanud töötud ning töötajad (3,1). Inimesed, kelle peres ei ole kasvamas alaealisi lapsi, on kutsehariduse kvaliteediga rohkem rahul kui need, kelle peres on alaealisi lapsi (vastavalt 3,3 ja 3,1).

Kutsehariduse kvaliteediga kõige rahulolevamad on Läänemaa (3,5)*, Lääne-Virumaa (3,4), Tartumaa (3,4) ja Võrumaa (3,3)* elanikud. Kõige vähem rahulolevad aga Ida-Virumaa (2,9), Jõgevamaa (2,9)* ja Põlvamaa (2,8)* elanikud. Suuremate keskuste elanikud on kutsehariduse kvaliteediga rahulolevamad kui tagamaal elavad inimesed. Kõige kõrgem rahulolu ongi regioonikeskustes elavatel inimestel (3,5), edasi Tallinnas ning muude toimepiirkondade keskustes elavate inimeste rahulolu (3,4). Kõige madalam on rahulolu aga Tallinna tagamaal (2,8) ning keskusega nõrgalt seotud piirkondades (2,7). Linnad eristuvad ka siin maapiirkondadest kõrgema rahulolu hinnangu poolest – linnades elavate inimeste rahulolu kutsehariduse kvaliteediga on 3,4, maapiirkondades elavatel inimestel 3,0.

9 Rahulolu ühistranspordiga

Mehed on ühistranspordiga rohkem rahul kui naised – meeste rahulolu on keskmiselt 3,3 punkti, samal ajal kui naiste rahulolu on 3,2 punkti. Vanuse lõikes on kõige nooremad (20-29) ühistranspordiga kõige rohkem rahul (3,4), neist järgmine vanusrühm – 30-49-aastased – on aga kõige vähem rahul (3,1). Rahvusrühmadest on venelased ühistranspordiga oluliselt rohkem rahul kui teised rahvusrühmad: nende rahulolu on keskmiselt 3,4 samal ajal kui eestlased on kõige vähem rahulolevad (3,2 punkti).

Ühistranspordiga on teistest mõnevõrra rahulolevamad keskeri-, tehnikumi- ja keskhariduse baasil kutsehariduse omandanud inimesed, kelle rahulolu hinnang on keskmiselt 3,3 punkti samal ajal kui kõigil teistel on see 3,2 punkti. Kui välja jätta need, kellel sissetulek puudub ja keda on vaid 5 vastanut (rahulolu hinnang 3,5), erinevad erineva sissetulekuga inimesed ühistranspordiga rahulolu osas suhteliselt vähe. Välja saab tuua 201-400 ja alla 200 euro suuruse sissetulekuga inimesed, kelle rahulolu on teistest madalam (vastavalt 3,1 ja 3,2 punkti samal ajal, kui teiste rühmade rahulolu on 3,3 punkti). Õpilaste ja üliõpilaste hinnangud ühistranspordiga rahulolule on 3,8 punkti, see tähendab, et valdav enamus selle rühma esindajatest on ühistranspordiga väga rahul. Kõige vähem rahul on aga nii töötavad inimesed (3,2) kui ka töötud (3,1). Ilma alaealiste lasteta peredest inimesed on ühistranspordiga rohkem rahul kui need, kelle peres on alaealisi lapsi (vastavalt 3,3 ja 3,1).

Ühistranspordiga ollakse rohkem rahul maakondades, kus on suuremad keskused – Tartumaal ja Harjumaal (võrdselt 3,4 punkti). Suhteliselt kõrge rahulolu on veel Pärnumaal (3,3) ja Võrumaal (3,3)*. Kahes maakonnas on ühistranspordiga rahulolu teistest oluliselt madalam: need on Põlvamaa (2,3)* ning Hiiumaa (1,8)*, kus rohkem on neid inimesi, kes ühistranspordiga rahul ei ole kui neid, kes sellega rahul on. Ühistranspordiga rahulolu on suurim kõrgema hierarhiataseme keskustes ning

kahaneb väiksemate keskuste tagamaade suunas. Kõige kõrgem rahulolu on Tallinnas (3,6) ja regioonikeskustes (3,4). Kõige madalam keskusega nõrgalt seotud piirkondades (2,7). Linnades ollakse ühistranspordiga rahulolevamad kui maapiirkondades (vastavalt 3,5 ja 2,9 punkti).

10 Rahulolu omavalitsuse sotsiaaltoetuste ja –teenustega

Naised on omavalitsuse sotsiaaltoetuste ja –teenustega pisut rahulolevamad kui mehed (vastavalt 3,1 ja 3,0 punkti). Vanusrühmadest eristub teistest vaid 50-64-aastased, kelle rahulolu on teistest madalam (2,9), ülejäänud vanusrühmad on suhteliselt võrdselt rahulolevad jäädes 3,1 ja 3,0 punkti vahele. Eestlased on sotsiaaltoetuste ja –teenustega rohkem rahulolevad kui teised rahvusrühmad – nende rahulolu on keskmiselt 3,1 punkti, samal ajal kui venelaste ja muudest rahvustest inimeste rahulolu hinnang on 3,0 punkti.

Sotsiaaltoetuste ja –teenustega on kõige rahulolevamad keskeri-, tehnikumi- ja keskkhariduse baasil kutsehariduse omandanud ning kõrgharidusega inimesed (võrdselt 3,1 punkti). Kõige madalam on aga rahulolu alg- või põhiharidusega inimeste seas (2,9). Kõrgema sissetulekuga inimesed on üldiselt omavalitsuse sotsiaaltoetuste ja –teenustega rohkem rahulolevad kui väiksema sissetulekuga inimesed. Inimeste rahulolu, kelle sissetulek kuulub kahte kõrgemasse sissetulekuvahemikku (801-1000 ja üle 1000 euro), on 3,2 punkti, samas kahe madalaima sissetuleku rühma (alla 200 ja 201-400 eurot) rahulolu on 2,9 punkti. Töötavad (üli)õpilased on sotsiaaltoetuste ja –teenustega kõige rahulolevamad (3,4). Kõige madalama rahulolu hinnanguga on pensionärid (2,9). Alaealiste lastega peredest inimeste rahulolu on mõnevõrra madalam kui nende rahulolu, kelle peres lapsi ei ole (vastavalt 3,0 ja 3,1).

Kõige kõrgem rahulolu omavalitsuse sotsiaaltoetuste ja –teenustega on Rapla maakonna elanike seas (3,4), sellele järgneb Tartumaa (3,3) ja Võrumaa (3,2)* elanike rahulolu. Kõige madalam rahulolu on aga Ida-Virumaal ja Läänemaal*, mille elanikud on rahulolu hinnatud 2,7 punktiga. Vaid Hiiumaal on rahulolu veelgi madalam (2,6)*. Omavalitsuste sotsiaaltoetuste- ja teenustega ollakse kõige rohkem rahul muude toimepiirkondade keskuste tagamaal (3,3), siis regioonikeskustes (3,2) ning Tallinna tagamaal (3,1). Rahulolematus on suurim muudes toimepiirkondade keskustes (2,9), mille tagamaal oldi omavalitsuse sotsiaaltoetuste ja –teenustega kõige rahulolevamad, ning keskusega nõrgalt seotud piirkondades (2,7). Sotsiaaltoetuste- ja teenustega ollakse mõnevõrra rahulolevamad linnades kui maapiirkondades (vastavalt 3,1 ja 3,0 punkti).

11 Rahulolu perearstiteenuste olemasoluga

Meeste ja naiste rahulolu perearstiteenuste olemasoluga on võrdselt 3,3 punkti. Vanusrühmadest on kõige rahulolevamad pensionärid ja 20-29-aastased noored (3,4). Kõige rahulolematumad perearstiteenuste olemasoluga on 30-49-aastased (3,3). Eestlaste ja muust rahvusest inimeste rahulolu perearstiteenuste olemasoluga on võrdselt 3,3 punkti, venelaste rahulolu on pisut väiksem (3,2).

Hariduse lõikes jaotuvad inimesed kahte rühma: alg- või põhiharidusega ning keskeri-, tehnikumi- või keskkhariduse baasil kutsehariduse omandanud inimeste rahulolu hinnang on 3,4 punkti, keskkharidusega või põhihariduse baasil kutsehariduse omandanud inimeste ning kõrgharidusega inimeste rahulolu on 3,3 punkti. Sissetulekute osas diferentseeruvad kõige kõrgema (üle 1000 euro) ja kõige madalama (alla 200 euro) sissetulekuga inimesed – nende rahulolu on perearstiteenuste olemasolu osas vastavalt 3,4 ja 3,2 punkti. Ülejäänud sissetulekute kategooriad on kõik ligilähedaselt sama rahuloluga (3,3). Kui me vanusrühmade võrdlusest nägime, et kõige vanemad inimesed on

perearstiteenuse kättesaadavusega kõige rahulolevamad, siis seda kinnitab ka hõive löikes rahulolude hinnangud – pensionärid ning töötavad pensionärid on kõige rahulolevamad (mõlema keskmine rahulolu on 3,5 punkti). Kõige rahulolematumad on aga töötud ja tööotsijad (3,2). Inimesed, kelle peredes on alaealisi lapsi, on perearstiteenuse kättesaadavusega vähem rahul (3,3) kui need, kelle peres alaealisi lapsi ei ole (3,4).

Kõige rahulolevamad perearstiteenuse olemasoluga on Tartumaa, Võrumaa* ja Viljandimaa* elanikud (3,5). Kõige madalam on rahulolu Ida-Virumaa (3,2), Järvamaa (3,2)*, Läänemaa (3,1)* ja Hiiumaa (3,0)* elanike seas. Perearstiteenuse olemasoluga ollakse kõige rohkem rahul keskustes, kusjuures regioonikeskuste ja muude toimepiirkondade keskuste elanikud on perearstiteenuse olemasoluga rohkem rahul kui Tallinnas (vastavalt 3,5 ja 3,4 punkti). Kõige madalam on rahulolu keskusega nõrgalt seotud piirkondades ning Tallinna tagamaal, kus inimeste rahulolu on 3,2 punkti. Linnades ollakse perearstiteenuse olemasoluga rohkem rahul (3,4) kui maal (3,2).

12 Rahulolu põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega

Mehed ja naised on põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega võrdselt rahul (3,4 punkti). Vanusrühmad on antud teenuste kättesaadavusega üheselt seotud – vanuse kasvades rahulolu väheneb jõudes 3,6 punktilt noorimas vanusrühmas (20-29) 3,33 punktini vanimas vanusrühmas (65+). Rahvusrühmade löikes on kõige rahulolevamad venelased (3,6) ja muust rahvusest inimesed (3,5), eestlaste keskmine rahulolu on 3,4.

Kõige kõrgema rahuloluga põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavuse osas on keskeri, tehnikumi- ja keskkhariduse baasil kutsehariduse omandanud ning kõrgharidusega inimesed (võrdselt 3,5 punkti). Madalaim rahulolu hinnang on aga alg- või põhiharidusega inimeste seas (3,1). Põhivajadustega seotud erasektoriteenuste kättesaadavusega on kõige rahulolevamad üle 1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed (3,6). Kahte kõige madalamasse sissetuleku rühma (201-400 ja kuni 200 eurot) kuuluvate inimeste rahulolu on kõige madalam (vastavalt 3,3 ja 3,2). Hõive löikes on kõige kõrgemat keskmist rahulolu väljendanud (üli)õpilased ning töötavad (üli)õpilased (vastavalt 3,7 ja 3,6 punkti). Nii pensionärid kui ka töötud ja tööotsijad on teistest madalama rahuloluga põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavuse osas. Pensionärid on oma rahulolu hinnanud keskmiselt 3,4 punktiga, töötud ja tööotsijad 3,3 punktiga. Inimesed, kelle peres ei ole alaealisi lapsi, on antud teenuse kättesaadavusega mõnevõrra rohkem rahul (keskmine 3,5 punkti) kui need, kelle peres on alaealisi lapsi (3,4).

Harjumaa (3,6), Võrumaa (3,5)* ja Viljandimaa (3,5) elanikud on kõige rahulolevamad põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega. Kõige vähem ollakse põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega rahul Põlvamaal ja Järvamaal (3,0)*. Taaskord ollakse keskustes rahulolevamad kui tagamaadel, kuid seekord toimub rahulolu kahanemine hierarhiatasemete madaldumise järjekorras – kõige rahulolevamad on kõrgema hierarhiataseme keskused (Tallinna ja regioonikeskuste elanike rahulolu on keskmiselt 3,7) ning neile järgnevad tagamaad, millest kõige rohkem ollakse rahul Tallinna tagamaal (3,3). Kõige madalam rahulolu on põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavuse osas keskustega nõrgalt seotud piirkondades (2,9). Nende tulemustega langeb kokku linnade ja maapiirkondade rahulolu erinevus, kus linnades ollakse põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega rahulolevamad kui maapiirkondades (vastavalt 3,7 ja 3,1 punkti).

13 Rahulolu kultuurisündmuste olemasoluga

Meeste rahulolu kultuurisündmuste olemasoluga on mõnevõrra madalam kui naistel (vastavalt 3,3 ja 3,4 punkti). Kõige rahulolevamad on kõige nooremaste vanusrühma kuuluvad inimesed (20-29), nende keskmine rahulolu on 3,5 punkti. Kõigi teiste rahulolu on 3,3 punkti. Rahvuste osas on kultuurisündmuste olemasoluga kõige rahulolevamad muude rahvuste esindajad ning eestlased (3,4), venelaste rahulolu on 3,3 punkti.

Kõrgharidusega ning keskeri-, tehnikumi- või keskhariduse baasil kutsehariduse omandanud inimeste rahulolu kultuurisündmuste olemasoluga on kõige kõrgem (3,4). Alg- või põhiharidusega inimeste rahulolu hinnang on aga madalaim – 3,2 punkti. Üldiselt on kõrgema sissetulekuga inimesed kultuurisündmuste kättesaadavusega kõige rohkem rahul – üle 1000 euro suuruse sissetulekuga inimeste keskmine rahulolu on 3,6 punkti, 601-800 euro suuruse sissetulekuga inimeste rahulolu 3,4 punkti. Kõige vähem rahul on inimesed, kelle sissetulekud on kuni 200 eurot (3,1 punkti). Kultuurisündmuste olemasoluga on kõige rahulolevamad töötavad (üli)õpilased, kelle rahulolu hinnang on 3,6 punkti. Kõige vähem rahulolevad on aga töötavad pensionärid (3,0). Taaskord on lastega perede rahulolu madalam kui nende inimeste rahulolu, kelle peres ei ole alaealisi lapsi (vastavalt 3,3 ja 3,4).

Kultuurisündmuste olemasoluga ollakse kõige rahulolevamad Võrumaal*, Tartumaal, Harjumaal ja Pärnumaal (3,5). Kõige vähem on kultuurisündmuste olemasoluga rahul Hiiumaa (2,7)*, Jõgevamaa (2,7)*, Järvamaa (2,7)* ja Põlvamaa (2,5)* elanikud. KOV hierarhiatasemete lõikes on kultuurisündmuste olemasoluga kõige rahulolevamad suuremate keskuste elanikud (Tallinn 3,8, regioonikeskused 3,7 ja muude toimepiirkondade keskused 3,2). Keskuste tagamaadest elavad kultuurisündmuste olemasoluga rahulolevamad inimesed just väiksemate keskuste tagamaadel ning Tallinna tagamaa elanike rahulolu on kõige madalam koos keskustega nõrgalt seotud piirkondades elavate inimeste rahuloluga (3,0). Linnas elavad inimesed on kultuurisündmuste olemasoluga rohkem rahul kui maal elavad inimesed (vastavalt 3,6 ja 3,1).

14 Rahulolu meelelahutusasutuste olemasoluga

Nii meeste kui ka naiste keskmine rahulolu meelelahutusasutuste olemasoluga on võrdselt 3,3 punkti. Vanusrühmadest on meelelahutusasutuste olemasoluga kõige rahulolevamad 20-29-aastased noored (3,5 punkti) ning kõige madalama rahuloluga üle 65-aastased (3,1 punkti). Rahvusrühmade lõikes on meelelahutusasutuste olemasoluga kõige rahulolevamad venelased ning muude rahvuste esindajad (3,4), eestlaste rahulolu on neist veidi madalam (3,2 punkti).

Kõrgharidusega ning keskeri-, tehnikumi- või keskhariduse baasil kutsehariduse omandanud inimeste rahulolu meelelahutusasutuste olemasoluga on kõige kõrgem (3,3). Alg- või põhiharidusega inimeste rahulolu on aga kõige madalam (3,1). Meelelahutusasutuste olemasoluga on kõige rahulolevamad kõrgema sissetulekuga inimesed, üle 600 euro suuruse sissetulekuga inimeste rahulolu on keskmiselt 3,4 punkti. Kahe kõige madalama sissetuleku rühma (kuni 200 ja 201-400 eurot) rahulolu on aga 3,1 punkti. Töötavad (üli)õpilased on meelelahutusasutuste olemasoluga kõige rohkem rahul, nende keskmine hinnang on 3,6 punkti. Neile järgnevad töötavad inimesed ning pensionärid 3,3 punktiga. Samas töötavate pensionäride rahulolu on kõige madalam (3,0 punkti). Sarnaselt rahulolule kultuuriasutuste olemasoluga on ka meelelahutusasutuste olemasoluga rohkem rahul need, kelle peres ei ole alaealisi lapsi, kui need inimesed, kelle peres on alaealised lapsed (vastavalt 3,4 ja 3,2 punkti).

Maakondade lõikes on rahulolu meelelahutusasutuste olemasoluga sarnane rahuloluga kultuuriasutuste olemasoluga. Ka siin on kõige rahulolevamad Harjumaa (3,5), Pärnumaa (3,4), Tartumaa (3,3) ja Võrumaa (3,3)* elanikud. Ka kõige madalama rahuloluga maakonnad on samad: Hiiumaa (2,6)*, Järvamaa (2,4)*, Jõgevamaa (2,3)* ja Põlvamaa (2,3)*. Ka KOV kategooriate lõikes on rahulolud sarnased kultuuriasutustega rahuloluga, kõige suurem on rahulolu suuremates keskustes: Tallinnas (3,8), regioonikeskustes (3,7) ja muudes toimepiirkondade keskustes (3,1). Kõikide keskuste tagamaade elanike seas on rahulolu meelelahutusasutuste olemasoluga sarnane – 2,9 punkti. Neist eristuvad vaid keskustega nõrgalt seotud piirkonnad, mille rahulolu on veelgi madalam, keskmiselt 2,7 punkti. Linnades on rahulolu meelelahutusasutuste olemasoluga kõrgem kui maapiirkondades, vastavalt 3,6 ja 2,8 punkti.

15 Rahulolu huvitegevuste võimalustega

Ka huvitegevuste võimalustega on mehed ja naised võrdselt rahul, mõlemad on seda hinnanud keskmiselt 3,5 punktiga. Vanusrühmadest on kõige nooremad (20-29-aastased) huvitegevuste võimalustega rahulolu kõige kõrgemalt hinnanud (3,6 punkti) ning üle 65-aastased kõige madalama hinnangu andnud (3,4). Rahvuste lõikes erinevused rahulolus puuduvad, kõikide rahvuste esindajad on hinnanud rahulolu huvitegevuste võimalustega 3,5 punktiga.

Kõrgharidusega ning keskeri-, tehnikumi- või keskkhariduse baasil kutsehariduse omandanud inimeste rahulolu huvitegevuste võimalustega on kõige kõrgem (3,5). Taaskord on alg- või põhiharidusega inimeste rahulolu kõige madalam (3,2). Sissetulekute suurus on huvitegevuste võimaluste rahuloluga üheselt seotud – mida kõrgem on sissetulek, seda kõrgem on ka rahulolu. Kõige rahulolevamad ongi üle 1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed (3,7) ning 801-1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed (3,6). Kõige madalama rahuloluga on aga need, kelle sissetulekud on alla 200 euro (3,4) ja 201-400 eurot (3,3). Hõive staatuse lõikes on kõige rahulolevamad (üli)õpilased ja töötavad (üli)õpilased (vastavalt 3,6 ja 3,7 punkti). Töötavate pensionäride rahulolu on aga kõige madalam (3,2), mis on 0,3 punkti madalam kui teistel pensionäridel (3,5). Inimestel, kelle peredes on alaealised lapsed, on rahulolu huvitegevuste võimalustega pisut madalam (3,4 punkti) kui nendel, kelle peres lapsi ei ole (3,5 punkti).

Maakondade lõikes on huvitegevuste võimalustega kõige rahulolevamad Võrumaa*, Harjumaa ja Pärnumaa elanikud, kelle keskmine rahulolu on 3,6 punkti. Kõige madalama rahuloluga on aga Põlvamaa ja Jõgevamaa elanikud (3,0)* ning Hiiumaa elanikud (2,9)*. Taaskord on kõige rahulolevamad suuremate keskuste elanikud – Tallinna ja regioonikeskuste elanikud on rahulolu huvitegevuste võimalustega hinnanud 3,7 punktiga, muude toimepiirkondade keskuste elanikud 3,5 punktiga. Neile järgnevad kõikide keskuste tagamaad 3,3 punktiga, kõige madalama rahuloluga on aga keskustega nõrgalt seotud piirkondade elanikud (3,1). Linnades elavad inimesed on huvitegevuste võimalustega rohkem rahul kui maapiirkondade elanikud (vastavalt 3,6 ja 3,3 punkti).

16 Rahulolu füüsilise elukeskkonnaga ja keskkonnatingimustega

Naised on võrreldes meestega oma elukoha füüsilise elukeskkonnaga ja keskkonnatingimustega rohkem rahul (naiste keskmine hinnang 3,6 punkti, meeste keskmine hinnang 3,5 punkti). Vanusrühmadest on kõige rahulolevamad üle 65-aastased, kelle keskmine hinnang on 3,7 punkti. Kõige vähem on oma elukoha füüsilise elukeskkonnaga ja keskkonnatingimustega rahul 20-29-aastased noored (3,5). Eestlased on oma elukoha füüsilise elukeskkonnaga ja keskkonnatingimustega

rohkem rahul kui teised rahvusrühmad. Kui eestlaste keskmine rahulolu on 3,6 punkti, siis venelaste rahulolu ja muudest rahvustest inimeste rahulolu on 3,4 ja 3,3 punkti.

Hariduse lõikes jaotuvad inimesed oma elukoha füüsilise elukeskkonna ja keskkonnatingimustega rahulolu osas kaheks: kõrgharidusega ning keskharidusega või põhihariduse baasil kutseharidusega inimeste rahulolu hinnang on 3,6 punkti, keskeri-, tehnikumi- või keskhariduse baasil kutsehariduse omandanud inimeste ja alg- või põhiharidusega inimeste rahulolu on 3,5 punkti. Kõige madalama sissetulekuga (kuni 200 eurot) inimesed on oma elukoha füüsilise elukeskkonnaga ja keskkonnatingimustega kõige rahulolevamad (3,7 punkti), kõrgema sissetulekuga (601-800 ja 801-1000) inimesed kõige vähem rahulolevad (3,5). Hõive staatuse lõikes on oma elukoha füüsilise elukeskkonnaga ja keskkonnatingimustega kõige rahulolevamad pensionärid, nende keskmine hinnang rahulolule on 3,7 punkti. Nii töötavate inimeste kui ka töötute ja töötusijate rahulolu on kõige madalam (3,5 punkti). Nende inimeste rahulolu oma elukoha füüsilise elukeskkonna ja keskkonnatingimustega, kelle peres on lapsi, on kõrgem (3,6 punkti) kui nende rahulolu, kelle peres alaealisi lapsi ei ole (3,5 punkti).

Kõige rahulolevamad oma elukoha füüsilise elukeskkonna ja keskkonnatingimustega on võrdselt Võrumaa*, Valgamaa*, Saaremaa, Hiiumaa* ja Läänemaa* elanikud (3,8 punkti). Kõige madalama rahuloluga on aga Jõgevamaa (3,5)*, Harjumaa (3,5), Järvamaa (3,4)* ja Ida-Virumaa (3,3) elanikud. KOV hierarhiatasemetest elavad oma elukoha füüsilise elukeskkonnaga ja keskkonnatingimustega kõige rahulolevamad inimesed muude toimepiirkondade tagamaadel ja Tallinna tagamaal (keskmine hinnang 3,8 punkti). Kõige vähem rahulolevad on suuremate linnade elanikud – regioonikeskuste elanike keskmine hinnang oma elukoha füüsilise elukeskkonna ja keskkonnatingimustega rahulolule on 3,6 ja Tallinna elanike rahulolu 3,3. Kui võrrelda linnasid maapiirkondadega, siis linnades elavad inimesed on oma elukoha füüsilise elukeskkonnaga ja keskkonnatingimustega vähem rahul kui maapiirkondade elanikud (hinnangud rahulolule vastavalt 3,4 ja 3,7 punkti).

3.4 Planeeritavad elukohavahetused

139 respondendil ehk 12% kõigist uuringuperioodil rännanutest on praegusel ajal soov uuesti rännata. Meestest avaldas soovi rännata 12% ning naistest 11% kõigist vastanutest (Lisa 1 Tabelid 18-20). Eestlaste ja venelaste rändamissoov oli peaaegu võrdne – eestlastel 11% ja venelastel 12%. Kõrgeim rändamissoov oli 30-49-aastaste seas (14%), alg- ja põhiharidusega (15%), kuni 200 euro suuruse sissetulekuga (16%), töötute (25%) ning lastega perede seas (13%).

12% linnas ning 11% maal elavaid inimesi soovivad hetkel elukohta vahetada (Lisa 1 Tabel 21). Kõrgeim on elukoha vahetamise sooviga inimeste osakaal Põlvamaal (25%), Valgamaal (24%), Jõgeva- ja Läänemaal (22%) ning Ida-Virumaal (18%). Hierarhiatasemete lõikes üldiselt langeb rändamissooviga inimeste osakaal hierarhiataseme tõustes. Ainsaks erandiks on Tallinn, kus elavatest respondentidest avaldas rändamissoovi 12% vastanutest, mis jääb regioonikeskuste tagamaal (11%) ja muudes toimepiirkondade keskustes (13%) elavate inimeste rändamissoovi osakaalude vahele.

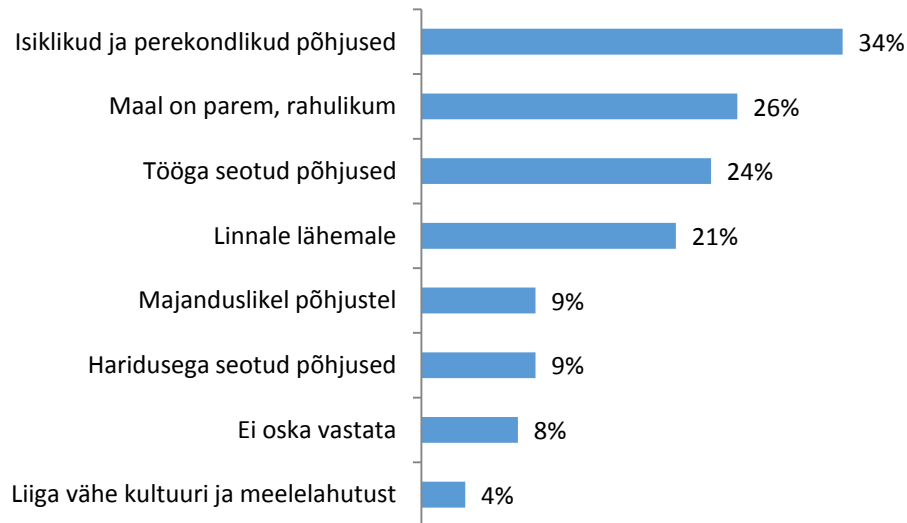
Nendest vastanutest, kellel on hetkel soov elukohta vahetada, sooviks 63% kolida linna ja 37% maapiirkonda, 52% vastanute sihtkohaks oleks Harjumaa ja 16% Tartumaa (Lisa 1 Tabel 22). Hierarhiatasemete lõikes sooviks oma uue elukohana näha Tallinna 32%, Tallinna tagamaad 19% ning regioonikeskuseid 19% kõigist rändamissooviga inimestest. Nendest vastanutest, kes soovivad elukohta vahetada hierarhiatasemete vahel, sooviks 58% vastanuid asuda elama kõrgema hierarhiatasemega üksusesse. Kuna rändamissooviga inimesi on liiga vähe, ei ole võimalik täpsemaid rändesuundi hierarhiatasemete vahel välja tuua. Ainsana saab välja tuua selle, et Tallinna linnast soovitakse kõige rohkem kolida Tallinna tagamaale ning Tallinna tagamaalt Tallinna linna.

Linna ja maale elama asumise sooviga inimesi võrreldes selgus, et maale soovib elama minna 53% mehi ja 23% naisi ning 42% eestlaseid ja 13% venelasi (Lisa 1 Tabelid 23-24). Kõige suurem osakaal maale elama minemise sooviga vastanuid on 30-49-aastaste (44%), kõrgharidusega (41%), 801-1000 euro suuruse sissetulekuga (65%), ning lastega peredest pärit inimeste seas (40%). Linna elama asumise sooviga inimesi on rohkem 50-64-aastaste (84%), keskharidusega või põhihariduse baasil kutseharidusega (74%), 601-800 euro suuruse sissetulekuga (76%) ning ilma lasteta peredest pärit inimeste seas (69%). Kuna hõive lõikes on kõik rühmad peale töötavate inimeste liiga väikesed, ei ole võimalik neid linna või maale kolimise soovi osas võrrelda.

Edasi on analüüsitud seda, millisele hierarhiatasemele rändamissooviga inimesed elama sooviksid asuda. Kuna siin ei ole eraldi analüüsitud, millisel hierarhiatasemel vastaja hetkel elab (näiteks Tallinnas elav inimene võis avaldada soovi elukohta vahetada Tallinna piires), siis ei saa tulemusi tõlgendada kui rändesuundi, vaid kui kõige populaarsemaid hierarhiatasemeid. Rändamissooviga meestest sooviks 27% elada Tallinnas ning 23% Tallinna tagamaal, naistest aga sooviks Tallinnas elada 37% ning regioonikeskustes 25% vastanuid. Eestlased sooviksid peamiselt elada Tallinnas (28%) ning Tallinna tagamaal (20%), venelased aga valdavas enamuses Tallinnas (57%). Noorima vanusrühma (20-29) seas on populaarseimateks hierarhiatasemeteks võrdselt Tallinn ja Tallinna tagamaa, 30-49-aastased sooviksid elada peamiselt Tallinnas, Tallinna tagamaal ning regioonikeskustes. Kõikides haridusrühmades domineerib soov elada Tallinnas (kõikide haridusrühmade lõikes kokku 33%), seda eriti kõrgharidusega inimeste seas (36%). Nii sissetulekute kui ka hõive lõikes on rühmadesse jäänud üldistuste tegemiseks liiga väike arv respondente. Lastega peredest pärit inimeste seas on 31% ning lasteta perede seas 36% neid, kes sooviksid elada Tallinnas. Tallinna tagamaa ja regioonikeskused on mõlema rühma jaoks võrdselt teisel ja kolmandal kohal,

samas eelistavad lastega peredest pärit inimesed mõnevõrra rohkem elada Tallinna tagamaal (20%) kui regioonikeskustes (17%). Ilma lasteta peredest pärit inimeste seas on aga soov elada kummalgi hierarhiatasemel 19%.

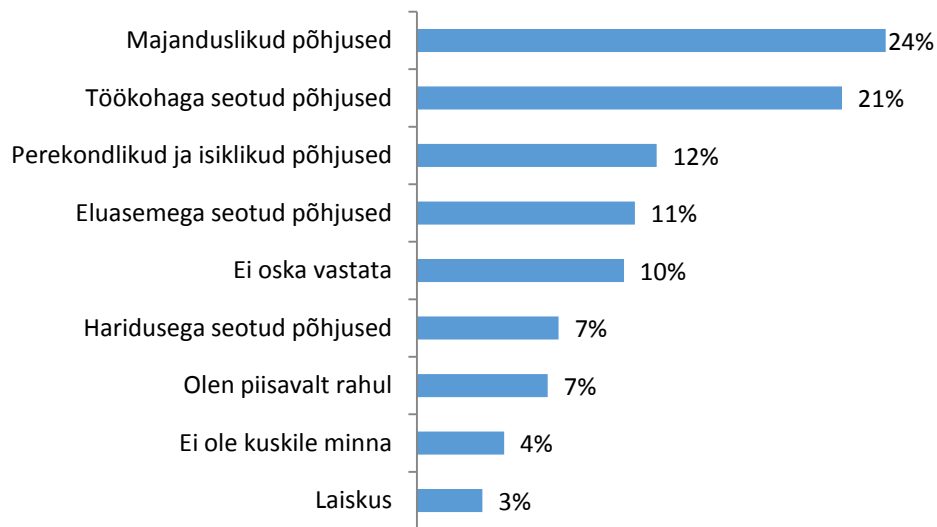
Peamised põhjused, miks rändamissooviga inimesed soovivad elukohta vahetada, on isiklikud ja perekondlikud põhjused (23%), maapiirkondade paremad elutingimused (17%), töökohaga seotud põhjused (16%), linnale lähemal elamise soov (14%) ning eluasemega seotud põhjused (11%) (Joonis 8).

Joonis 8. Planeeritava elukohavahetuse peamised põhjused (% , N=140)

Tallinnas elavate inimeste rändamissoovi põhjustab peamiselt see, et maal on paremad elutingimused ning isiklikud ja perekondlikud põhjused. Kuna küsimusele vastanuid on liiga vähe, ei ole võimalik teiste hierarhiatasemete lõikes põhjuseid täpsemalt võrrelda. Linnas elavad inimesed on peamise põhjusena välja toonud maal oleva parema ja rahulikuma elukeskkonna, isiklikud ja perekondlikud põhjused, eluasemega seotud põhjused ning töökohaga seotud põhjused. Maal elavad inimesed on aga nimetanud töökohaga seotud põhjuseid, linnale lähemal elamise soovi ning isiklike ja perekondlike põhjuseid. Meeste jaoks olid kõige olulisemad isiklikud ja perekondlikud põhjused ning maal olevad paremad elutingimused. Naiste jaoks on aga olulisimad samuti isiklikud ja perekondlikud põhjused, kuid ka töökohaga seotud põhjused ning soov elada linnale lähemal. Rahvuste lõikes võib välja tuua, et eestlaste jaoks on olulisimad rändamissoovi tekitavad põhjused seotud isiklike ja perekondlike teguritega, maal olevate elutingimustega ning töökohaga. Venelaste jaoks on aga olulisimad põhjused isiklikud ja perekondlikud põhjused, linnale lähemale kolimise soov ning töökohaga seotud põhjused. Vanusrühmade lõikes on vastanuid liiga vähe, et üldistusi teha.

Respondentidelt küsiti ka neid põhjuseid, miks hetkel olemas olevat rändamissoovi veel realiseeritud ei ole. Olulisemate põhjustena toodi välja majanduslikud (24%), töökohaga seotud (21%), perekondlikud ja isiklikud (12%) ning eluasemega seotud põhjused (11%) (Joonis 9).

Joonis 9. Põhjused, miks ei ole rändamissoovi realiseeritud (% , N=182)

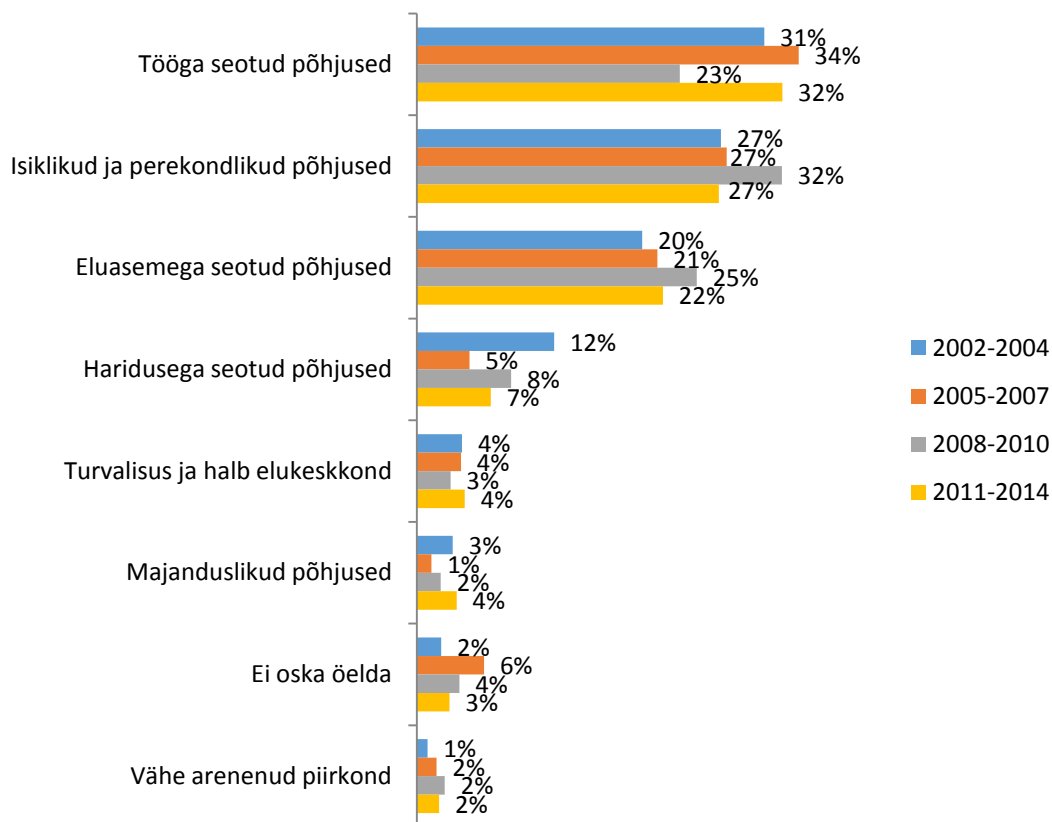
Meeste seas domineerisid kaks põhjust – majanduslikud ja töökohaga seotud põhjused. Naiste põhjused, miks uue elukohavahetuseni veel jõutud ei ole, on mitmekesisemad – töökohaga seotud, majanduslikud, eluasemega seotud ning perekondlikud ja isiklikud põhjused. Eestlaste seas olid olulisimad töökohaga seotud ning majanduslikud põhjused. Venelaste seas aga peamiselt majanduslikud ning perekonnaga seotud ja isiklikud põhjused. Kõigi teiste taustatunnuste lõikes ei ole võimalik mitte rändamise põhjuseid analüüsida, kuna rühmades ei ole piisaval hulgal vastanuid. Linnas elavad inimesed on seni mitte kolimise põhjustena nimetanud majanduslikke põhjuseid, töökohaga seotud ning isiklike ja perekondlike põhjuseid. Maal elavad inimesed on välja toonud peamiselt majanduslikud põhjused.

3.5 Rändesuunad erinevatel majandusperioodidel

Analüüsid rändeid ja rändesuundi majandusperioodide lõikes on esmalt kirjeldatud kõigi KOV-üksuste vahel rännanud inimeste taustatunnuseid (sugu, rahvus, vanus) (Tabel 20) ning peamisi rändepõhjuseid (Joonis 10). Edasi on analüüsitud juba maakondade vahelisi ja hierarhiatasemete vahelisi rändesuundi.

Tabel 20. Siserändajate sugu, vanus ja rahvus majandusperioodide lõikes (% , N=1150)

		2002-2004	2005-2007	2008-2010	2011-2014
Sugu	Mees	48%	44%	49%	45%
	Naine	52%	56%	51%	55%
Rahvus	Eestlane	81%	82%	82%	79%
	Venelane	17%	14%	14%	18%
	Muu	2%	3%	3%	3%
Vanus	20-29	52%	40%	38%	36%
	30-49	28%	41%	42%	44%
	50-64	16%	13%	14%	12%
	65+	5%	7%	6%	8%

Joonis 10. Rändepõhjused erinevatel majandusperioodidel 2002-2014.a. (% , N=1150)

2002-2004 – majandusbuumi eelne periood

Ajavahemikul 2002-2004 on rännanud 217 respondenti, mis on 19% kõigist uuringuperioodi rännetest. Sellel ajavahemikul rändas mõnevõrra rohkem naisi (52%), rännanutest 81% oli eestlaseid ja 17% venelasi ning kõige rohkem rändasid 20-29-aastased (52%) ja 30-49-aastased (28%) (Tabel 20). Peamine põhjus elukoha vahetamiseks on tööga seotud (31%), isiklikud ja perekondlikud põhjused (27%) ning eluasemega seotud põhjused (20%) (Joonis 10).

Maakondade vahel toimus 64% kõigist rännetes. Suurem osa maakondi kaotas elanikkonda Harjumaale – 56% maakondade vahelisest rändest toimus Harjumaa suunas. Tartumaa oli populaarsuselt teine maakond, sinna asus teistest maakondadest elama 11% kõigist maakondade vahel rännanutest. Teiste maakondade vaheliste rändesuundade osas oli liiga vähe vastajaid, et statistilisi järeldusi teha. Hierarhiatasemete vahel rändas aastatel 2002-2004 197 respondenti, mis on 91% kõigist KOV-üksuste vahelistest rännetest. 57% neist toimus kõrgema ning 43% madalama hierarhiataseme suunas. Ligikaudu kolmandik ehk 35% kõigist hierarhiatasemete vahelistest rännetest tehti suunaga Tallinna (Lisa 1, Tabel 14). 25% rännetest toimus Tallinna tagamaale, 11% keskusega nõrgalt seotud piirkondadesse ning 10% regioonikeskustesse. Tallinn kaotas kõige suurema osa elanikke oma tagamaale – 65% inimestest, kes majandusbuumi eelsel ajal Tallinnast lahkusid, suundusid Tallinna tagamaale. Olulisel määral (18%) koliti Tallinnast ka nõrgalt keskusega seotud piirkondadesse. Üldiselt on kõigi hierarhiatasemete puhul olulisim rändesuund Tallinna linna. Vaid regioonikeskuste tagamaalt on kõige rohkem suundunud regioonikeskustesse.

Tallinnast Tallinna tagamaale asuti elama valdavalt eluasemega seotud põhjuste tõttu ning isiklikel ja perekondlikel põhjustel. Regioonikeskustest koliti Tallinna nii tööga kui haridusega seotud põhjustel. Muude toimepiirkondade keskustest lahkuti Tallinna samuti valdavalt tööga seotud põhjuste tõttu aga ka isiklikel ja perekondlikel põhjustel.

2005-2007 – majandusbuumi periood

Ajavahemikul 2005-2007 rändas 304 respondenti, mis on 26% kõigist uuringuperioodi rännetest. Naiste osakaal oli sellel perioodil 56%, eestlastel 82%. Vanuse lõikes rändas peaaegu võrdselt 20-29-aastaseid (40%) ning 30-49-aastaseid inimesi (41%) (Tabel 20). Ka majandusbuumi perioodil olid elukoha vahetamise peamised põhjused seotud tööga (34%), isiklikud ja perekondlikud põhjused (27%) ning eluasemega seotud põhjused (21%) (Joonis 10).

Rännetest 59% toimus maakondade vahel. Kõige populaarsem suund oli Harjumaa, kuhu asus elama 45% kõigist maakondade vahel rännanutest. Tartumaale rändas 13% teistest maakondadest rännanuid. Teiste maakondade vaheliste rändesuundade osas oli liiga vähe vastajaid, et statistilisi järeldusi teha. 2005-2007 moodustas hierarhiatasemete vaheline ränne 93% kõigist rännetest. 53% hierarhiatasemete vahelistest rännetest toimus madalama hierarhiataseme suunas. Samas, Tallinn oli kõige populaarsem sihtkoht – 29% kõikidest hierarhiatasemete vahel rännanutest suundus Tallinna (Lisa 1, Tabel 15). Lisaks suundus 22% rännanutest Tallinna tagamaale ning 12% keskusega nõrgalt seotud piirkondadesse. Tallinnast lahkunud asusid peamiselt elama Tallinna tagamaale (56% kõigist Tallinnast lahkujatest) ja ka regioonikeskustesse (16%). Tallinna oli aga omakorda sihtkohaks enamuse teistest hierarhiatasemete üksustest lahkujatele, eelkõige rännati sinna Tallinna tagamaalt (58% kõigist Tallinna tagamaalt lahkujatest) ning regioonikeskustest (51%). Kuid nii

regioonikeskuste kui ka muude toimepiirkondade keskuste puhul võib märgata ka oma keskuse tagamaale elama asumise intensiivistumist.

Tallinnast Tallinna tagamaale asuti elama valdavalt eluasemega seotud põhjustel, Tallinnast regioonikeskustesse aga tööga seotud põhjustel ning isiklikel ja perekondlikel põhjustel. Tallinna tagamaalt Tallinna asuti elama isiklike ja perekondlike põhjuste tõttu ning tööga seotud põhjustel. Regioonikeskustest Tallinna koliti peamiselt tööga seotud põhjustel, regioonikeskustest regioonikeskuste tagamaale aga eluasemega seotud põhjustel.

2008-2010 – majanduskriisi periood

Ajavahemikul 2008-2010 rändas 239 respondenti, mis moodustab 21% kõigist uuringuperioodi rännetest. Soolises lõikes on antud ajavahemiku ränded jaotunud peaaegu võrdselt – 51% naisi ja 49% mehi. Rahvuslik jaotus on jäänud eelmiste perioodidega sarnaseks, eestlased moodustasid 82% ja venelased 14% kõigist rännanutest. Kõige enam rändas sellel perioodil 30-49-aastaseid (42%) ning 20-29-aastaseid inimesi (38%) (Tabel 20). Majanduskriisi perioodil olid peamisteks elukohavahetamise põhjusteks isiklikud ja perekondlikud põhjused (32%), eluasemega seotud põhjused (25%) ja tööga seotud põhjused (23%) (Joonis 10).

55% rännetest toimusid maakondade vahel. Endiselt oli kõige populaarsem suund Harjumaa, kuhu suundus 42% teistest maakondadest lahkujaid, Tartumaale, mis on populaarsuselt teine, aga 11%. Teiste maakondade vaheliste rändesuundade osas oli liiga vähe vastajaid, et statistilisi järeldusi teha. Hierarhiatasemete vahel toimus 86% kõigist rännetest, mida on mõnevõrra vähem kui eelmistel perioodidel. 53% hierarhiatasemete vahelistest rännetest toimus kõrgema hierarhiataseme suunas. Tallinn on endiselt kõige populaarsem sihtkoht, sinna asus elama 23% kõigist antud perioodi jooksul rännanutest (Lisa 1, Tabel 16). Tallinnast jäi vähesel määral maha Tallinna tagamaa, kuhu suundus 22% rännanutest. Tallinnast rännati välja peamiselt Tallinna tagamaale (62%) ning keskusega nõrgalt seotud piirkondadesse (18%). Nii Tallinna tagamaalt, regioonikeskustest kui ka muude toimepiirkondade keskustest suunduti peamiselt Tallinna (vastavalt 70%, 32% ja 41% vastavalt hierarhiatasemelt lahkunutele). Ilmnes aga, et regioonikeskuste tagamaalt ning muude toimepiirkondade tagamaalt suundus suurem osa rännanuid vastavalt regioonikeskustesse ja muude toimepiirkondade keskustesse. Samuti oli oluline suund regioonikeskustest regioonikeskuste tagamaale elama asumine (26%). Nõrgalt keskusega seotud piirkondadest väljaränne toimus paljudes erinevates suundades nii keskustesse kui ka keskuste tagamaale.

Tallinnast Tallinna tagamaale asuti elama peamiselt eluasemega seotud põhjustel, Tallinna tagamaalt Tallinna tööga seotud põhjustel ning isiklike ja perekondlike põhjuste tõttu. Regioonikeskustest Tallinna koliti samuti tööga seotud põhjustel ning isiklikel ja perekondlikel põhjustel.

2011-2014 – majanduskriisi järgne periood

Ajavahemikul 2011-2014 rändas 390 respondenti, mis on 34% kõigist uuringuperioodi jooksul teostatud rännetest. Antud ajavahemikul rännanutest oli 55% naisi, eestlaste osakaal rännanutest on 79% ning venelaste osakaal on kasvanud 18%-ni. Vanusrühmadest domineerivad 30-49-aastased, kelle osakaal kõigist rännetest on 44%, 20-29-aastaste inimeste osakaal on 36% (Tabel 20). Taaskord

on kõige olulisemaks rändepõhjuseks tõusnud tööga seotud põhjused (32%), sellele järgnevad isiklikud ja perekondlikud põhjused (27%) ning eluasemega seotud põhjused (22%) (Joonis 10).

57% kõikidest rännetest toimus maakondade vahel. Populaarseimateks suundadeks maakondade vahelistel rännetel on endiselt Harjumaa (45%) ja Tartumaa (12%). Teiste maakondade vaheliste rändesuundade osas oli liiga vähe vastajaid, et statistilisi järeldusi teha. 89% kõigist rännetest toimus hierarhiatasemete vahel, millest omakorda 58% toimus kõrgema hierarhiataseme suunas. Kõige rohkem suunduti teistelt hierarhiatasemetelt endiselt elama Tallinna ja Tallinna tagamaale vastavalt 28% ja 20% kõigist hierarhiatasemete vahelistest rännetest (Lisa 1, Tabel 17). Tallinnast rännati välja peamiselt Tallinna tagamaale (55% kõigist Tallinnast lahkujatest) ja regioonikeskustesse (19%). Sarnaselt eelmistele perioodidele on Tallinn peamiseks sihtkohaks Tallinna tagamaalt, regioonikeskustest, muude toimepiirkondade keskustest ning keskusega nõrgalt seotud piirkondadest lahkujatele (vastavalt 65%, 49%, 32% ja 34% vastavalt hierarhiatasemelt lahkujatest). Regioonikeskuste tagamaalt rännatakse aga kõige rohkem regioonikeskustesse ning muude toimepiirkondade keskuste tagamaalt muude toimepiirkondade keskustesse.

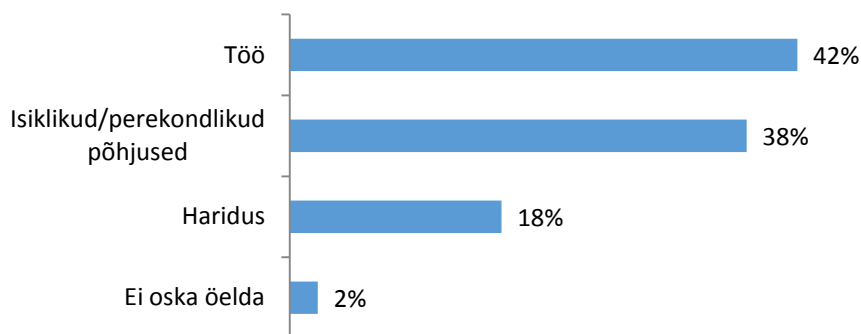
Tallinnast Tallinna tagamaale koliti sellel perioodil taaskord eluasemega seotud põhjustel, samuti oli oluline elukeskkonnaga seotud põhjused. Tallinnast regioonikeskustesse koliti aga nii haridusega seotud põhjuste, isiklike ja perekondlike põhjuste kui ka tööga seotud põhjuste tõttu. Tallinna tagamaalt lahkuti Tallinna tööga ja eluasemega seotud põhjuste ning isiklike ja perekondlike põhjuste tõttu. Regioonikeskustest koliti Tallinna valdavalt tööga seotud põhjustel. Muude toimepiirkondade keskuste tagamaalt muude toimepiirkondade keskustesse koliti nii tööga kui ka eluasemega seotud põhjuste tõttu, keskusega nõrgalt seotud piirkondadest asuti elama Tallinna valdavalt tööga seotud põhjustel.

Kokkuvõttes kõikide majandustsüklite ajal rännati peamiselt Harjumaale ning vähemal määral ka Tartumaale. Samuti oli kõikidel perioodidel kõige populaarsemateks sihtkohtadeks Tallinn ja Tallinna tagamaa. Tallinna rännati peamiselt tööga seotud põhjustel. Kõikidel perioodidel rännati Tallinnast peamiselt välja Tallinna tagamaale, selle põhjuseks on peamiselt eluasemega seotud tegurid. Oluline rändesuund kõigil perioodidel on ka Tallinna tagamaalt Tallinna ning regioonikeskustest Tallinna elama asumine. Mõlema põhjustajaks on peamiselt töö aga Tallinna tagamaalt Tallinna kolimise puhul ka isiklikud ja perekondlikud põhjused. Majandusbuumi ajal intensiivistus nii regioonikeskustest kui ka muude toimepiirkondade keskustest oma tagamaale kolimine ning seda eluasemega seotud põhjustel. Majanduskriisi ajal suurenes rändesuund regioonikeskuse tagamaalt regioonikeskusesse ja muude toimepiirkondade keskuste tagamaalt muudesse toimepiirkondade keskustesse, need suunad tugevnesid kriisijärgsel perioodil veelgi.

3.6 Välismaalt saabunute ränne

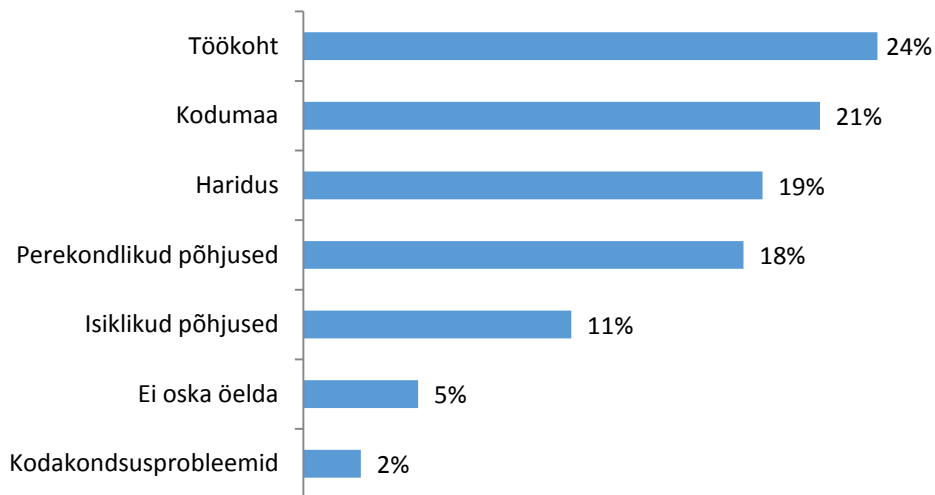
Küsitluse käigus küsiti respondentidelt, kas nad on perioodil 2002-2014 elanud pikaajaliselt (vähemalt 6 kuud) välismaal ning seejärel Eestisse tagasi kolinud. Selliseid inimesi oli 129 ehk 11% kõigist respondentidest. Suurem osa neist on naised (53%) ning eestlased (82%). Küsitluse hetkeks oli enamuse välisrändajatest kõrgharidusega (53%) töötavad (83%) inimesed, kelle leibkonna keskmine sissetulek on üle 1000 euro (24%) või 401-600 eurot (23%). Võrdselt oli neid, kelle peres on ja kelle peres ei ole alaealisi lapsi.

Enamasti koliti välismaale Harjumaalt (45%) ja Tartumaalt (21%) ning valdav enamuse (71%) kolis Eestisse tagasi rännates oma kodulinna või –valda tagasi. Neist, kes kolisid tagasi rännates teise KOV üksusesse kui see, milles nad Eestist lahkudes elasid, kolis suurem osa Tallinnasse (49%), lahkuti aga kõige rohkem regioonikeskustest, mis moodustabki kõige populaarsema rändesuuna (regioonikeskus-välismaa-Tallinn). Kuna aga selliseid vastanuid, kes oma eelmisesse KOV üksusesse tagasi ei kolinud, on liiga vähe (39 respondenti), ei saa siinkohal põhjalikumaid järeldusi rändesuundade kohta teha. Küll aga küsiti vastanute käest põhjuseid, miks oma Eestist lahkumise eelsesse KOV üksusesse tagasi ei kolinud. Vastused jagunesid kolme kategooriasse: tööga seotud põhjused (42%), isiklikud ja perekondlikud põhjused (38%) ning haridusega seotud põhjused (18%) (Joonis 11). Tööga seotud põhjused olid enamasti töökoha muutus, tööpakkumise saamine uude elukohta ning tööpuudus oma eelmises elukohas. Isiklike ja perekondlike põhjustena toodi välja vanemate juurde kolimine, abikaasa soovil või lahutuse tõttu kolimine, perekonnaga (sh lastega) seotud põhjused ning parema elukeskkonna otsingud. Hariduse tõttu oma eelmisesse elukohta mitte tagasi pöördunute põhjused olid näiteks õpingute lõppemine ning õpingute jätkamiseks võimaluste puudumine (nii endal kui oma lastel) ja ülikooli õppima asumine.

Joonis 11. Põhjused mittetagasikolimiseks oma kodu valda/linna (% , N=38)

Eestisse tagasi kolimise põhjustest mainiti kõige enam tööga (23%) ja kodumaaga (22%) seotud põhjuseid (Joonis 12). Kuid samuti toodi olulisel määral välja haridusega seotud ning perekondlike põhjuseid – mõlemaid on nimetanud 18% vastanutest. Tööga seotud põhjused olid näiteks töö, lähetuse või lepingu lõppemine võõrsil ning Eestis töökoha leidmine. Kodumaaga seotud põhjuste all on enamasti mõeldud koduigatsuse tekkimist ning soovi lihtsalt koju tagasi tulla. Haridusega seotud põhjused on peamiselt kas võõrsil õpingute lõppemine (näiteks stipendiumi või vahetusüliõpilaseks olemise lõppemine) või soov jätkata õpinguid Eestis. Perekondlike põhjuste all on enamasti nimetatud abikaasa või elukaaslase mõju ning perekonna ja laste tõttu tagasi pöördumist.

Joonis 12. Eestisse tagasikolimise peamine põhjus (% , N=127)

Kui mehed nimetasid kõige rohkem töökohaga (25%), kodumaaga (23%) ja perekonnaga seotud põhjuseid, siis naiste jaoks oli olulisim põhjus haridus (30%), millele järgnesid töökohaga (22%) ja kodumaaga (19%) seotud põhjused. Eestlased nimetasid Eestisse tagasipöördumiseks nelja põhjust peaaegu võrdselt: kodumaa (23%), töökoht (22%), haridus (20%) ja perekondlikud põhjused (20%). Venelaste jaoks oli ülekaalukaim põhjus töökoht (29%), väiksemal määral ka kodumaaga seotud (18%) ning isiklikud põhjused (18%). Vaid 7 muust rahvusest inimest on antud küsimusele vastanud ning seega ei ole võimalik nende põhjuseid kategooriate lõikes analüüsida.

Kokkuvõte

Analüüsisist selgus kolm peamist rändepõhjust: tööga seotud, eluasemega seotud ning isiklikud ja perekondlikud põhjused. Peamiste teguritena, mis oleksid mõjutanud inimesi mitte elukohta vahetama, toodi välja samuti töökohaga seotud, eluasemega seotud ning isiklikud ja perekondlikud põhjused. Rändeotsust mõjutasid kõige rohkem töökohtade vähesus ja madalad palgad ning füüsiline elukeskkond. Üldiselt hinnati aga kõiki tegureid suhteliselt madalalt (pigem ei mõjutanud või ei mõjutanud üldse), samas leiti, et enamusel teguritest siiski vähemalt mingi mõju on. **Elukohta vahetanud inimesed on oma praeguse elukohaga keskmiselt kas pigem rahul või väga rahul, peamised põhjused rahuloluks on seotud asukoha ja keskkonnaga, töökohaga, eluasemega ning teenustega.** Rahulolematuse põhjustena on välja toodud elukeskkonnaga, eluasemega, tööga ning teenuste vähesusega seotud põhjused. Erinevatele elukoha aspektidele on antud suhteliselt kõrged hinnangud, mis tähendab, et nendega ollakse kas pigem rahul või väga rahul. Kõige rahulolevamad ollakse elukoha füüsilise elukeskkonna ja keskkonnatingimustega, põhihariduse kättesaadavusega ja huvitegevuste võimalustega. Kõige madalam rahulolu hinnang on inimestel sotsiaaltoetuste ja –teenuste, sobivate töökohtade olemasolu ja piirkonna palgataseme osas. **Vaid ligikaudu kümnendik kõigist küsitletutest avaldasid soovi praegusel ajal uuesti rännata.** Peamised põhjused, miks rändamissooviga inimesed soovivad elukohta vahetada, on isiklikud ja perekondlikud põhjused, maapiirkondade paremad elutingimused, töökohaga seotud põhjused, linnale lähemal elamise soov ning eluasemega seotud põhjused. Olemasolevat rändamissoovi ei ole realiseeritud peamiselt majanduslike ja töökohaga seotud põhjuste tõttu, aga ka isiklikel ja perekondlikel põhjustel ning eluasemega seotud põhjustel. **Kõikides majandustsüklites on rännanud ligikaudu viiendik kuni kolmandik inimestest, kusjuures vähem on rännanud kõige varasemas ning rohkem kõige hilisemas majandustsüklis. Rändepõhjustel on samuti kõigil perioodidel ühesugused: tööga seotud, isiklikud ja perekondlikud ning eluasemega seotud põhjused.** Vaid majanduskriisi perioodil oli nende järjekord teine: isiklikud ja perekondlikud põhjused tõusid populaarseimaks, teiseks olid eluasemega ning kolmandaks tööga seotud põhjused. 11% respondentidest on uuringuperioodi jooksul pikaajaliselt välismaal elanud. Eestisse tagasi kolimise põhjustena nimetati kõige sagedamini tööga, kodumaaga, haridusega seotud ning perekondlikke põhjuseid.

Meeste rändepõhjustel olid rohkem seotud tööga, naiste seas domineerisid aga isiklikud ja perekondlikud põhjused. Samuti olid tööga seotud põhjused 20-49 aastaste jaoks peamised rändepõhjustel, üle 50-aastaste seas aga domineerisid isiklikud ja perekondlikud põhjused. Kuigi rahvuse lõikes oli põhjused sarnased, võib öelda, et venelaste seas oli nende osakaal, kes nimetasid tööga seotud põhjuseid, suurem, kui teistes rühmades. Mehed, 20-29 aastased ning venelased ja muust rahvusest inimesed on rohkem rännanud linnast linna, naised, pereelised (30-49), vanim vanusrühm (65+) ja eestlased linnast maale. Kui mehed lahkusid peamiselt nii Tallinnast kui ka regioonikeskustest, siis naised lahkusid peamiselt regioonikeskustest. Noorim vanusrühm (20-29) ning venelased ja muust rahvusest inimesed lahkusid peamiselt regioonikeskustest, teised vanusrühmad ning eestlased aga Tallinnast.

Nii meeste kui ka naiste hinnangul mõjutas neid elukohta vahetama sobivate töökohtade vähesus ning piirkonna madalad palgad samuti olid nende jaoks olulised tegurid ühistransport, sotsiaalteenused ja –toetused ning erinevad vaba aja sisustamise tegevused. Töökohaga seotud tegurid olid olulisemad tööealisele elanikkonnale, eriti noorimale vanusrühmale (20-29). Ülejäänud tegurid vanuse lõikes kuigi palju ei erinenud, erinevad vaba aja veetmise võimalused ning

keskkonnaga seotud põhjused olid olulisemad noorimale vanusrühmale (20-29), 30-49-aastased hindasid kõrgemalt kultuurisündmuste olemasolu ja ühistranspordi mõju, samuti oli ühistranspordi mõju olulisem üle 65-aastaste seas. Kuigi kõik rahvusrühmad hindasid tööga seotud tegurite mõju rändeotsusele kõrgelt, oli venelaste ja muust rahvusest inimeste hinnangul nende mõju kõrgem kui eestlastel.

Praeguse elukohaga on rohkem rahul naised, vanima vanusrühma esindajad (65+) ning eestlased. Haridustaseme lõikes olulisi erinevusi ei ilmnenud, kõige madalam rahulolu on kõige madalama sissetulekuga inimeste ning töötute seas. Meeste ja naiste rahulolemise ja rahulolematuse põhjused oluliselt ei erine. Kahe noorema vanusrühma (20-49) rahulolu põhjused on lisaks elukohale ja keskkonnale seotud töö ja teenustega, kahe vanema vanusrühma (50+) omad aga eluasemega. Venelaste ja muust rahvusest inimeste jaoks olid eestlastest olulisemaks rahulolu põhjuseks töökohaga seotud põhjused, ka rahulolematuse põhjustest selgus sama – eestlaste jaoks olid olulisimad rahulolematuse põhjused seotud elukeskkonna ja eluasemega, venelaste jaoks aga eluaseme ja tööga. Hariduse lõikes olulisi erinevusi ei ilmnenud, kõikide rühmade jaoks oli olulisim rahulolu põhjus asukoht ja keskkond, erineva haridustasemega inimesed mainisid sageduselt teisena eluasemega, tööga ning teenustega seotud põhjuseid. Ka sissetulekute lõikes mainisid kõik rühmad kõige rohkem asukohta ja keskkonda, kõik peale 201-400 euro suuruse sissetulekuga inimeste mainisid olulise põhjusena ka tööga seotud põhjuseid. Hõive lõikes kõik peale töötavate üliõpilaste, kellest suurem osa mainis teenustega seotud põhjuseid, on nimetanud olulisima rahulolu põhjusena asukohta ja keskkonda. Töötud ja töötotsijad ning pensionärid on teisena hinnanud rahulolu eluasemega, töötavad inimesed ning (üli)õpilased aga tööga seotud põhjuseid. Kuigi nii lastega kui ka lasteta peredes on hinnatud peamise rahulolu põhjusena asukohta ja keskkonda ning eluasemega seotud põhjuseid, on lastega pered andnud kõrgema hinnangu ka teenustega seotud põhjustele, lasteta peredest inimesed aga tööga seotud põhjustele. Ka rahulolematuse põhjused on sarnased – lastega peredes nimetati elukeskkonna ja teenustega seotud põhjuseid, lasteta peredes aga eluasemega, tööga ning elukeskkonnaga seotud põhjuseid.

Meeste ja naiste rahulolu hinnangud elukoha erinevatele aspektidele on väga sarnased, kõige madalam rahulolu hinnang anti piirkonna palgatasemele, samuti sobivate töökohtade olemasolule ning sotsiaalteenuste ja –toetuste piisavusele. Kõrgeimalt hinnati aga huvitegevusi ning keskkonnatingimusi. Kuigi tööga seotud aspektid ning sotsiaalteenuste ja –toetustega rahulolu sai kõikide vanusrühmade poolt madalaid hinnanguid, olid eriti rahulolematud kahe vanema vanusrühma esindajad. **Nooremad inimesed (20-29) olid kõige rahulolevamad põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega ning huvitegevuse võimaluste olemasoluga. 30-49-aastased on kõige rahulolevamad nii huvitegevuse võimaluste olemasoluga kui ka füüsilise elukeskkonnaga, kaks vanimat vanusrühma (50+) on aga kõige rohkem rahul just füüsilise elukeskkonnaga.** Lisaks on kaks noorimat vanusrühma (20-49) andnud kõrgema rahulolu hinnangu põhihariduse kättesaadavusele. Kõik rahvusrühmad on kõige madalamalt hinnanud rahulolu palgatasemega. Kõige rahulolevamad on eestlased põhihariduse kättesaadavusega, huvitegevuse võimaluste olemasoluga ning füüsilise elukeskkonnaga, venelased ja muust rahvusest inimesed põhivajadusega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega ning huvitegevuse võimaluste olemasoluga. Muust rahvusest inimesed olid rahulolevad veel ka põhihariduse ja gümnaasiumihariduse kättesaadavusega.

Alg- või põhiharidusega inimesed olid kõige rahulolevamad põhihariduse kättesaadavuse ja kvaliteediga ning füüsilise elukeskkonnaga. Keskeri-, tehnikumi või keskhariduse baasil kutsehariduse omandanud ning kõrgharidusega inimesed on kõrgelt hinnanud samu aspekte: põhihariduse kättesaadavus, põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus, huvitegevuse

võimaluste olemasolu ning füüsiline elukeskkond. Keskaridusega või põhihariduse baasil kutsehariduse omandanud on teistest kõrgemalt hinnanud vaid füüsilise elukeskkonna aspekti. **Tööga ning palgaga seotud teguritega on kõige vähem rahul kõige madalama sissetulekuga inimesed.** Kõigisse sissetuleku rühmadesse kuuluvad inimesed olid rahulolevad põhihariduse kättesaadavusega ning füüsilise elukeskkonnaga. Kuni 200 euro suuruse sissetulekuga inimesed olid veel rahul põhihariduse kvaliteediga, kõik alates 401-600 euro suuruse sissetulekuga inimestest olid rahul põhivajadusega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega. 601-800 ning üle 1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed olid rahul kultuurisündmuste olemasoluga ning 801-1000 euro suuruse sissetulekuga inimesed gümnaasiumihariduse kättesaadavusega. **Tööga seotud aspektidega on kõige rahulolematumad töötud ja tööotsijad ning pensionärid, palgaga rahulolematud on töötavad inimesed ning töötavad pensionärid.** Töötavad inimesed on aga kõige rahulolevamad põhihariduse kättesaadavusega, huvitegevuste olemasoluga ja füüsilise elukeskkonnaga, (üli)õpilased on kõige rahulolevamad ühistranspordiga, põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega ning huvitegevuse võimaluste olemasoluga. Töötavad üliõpilased on kõige rahulolevamad põhihariduse kättesaadavusega, samuti töötud ja tööotsijad, kes on lisaks kõrgema rahuloluga ka huvitegevuse võimaluste olemasoluga ning füüsilise elukeskkonnaga. Pensionärid ja töötavad pensionärid on samuti rahul füüsilise elukeskkonnaga. Inimesed, kelle peres ei ole alaealisi lapsi, on kõige vähem rahul palgatasemega, kuid töökohtade olemasoluga on nad suhteliselt rahul. Kõrgeima rahuloluga on nad põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavusega, huvitegevuse võimaluste olemasoluga ning füüsilise elukeskkonnaga. Lastega peredest inimesed on madalaima rahuloluga nii sobivate töökohtade kui ka palgataseme osas, kõrgeim rahulolu on aga füüsilise elukeskkonna suhtes.

Nii soo kui rahvuse lõikes avaldati suhteliselt võrdselt soovi praegusel ajal elukohta vahetada, kõige suuremat rändamissoovi avaldasid töötud ja tööotsijad, kellest veerand avaldas soovi elukohta vahetada. Kuigi nii mehed kui ka naised nimetasid peamise elukoha vahetamise soovi põhjusena isiklike ja perekondlike põhjuseid, soovis rohkem mehi vahetada elukohta maal olevate paremate elutingimuste tõttu, naised aga tööga seotud põhjustel. Mehed ja eestlased põhjendasid oma elukohavahetamise soovi mitterealiseerimist majanduslike ja tööga seotud põhjustega, naised aga lisaks ka eluasemega seotud ning isiklike ja perekondlike põhjustega. Venelased ei ole veel elukohta vahetanud majanduslikel ning isiklikel ja perekondlikel põhjustel.

Soolises, rahvuslikus ja vanuselises jaotuses ei ole majandustsüklite lõikes olulisi erinevusi, vaid kahe noorima vanusrühma (20-49) proportsioonid muutuvad ajas veidi. Kui majandusbuumi eelsel perioodil oli rännanutest rohkem 20-29-aastaseid, siis hilisematel perioodidel on noorima vanusrühma osakaal veidi vähenenud ning 30-49-aastaste osakaal kasvanud.

Välisrännanute seas oli naisi 53% ning valdav enamus neist olid eestlased. Eestisse tagasipöördumise põhjustena nimetasid mehed peamiselt tööd ning naised haridust. Eestlased pöördusid Eestisse tagasi nii kodumaaga, tööga, haridusega kui ka perekonnaga seotud põhjustel, venelaste seas domineerisid tööga seotud põhjused, lisaks kodumaaga seotud ning isiklikud põhjused.

Suurem osa maakondade vahelistest rännetest toimus suunaga Harjumaale, vähemal määral ka Tartumaale. Kõige enam koliti ära Harju-, Tartu- ning Ida-Virumaalt. Nooremad inimesed (20-29) lahkusid peamiselt Tartumaalt, teiste vanusrühmade esindajad Harjumaalt. Eestlased on lahkunud peamiselt Harju- ja Tartumaalt, venelased aga Ida-Virumaalt. **Kui Harjumaalt lahkumist põhjustavad peamiselt isiklikud ja perekondlikud põhjused ning eluasemega seotud põhjused, siis kõigist teistest maakondadest on lahkutud peamiselt tööga seotud põhjustel.** Linnast ning maalt ära kolimise põhjused on sarnased (tööga seotud ning isiklikud põhjused), kuid linnast lahkutakse olulisel määral ka eluasemega seotud põhjustel, eriti just linnast maale kolides. **Kõige**

enam lahkuti regioonikeskustest ja Tallinnast. Suurim rändevoog oli Tallinna ja tema tagamaa vahel, kus mõlemas suunas rännanuid oli kõige rohkem. Tallinnast Tallinna tagamaale asuti elama peamiselt eluasemega seotud põhjustel, Tallinna tagamaalt Tallinna isiklikel ja perekondlikel põhjustel ning samuti tööga seotud põhjustel. Üldiselt võib öelda, et kõrgemale hierarhiatasemele asuti elama valdavalt töö tõttu, madalamale aga kas isiklikel ja perekondlikel põhjustel või eluasemega seotud põhjustel. Regioonikeskused eristusid veel selle poolest, et sinna asuti elama ka haridusega seotud põhjustel.

Kõikides maakondades hindasid maakondade vahel rännanud kõikidest aspektidest kõige kõrgemalt tööga seotud põhjuste mõju rändeotsusele. Ida-Virumaalt, Läänemaalt, Valgamaalt ja Viljandimaalt lahkunud hindasid selle teguri mõju teistest maakondadest kõrgemalt, nende inimeste jaoks sobivate töökohtade vähesus pigem mõjutas rändeotsust. Hariduse kättesaadavus ja kvaliteet ei olnud väga tugeva mõjuga üheski maakonnas, vaid lasteaiakohtade kättesaadavus mõjutas Harjumaalt lahkunuid veidi tugevamalt, samuti oli Harjumaalt lahkunute jaoks oluline keskkonnatingimuste mõju. Erinevate vaba aja tegevuste vähesuse mõju oli olulisem Ida-Virumaa, Järvamaa, Läänemaa, Raplamaa, Saaremaa, Valgamaa ja Võrumaa elanike jaoks. Halva ühistranspordiühenduse mõju hinnati kõrgemalt Järvamaalt, Lääne-Virumaalt ja Viljandimaalt lahkunute seas, ebapiisavate sotsiaalteenuste ja –toetuste mõju Ida-Virumaal, Raplamaal ja Valgamaal. Põhivajadusega seotud erasektori teenuste halb kättesaadavus oli kõrgemalt hinnatud Läänemaa ja Põlvamaa elanike seas. Lisaks Harjumaale hindasid ka Ida-Virumaalt, Lääne-Virumaalt ja Raplamaalt lahkunud inimesed füüsilise elukeskkonna ning keskkonnatingimuste mõju rändeotsusele kõrgemalt kui teised maakonnad.

Linnas elavate inimeste jaoks on lisaks tööga seotud teguritele veel oluline rändeotsuse mõjutaja füüsiline elukeskkond ja keskkonnategurid, maal elavate inimeste jaoks aga halb transpordiühendus ning vähesed vaba aja veetmise võimalused. Hierarhiatasemete lõikes selgus, et Tallinna elanike rändeotsust on mõjutanud vaid halb füüsiline elukeskkond, teised tegurid (sh töökohtade vähesus) ei ole kuigi kõrge keskmise hinnanguga. Kõigil teistel hierarhiatasemetel elavate inimeste jaoks on siiski tööga seotud tegurid kõige kõrgemalt hinnatud mõjuga, eriti kõrgelt on tööga seotud tegurite mõju hinnatud keskusega nõrgalt seotud piirkondades, kus nii töökohtade vähesus kui ka madal palgatase on pigem rändeotsust mõjutanud. Tallinna tagamaal on veel olulisemateks rändeotsust mõjutanud teguriteks hinnatud halba ühistranspordiühendust, kultuurisündmuste ja meelelahutusürituste vähesust. Regioonikeskuste tagamaal on veel hinnatud kõrgemalt kultuurisündmuste vähesust. Nii muude toimepiirkondade keskuste tagamaal kui ka keskusega nõrgalt seotud piirkondades hinnati kõrgemalt vaba aja tegevuste ning põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavuse mõju rändeotsusele.

Maakondade lõikes on oma praeguse elukohaga kõige rohkem rahul Tartumaa, Hiiumaa, Viljandimaa, Saaremaa ja Pärnumaa elanikud, kõige vähem rahul Jõgevamaa, Harjumaa, Valgamaa, Ida-Virumaa ning Järvamaa elanikud. Tallinna elanike rahulolu on kõigist hierarhiatasemetest kõige madalam, Tallinna tagamaal ja madalama taseme keskustes on rahulolu kõrgeim. Kõigis maakondades elavate inimeste jaoks on olulisim rahulolu põhjus asukoht ja keskkond. Kuid Jõgevamaa, Pärnumaa, Raplamaa ja Valgamaa elanikud on nimetanud ka eluasemega seotud põhjuseid, Harjumaa, Viljandi, Lääne-Virumaa ning Tartumaa elanikud töökohaga seotud põhjuseid ning Lääne-Virumaa, Tartumaa, Pärnumaa ja Võrumaa elanikud teenustega seotud põhjuseid. Tallinna elanikest suurim osa on nimetanud rahulolu põhjusena tööga seotud põhjuseid, lisaks teenustega ja asukoha ja keskkonnaga seotud põhjuseid. Kõigil teistel hierarhiatasemetel on olulisimaks põhjuseks asukoht ja keskkond. Keskuste tagamaadel ollakse rohkem rahul eluasemega seotud põhjustel, regioonikeskustes aga teenustega ning muude

toimepiirkondade keskustes tööga. Maal elavad inimesed on lisaks asukohale ja keskkonnale toonud rahulolu põhjusena rohkem välja eluasemega seotud põhjuseid, linnas elavad inimesed aga tööga ning teenustega rahulolu. Linnas elavad inimesed on aga rahulolematuse põhjustena toonud välja eluaseme ja elukeskkonna, maal elavad inimesed töö ja teenuste vähesuse.

Kõikides maakondades peale Harjumaa ja Tartumaa ollakse kõige vähem rahul tööga seotud aspektidega, kõige kõrgema rahulolu hinnangu on aga saanud füüsiline elukeskkond kõikides maakondades peale Harjumaa ja Jõgevamaa. Madalate keskmiste rahulolu hinnangute poolest paistavad välja Harjumaa lasteaiakohtade kättesaadavuse osas, Hiiumaa ühistranspordiühenduse osas, Järvamaa ja Jõgevamaa meelelahutusasutuste olemasolu osas ning Põlvamaa ühistranspordiühenduse ja meelelahutusasutuste olemasolu osas. Harjumaal on teistest aspektidest kõrgemalt hinnatud põhivajadustega seotud erateenuste kättesaadavust ning huvitegevuse võimaluste olemasolu, Hiiumaal põhihariduse kättesaadavust, Jõgevamaal põhihariduse ning gümnaasiumihariduse kättesaadavust, Läänemaal lasteaiakohtade kättesaadavust ja kutsehariduse kvaliteeti, Pärnumaal huvitegevuse võimaluste olemasolu, Põlvamaal lasteaiakohtade kättesaadavust, Raplamaal põhihariduse ning lasteaiakohtade kättesaadavust, Saaremaal huvitegevuse võimaluste olemasolu ning Tartumaal põhihariduse kättesaadavust.

Hierarhiatasemetest ollakse Tallinnas kõige vähem rahul lasteaiakohtade kättesaadavusega, kõige rohkem rahul aga teenuste ning vaba aja tegevuste kättesaadavusega. Nii tööga kui ka teenuste ja vaba aja veetmise tegevuste osas väheneb rahulolu hierarhiataseme langedes, samuti ilmnes, et keskustes ollakse valdava enamuse aspektidega rohkem rahul kui tagamaal. Kõige vähem ollakse rahul Tallinnas lasteaiakohtade kättesaadavusega, Tallinna tagamaal kutsehariduse kvaliteedi ning meelelahutusasutustega, regioonikeskuste tagamaal samuti meelelahutusasutustega, muudes toimepiirkondade keskustes sotsiaalteenuste ning –toetustega, muude toimepiirkondade keskuste tagamaal meelelahutusasutustega ning keskusega nõrgalt seotud piirkondades kutsehariduse kvaliteedi, ühistranspordiga, sotsiaalteenuste ja –toetustega ning meelelahutusasutustega. Kõige kõrgemad rahulolu hinnangud on antud Tallinnas kultuurisündmuste ja meelelahutusasutuste olemasolule, Tallinna tagamaal füüsilisele elukeskkonnale, regioonikeskustes teenuste ning vaba aja tegevuste kättesaadavusele, regioonikeskuste tagamaal füüsilisele elukeskkonnale, muude toimepiirkondade keskustes põhihariduse ja gümnaasiumihariduse kättesaadavusele ning füüsilisele elukeskkonnale, muude toimepiirkondade keskuste tagamaal ning keskusega nõrgalt seotud piirkondades füüsilisele elukeskkonnale. **Linnades ollakse rohkem rahul sobivate töökohtade olemasoluga ning erinevate teenuste ja vaba aja tegevuste kättesaadavusega, maal aga füüsilise elukeskkonnaga.** Maal ollakse aga kõige vähem rahul nii sobivate töökohtade olemasoluga kui ka palgatasemega, ühistranspordiühendusega ning meelelahutusasutuste olemasoluga.

Elukoha vahetamise soov on sama suur linnas ja maal elavate inimeste seas, kõige suurem osakaal rändesooviga inimesi on Põlvamaal ja Valgamaal, kus elavatest respondentidest veerand avaldas praegusel ajal rändamissoovi. **Kõrgemal hierarhiatasemel elavatel inimestel on madalam rändamissoov kui madalamal hierarhiatasemel elavatel inimestel. Rändamissooviga inimesed avaldasid enamasti soovi kolida linna, maakondadest eelistati Harjumaad ning hierarhiatasemetest Tallinna.** Kaks kõige suuremat rändesuunda oleksid Tallinnast Tallinna tagamaale ning Tallinna tagamaalt Tallinna rändamine. **Maale sooviksid elama minna pigem mehed, eestlased, 30-49-aastased kõrgharidusega, kõrgema sissetulekuga ning lastega peredest pärit inimesed. Linna asuksid elama aga 50-64-aastased keskharidusega või põhihariduse baasil kutsehariduse omandanud keskmise sissetulekuga ilma lasteta peredest inimesed.** Rändamissooviga mehed ja naised sooviksid mõlemad pigem elada Tallinnas, eestlased sooviksid elada nii Tallinnas kui ka Tallinna tagamaal, venelased aga valdavalt Tallinnas. Linnades elavad

inimesed sooviksid elukohta vahetada peamiselt maal olevate paremate elutingimuste tõttu, samuti isiklikel ja perekondlikel põhjustel. Maal elavad inimesed aga peamiselt tööga seotud põhjustel ning linnale lähemal elamise soovi tõttu. Nii linnas kui maal elavad elukohavahetuse sooviga inimesed ei ole seni kolinud majanduslikel ja tööga seotud põhjustel. Linnas elavad inimesed on ka rohkem maininud isiklike ja perekondlike põhjuseid, maal elavad inimesed eluasemega seotud põhjuseid.

Kõikide majandustsüklite ajal rännati peamiselt Harjumaale ning vähemal määral ka Tartumaale. Samuti oli kõikidel perioodidel kõige populaarsemateks sihtkohtadeks Tallinn ja Tallinna tagamaa. Tallinna rännati peamiselt tööga seotud põhjustel. Kõikidel perioodidel rännati Tallinnast peamiselt välja Tallinna tagamaale, selle põhjuseks on peamiselt eluasemega seotud tegurid. Oluline rändesuund kõigil perioodidel on ka Tallinna tagamaalt Tallinna ning regioonikeskustest Tallinna elama asumine. Mõlema põhjustajaks on peamiselt töö aga Tallinna tagamaalt Tallinna kolimise puhul ka isiklikud ja perekondlikud põhjused. **Majandusbuumi ajal intensiivistus nii regioonikeskustest kui ka muude toimepiirkondade keskustest oma tagamaale kolimine ning seda eluasemega seotud põhjustel. Majanduskriisi ajal suurenes rändesuund regioonikeskuse tagamaalt regioonikeskusesse ja muudetoimepiirkondade keskuste tagamaalt muudesse toimepiirkondade keskustesse, need suunad tugevnesid kriisijärgsel perioodil veelgi.**

Välismaale koliti valdavalt Harjumaalt ning Tartumaalt, valdav enamus kolis tagasi rännates oma eelmisesse linna või valda tagasi. Neist, kes oma eelmisesse KOV-üksusesse tagasi ei pöördunud, asus suurem osa elama Tallinnasse. Oma eelmisesse KOV-üksusesse mitte tagasi pöördumist põhjendati peamiselt tööga, isiklike ja perekondlike põhjustega ning haridusega.

Lisa 1 Tabelid

Tabel 1. Siserände põhjused lähtemaakondade lõikes (% , N=1090).

	Harjumaa	Hiiumaa*	Ida-Virumaa	Järvamaa*	Jõgevamaa*	Läänemaa*	Lääne-Virumaa	Pärnumaa	Põlvamaa*	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa*	Viljandimaa	Võrumaa*
Eluasemega seotud põhjused	36%	0%	20%	15%	6%	10%	15%	21%	16%	16%	30%	12%	11%	18%	4%
Haridusega seotud põhjused	6%	0%	3%	15%	0%	10%	6%	17%	8%	0%	15%	8%	11%	11%	8%
Isiklikud ja perekondlikud põhjused	27%	80%	32%	24%	41%	10%	31%	25%	24%	32%	15%	27%	37%	22%	42%
Majanduslikud põhjused	4%	0%	4%	0%	3%	0%	4%	1%	0%	3%	0%	3%	0%	0%	0%
Tööga seotud põhjused	14%	0%	35%	46%	44%	67%	37%	29%	48%	37%	30%	44%	32%	40%	42%
Turvalisus ja halb elukeskkond	7%	0%	3%	0%	0%	5%	2%	2%	0%	3%	4%	2%	0%	4%	0%
Vähe arenenud piirkond	2%	20%	2%	0%	6%	0%	0%	1%	4%	3%	4%	2%	5%	2%	0%
Ei oska öelda	5%	0%	3%	0%	0%	0%	6%	3%	0%	8%	4%	3%	5%	2%	4%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

*maakonnas alla 30 vastaja

Tabel 2. Teenustega seotud tõuketegurid elukohavahetuseks soo, rahvuse ja vanuse lõikes (keskmine 4-palli skaalal, N=1090)

		Sobivate töökohtade vähesus antud piirkonnas	Piirkonna madalad palgad	Põhihariduse halb kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumi hariduse halb kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Gümnaasiumi madal kvaliteet piirkonna koolides	Kutsehariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Lasteaia-kohtade halb kättesaadavus piirkonnas	Halb ühistranspordihendatus	Ebapiisavad sotsiaaltoetused ja Kovi poolt	Perearsti-teenuse halb kättesaadavus	Põhivajadustega seotud ersektori teenuste halb kättesaadavus	Kultuuri-sündmuste vähesus vaba aja veetmiseks	Meelelahutus- asutuste vähesus vaba aja veetmiseks	Huvi-tegevuste võimaluste vähesus	Halvad keskkonnamitingimused/ füüsilise elukeskkond
Sugu	Mees	2,2	2,0	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,4	1,4	1,3	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5
	Naine	2,2	1,9	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	1,4	1,3	1,3	1,5	1,4	1,4	1,5
Rahvus	Eestlane	2,1	1,9	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5
	Venelane	2,4	2,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5	1,3	1,2	1,5	1,5	1,5	1,4
	Muu	2,4	2,4	1,7	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,2	1,5	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3	1,5
Rände vanus	20-29	2,5	2,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,5	1,5	1,5	1,5
	30-49	2,1	1,9	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,4	1,5	1,3	1,3	1,3	1,5	1,4	1,4	1,6
	50-64	1,8	1,7	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,4
	65+	1,4	1,4	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,5	1,3	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1,4
Kokku		2,2	2,0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5

Tabel 3. Teenustega seotud tõuketegurid elukohavahetuseks lähtemaakondade lõikes (keskmine 4-palli skaalal, N=1090)

	Sobivate töökohtade vähesus antud piirkonnas	Piirkonna madalad palgad	Põhihariduse halb kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumi- ariduse halb kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Gümnaasiumi- hariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Kutse- hariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Lasteaia- kohtade halb kättesaadavus piirkonnas	Halb ühis- transpordi- ühendus	Ebapiisavad sotsiaal- teenused ja - toetused KOVi poolt	Perearsti- teenuse halb kättesaadavus	Põhi- vajadustega seotud ersektori teenuste halb kättesaadavus	Kultuuri- siindumuste vähesus vaba aja veetmiseks	Meele- lahutus- asutuste vähesus vaba aja veetmiseks	Huvitegevuste võimaluste vähesus	Halvad keskkonna- tingimused/ füüsiline elukeskkond
Harjumaa	1,7	1,5	1,1	1,1	1,2	1,2	1,1	1,5	1,3	1,3	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	1,7
Hiiumaa*	4,0	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	3,0	1,0	1,0	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Ida-Virumaa	3,0	2,8	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,7	1,3	1,2	1,7	1,7	1,7	1,5
Järvamaa*	2,9	2,6	1,2	1,3	1,3	1,2	1,2	1,3	1,8	1,6	1,2	1,2	1,6	1,6	1,6	1,4
Jõgevamaa*	2,7	2,7	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1	1,3	1,3	1,4	1,1	1,3	1,3	1,4	1,2
Läänemaa*	3,1	2,6	1,4	1,4	1,1	1,2	1,2	1,4	1,5	1,4	1,2	1,6	2,0	1,8	1,7	1,2
Lääne- Virumaa	2,3	2,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2	1,6	1,4	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4	1,6
Pärnumaa	2,8	2,5	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,3	1,3	1,2	1,1	1,3	1,4	1,5	1,4	1,1
Põlvamaa*	2,7	2,2	1,2	1,2	1,4	1,3	1,1	1,1	1,5	1,3	1,3	1,6	1,5	1,7	1,7	1,1
Raplamaa	2,6	2,6	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,5	2,0	1,8	1,5	1,5	1,7	1,7	1,6	1,6
Saaremaa	2,9	2,8	1,3	1,0	1,1	1,1	1,0	1,2	1,6	1,5	1,1	1,3	1,9	1,6	1,4	1,1
Tartumaa	2,5	2,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,3	1,3	1,2	1,2
Valgamaa*	3,1	2,9	1,3	1,4	1,2	1,2	1,4	1,5	1,6	1,9	1,8	1,4	2,5	2,1	2,0	1,6
Viljandimaa	3,0	2,7	1,3	1,4	1,2	1,1	1,3	1,3	1,6	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4
Võrumaa*	2,6	2,6	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,3	1,1	1,3	1,3	1,9	1,7	1,7	1,3
Kokku	2,5	2,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3	1,2	1,5	1,4	1,4	1,4

*maakonnas alla 30 vastaja

Tabel 4. Teenustega seotud tõuketegurid elukohavahetuseks lähteasustustüübi hierarhiatasemete lõikes (keskmine 4-palli skaalal, N=1090).

	Sobivate töökohtade vähesus antud piirkonnas	Piirkonna madalad palgad	Põhihariduse halb kätte-saadavus piirkonnas	Gümnaasiumi-hariduse halb kätte-saadavus piirkonnas	Põhihariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Gümnaasiumi-hariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Kutse-hariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Lasteaia-kohtade halb kätte-saadavus piirkonnas	Halb ühis-transporti-ühendus	Ebapiisavad sotsiaal-teenused ja -toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuse halb kätte-saadavus	Põhi-vajadustega seotud ersektori teenuste halb kätte-saadavus	Kultuuri-sündmuste vähesus vaba aja veetmiseks	Meele-lahutus-asutuste vähesus vaba aja veetmiseks	Huvi-tegevuste võimaluste vähesus	Halvad keskkonna-tingimused/füüsiline elukeskkond
Tallinn	1,4	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,4	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	1,8
Tallinna tagamaa	2,0	1,7	1,4	1,5	1,4	1,3	1,3	1,5	1,7	1,5	1,3	1,4	1,6	1,6	1,5	1,5
Regioonikeskused	2,4	2,1	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2	1,1	1,3	1,3	1,3	1,4
Regioonikeskuste tagamaa	2,1	2,0	1,2	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,5	1,4	1,3	1,4	1,6	1,5	1,4	1,5
Muude toimepiirkondade keskused	2,4	2,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,2	1,2	1,5	1,5	1,4	1,3
Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	2,5	2,3	1,4	1,4	1,3	1,2	1,3	1,4	1,9	1,6	1,4	1,6	1,7	1,7	1,6	1,4
Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	2,9	2,7	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,8	1,5	1,5	1,6	1,7	1,6	1,6	1,5
Kokku	2,2	2,0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5

Tabel 5. Teenustega seotud tõuketegurid elukohavahetuseks lähteasualt tüübi lõikes (keskmine 4-palli skaalal, N=1090).

	Sobivate töökohtade vähesus antud piirkonnas	Piirkonna madalad palgad	Põhihariduse halb kätte-saadavus piirkonnas	Gümnaasiumi-hariduse halb kätte-saadavus piirkonnas	Põhihariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Gümnaasiumi-hariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Kutse-hariduse madal kvaliteet piirkonna koolides	Lasteaia-kohtade halb kätte-saadavus piirkonnas	Halb ühis-transporti-ühendus	Ebapiisavad sotsiaal-teenused ja -toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuse halb kätte-saadavus	Põhi-vajadustega seotud ersektori teenuste halb kätte-saadavus	Kultuuri-sündmuste vähesus vaba aja veetmiseks	Meele-lahutus-asutuste vähesus vaba aja veetmiseks	Huvi-tegevuste võimaluste vähesus	Halvad keskkonna-tingimused/füüsiline elukeskkond
Linn	2,0	1,8	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1	1,3	1,3	1,3	1,5
Maa	2,4	2,2	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	1,8	1,5	1,4	1,5	1,7	1,6	1,6	1,5
Kokku	2,2	2,0	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5

Tabel 6. Uue elukoha teenustega rahulolu soo, vanuse ja rahvuse lõikes (% , N=1203)

		Sobivate töökohtade olemasolu	Piirkonna palgatase	Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kättesaadavus piirkonnas	Lasteaia-kohtade kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse kvaliteet piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kvaliteet piirkonnas	Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides	Ühis-transport	Sotsiaal-teenused ja toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuste olemasolu	Põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus	Kultuuri-sündmuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Meelelahutus-teenuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Huvitegevuse võimalused	Meeldivad keskkonnamitingimused/füüsiline elukeskkond
Sugu	Mees	3,0	2,8	3,4	3,3	3,1	3,4	3,3	3,2	3,3	3,0	3,3	3,5	3,3	3,3	3,5	3,5
	Naine	3,0	2,8	3,5	3,4	3,2	3,4	3,3	3,2	3,2	3,1	3,3	3,4	3,4	3,3	3,5	3,6
Rahvus	Eestlane	3,0	2,8	3,5	3,4	3,2	3,4	3,3	3,2	3,2	3,1	3,3	3,4	3,4	3,2	3,5	3,6
	Venelane	3,0	2,6	3,4	3,4	3,2	3,3	3,2	3,1	3,4	3,0	3,3	3,6	3,3	3,4	3,5	3,4
	Muu	3,2	2,7	3,6	3,5	3,1	3,3	3,2	3,2	3,3	3,0	3,4	3,5	3,4	3,4	3,5	3,3
Vanus	20-29	3,1	2,9	3,6	3,5	3,2	3,4	3,4	3,4	3,4	3,1	3,4	3,6	3,5	3,5	3,6	3,5
	30-49	3,0	2,8	3,5	3,3	3,1	3,4	3,3	3,2	3,1	3,1	3,3	3,4	3,3	3,2	3,5	3,6
	50-64	2,8	2,5	3,3	3,2	3,2	3,3	3,2	3,1	3,2	2,9	3,3	3,3	3,3	3,2	3,4	3,6
	65+	2,8	2,7	3,4	3,2	3,3	3,3	3,3	3,2	3,3	3,0	3,4	3,3	3,3	3,1	3,4	3,7
Kokku		3,0	2,8	3,5	3,4	3,2	3,4	3,3	3,2	3,2	3,1	3,3	3,4	3,4	3,3	3,5	3,6

Tabel 7. Uue elukoha teenustega rahulolu haridustaseme lõikes (% , N=1203)

	Sobivate töökohtade olemasolu	Piirkonna palgatase	Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kättesaadavus piirkonnas	Lasteaia-kohtade kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse kvaliteet piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kvaliteet piirkonnas	Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides	Ühis-transport	Sotsiaal-teenused ja toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuste olemasolu	Põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus	Kultuuri-sündmuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Meelelahutus-teenuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Huvitegevuse võimalused	Meeldivad keskkonnamitingimused/füüsiline elukeskkond
Alg- või põhiharidus	3,0	2,6	3,6	3,4	3,4	3,5	3,3	3,2	3,2	2,9	3,4	3,1	3,2	3,1	3,2	3,5
Kesk- või gümnaasiumiharidus, kutseharidus (põhihariduse baasil)	2,8	2,6	3,4	3,3	3,2	3,3	3,3	3,1	3,2	3,0	3,3	3,4	3,3	3,2	3,4	3,6
Keskeriharidus-, tehnikumiharidus, kutseharidus (keskhariduse baasil)	3,0	2,7	3,5	3,4	3,3	3,5	3,4	3,3	3,3	3,1	3,4	3,5	3,4	3,3	3,5	3,5
Kõrgharidus ja enam	3,1	2,9	3,5	3,4	3,1	3,3	3,2	3,2	3,2	3,1	3,3	3,5	3,4	3,3	3,5	3,6

Tabel 8. Uue elukoha teenustega rahulolu sisetuleku lõikes (% , N=1203)

	Sobivate töökohtade olemasolu	Piirkonna palgatase	Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kättesaadavus piirkonnas	Lasteaia-kohtade kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse kvaliteet piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kvaliteet piirkonnas	Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides	Ühis-transport	Sotsiaal-teenused ja toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuste olemasolu	Põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus	Kultuuri-sündmuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Meelelahutus-teenuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Huvitegevuse võimalused	Meeldivad keskkonnamitingimused/füüsiline elukeskkond
kuni 200	2,5	2,1	3,4	3,2	3,2	3,4	3,2	3,1	3,1	2,9	3,2	3,2	3,2	3,1	3,4	3,7
201-400	2,8	2,5	3,5	3,3	3,3	3,3	3,2	3,0	3,2	2,9	3,3	3,3	3,3	3,1	3,3	3,6
401-600	3,0	2,9	3,5	3,4	3,2	3,4	3,3	3,3	3,3	3,1	3,3	3,5	3,3	3,3	3,5	3,6
601-800	3,1	2,9	3,5	3,4	3,1	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2	3,3	3,5	3,5	3,4	3,5	3,5
801-1000	3,2	3,0	3,5	3,5	3,0	3,3	3,4	3,4	3,3	3,1	3,3	3,5	3,4	3,4	3,6	3,5
1001 ja enam	3,1	3,1	3,4	3,4	3,0	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2	3,4	3,6	3,6	3,4	3,7	3,6
keeldus vastamast	3,2	2,9	3,6	3,3	3,1	3,4	3,2	3,1	3,1	2,8	3,2	3,4	3,4	3,3	3,4	3,5
puudub sisetulek	3,0	2,7	3,3	3,3	3,7	2,7	2,7	3,0	3,5	2,6	3,5	3,8	3,5	3,6	3,7	3,1

Tabel 9. Uue elukoha teenustega rahulolu hõivestaatuse lõikes (% , N=1203)

	Sobivate töökohtade olemasolu	Piirkonna palgatase	Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kättesaadavus piirkonnas	Lasteaia-kohtade kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse kvaliteet piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kvaliteet piirkonnas	Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides	Ühis-transport	Sotsiaal-teenused ja toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuste olemasolu	Põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus	Kultuuri-sündmuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Meelelahutus-teenuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Huvitegevuse võimalused	Meeldivad keskkonnamitingimused/füüsiline elukeskkond
Töötav	3,1	2,8	3,5	3,4	3,1	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1	3,3	3,4	3,4	3,3	3,5	3,5
Õpilane, üliõpilane	3,1	3,0	3,4	3,6	3,2	3,4	3,3	3,5	3,8	3,2	3,3	3,7	3,3	3,2	3,7	3,6
Õpilane/üliõpilane ja töötatab samal ajal	3,3	3,1	3,7	3,6	2,8	3,5	3,6	3,6	3,4	3,4	3,4	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
Töötu, töötotsija	2,3	2,1	3,5	3,4	3,4	3,4	3,2	3,1	3,1	3,1	3,3	3,3	3,4	3,1	3,5	3,5
Pensionär	2,5	2,6	3,4	3,2	3,5	3,4	3,4	3,2	3,4	2,9	3,5	3,4	3,4	3,3	3,5	3,7
Pensionär ja töötatab samal ajal	3,3	2,9	3,7	3,5	3,1	3,5	3,5	3,5	3,2	3,2	3,5	3,4	3,0	3,0	3,2	3,6
Muu	2,7	2,7	3,6	3,3	3,4	3,3	3,3	2,6	2,9	3,3	3,2	3,3	3,1	2,9	3,5	3,8

Tabel 10. Uue elukoha teenustega rahulolu lastega ja lasteta perede lõikes (% , N=1203)

	Sobivate töökohtade olemasolu	Piirkonna palgatase	Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kättesaadavus piirkonnas	Lasteaia-kohtade kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse kvaliteet piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kvaliteet piirkonnas	Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides	Ühis-transport	Sotsiaal-teenused ja toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuste olemasolu	Põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus	Kultuuri-sündmuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Meelelahutus-teenuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Huvitegevuse võimalused	Meeldivad keskkonnamitingimused/füüsiline elukeskkond
Lasteta pered	3,1	2,8	3,4	3,4	3,1	3,4	3,4	3,3	3,3	3,1	3,4	3,5	3,4	3,4	3,5	3,5
Lastega pered	2,9	2,8	3,5	3,3	3,2	3,3	3,2	3,2	3,1	3,1	3,3	3,4	3,3	3,2	3,4	3,6

Tabel 11. Uue elukoha teenustega rahulolu asustussüsteemi hierarhia tasemete lõikes (% , N=1203)

	Sobivate töökohtade olemasolu	Piirkonna palgatase	Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumi- hariduse kättesaadavus piirkonnas	Lasteaia- kohtade kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse kvaliteet piirkonnas	Gümnaasiumi- hariduse kvaliteet piirkonnas	Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides	Ühis- transport	Sotsiaal- teenused ja toetused KOVi poolt	Perearsti- teenuste olemasolu	Põhi- vajadustega erasektori teenuste kättesaadavus	Kultuuri- sündmuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Meelelahutus- teenuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Huvi- tegevuse võimalused	Meeldivad keskkonna- tingimused/ füüsiline elukeskkond
Tallinn	3,4	3,1	3,5	3,6	2,9	3,4	3,4	3,5	3,6	3,1	3,4	3,7	3,8	3,8	3,7	3,3
Tallinna tagamaa	2,8	2,9	3,5	3,2	3,0	3,4	3,2	2,9	3,0	3,1	3,2	3,3	3,0	2,9	3,3	3,8
Regioonikeskused	3,2	2,8	3,6	3,6	3,3	3,5	3,5	3,5	3,4	3,2	3,5	3,7	3,7	3,7	3,7	3,5
Regioonikeskuste tagamaa	2,8	2,7	3,4	3,2	3,2	3,2	3,1	3,0	3,0	3,1	3,3	3,1	3,1	2,9	3,3	3,6
Muude toimepiirkondade keskused	2,6	2,3	3,6	3,6	3,4	3,5	3,5	3,4	3,1	2,9	3,5	3,6	3,2	3,1	3,5	3,6
Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	2,7	2,5	3,2	3,0	3,3	3,3	3,2	3,3	3,0	3,3	3,3	3,2	3,2	2,9	3,3	3,8
Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	2,5	2,3	3,4	3,1	3,5	3,2	3,0	2,7	2,7	2,7	3,2	3,0	2,9	2,7	3,1	3,6

Tabel 12. Uue elukoha teenustega rahulolu maakonna lõikes (% , N=1203)

	Sobivate töökohtade olemasolu	Piirkonna palgatase	Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kättesaadavus piirkonnas	Lasteaia-kohtade kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse kvaliteet piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kvaliteet piirkonnas	Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides	Ühis-transport	Sotsiaalteenused ja toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuste olemasolu	Põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus	Kultuuri-sündmuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Meelelahutus-teenuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Huvitegevuse võimalused	Meeldivad keskkonnatingimused/füüsiline elukeskkond
Harjumaa	3,2	3,0	3,5	3,4	2,9	3,4	3,3	3,3	3,4	3,1	3,3	3,6	3,5	3,5	3,6	3,5
Hiiumaa*	2,0	2,1	3,7	3,2	2,8	3,2	3,0	3,0	1,8	2,6	3,0	3,4	2,7	2,6	2,9	3,8
Ida-Virumaa	2,6	2,3	3,2	3,3	3,2	3,2	3,2	2,9	2,8	2,7	3,2	3,3	3,0	2,9	3,2	3,3
Järvamaa*	2,6	2,4	3,3	3,2	3,1	3,1	3,2	3,0	3,0	3,0	3,2	3,0	2,7	2,4	3,2	3,4
Jõgevamaa*	2,6	2,2	3,6	3,6	3,5	3,5	3,2	2,9	2,8	2,7	3,2	3,3	2,7	2,3	3,0	3,5
Läänemaa*	2,1	2,3	3,1	3,2	3,5	3,1	3,4	3,5	2,9	2,7	3,1	3,1	3,1	3,0	3,2	3,8
Lääne-Virumaa	2,9	2,7	3,5	3,4	3,4	3,5	3,4	3,4	3,1	2,9	3,2	3,2	3,5	3,2	3,5	3,7
Pärnumaa	2,9	2,6	3,3	3,2	3,4	3,4	3,4	3,3	3,3	3,0	3,4	3,3	3,5	3,4	3,6	3,6
Põlvamaa*	2,0	2,0	2,7	2,7	3,5	3,0	2,9	2,8	2,3	2,9	3,2	3,0	2,6	2,3	3,0	3,7
Raplamaa	2,5	2,2	3,6	3,4	3,6	3,4	3,4	3,1	3,1	3,4	3,4	3,2	2,8	2,8	3,3	3,7
Saaremaa	2,8	2,5	3,4	3,0	3,3	3,4	3,2	3,2	2,8	3,1	3,4	3,3	3,1	3,1	3,5	3,8
Tartumaa	3,1	3,0	3,7	3,5	3,3	3,4	3,3	3,4	3,4	3,3	3,5	3,4	3,5	3,3	3,5	3,7
Valgamaa*	2,2	1,8	3,5	3,4	3,5	3,0	3,0	3,1	2,9	2,8	3,4	3,2	3,1	3,1	3,3	3,8
Viljandimaa	2,9	2,6	3,5	3,4	3,4	3,5	3,2	3,0	3,1	3,1	3,5	3,5	3,4	3,1	3,4	3,7
Võrumaa*	2,8	2,5	3,6	3,5	3,6	3,5	3,5	3,4	3,3	3,2	3,5	3,5	3,5	3,3	3,6	3,8

* maakondades alla 30 vastaja

Tabel 13. Uue elukoha teenustega rahulolu asulatüübi lõikes (% , N=1203)

	Sobivate töökohtade olemasolu	Piirkonna palgatase	Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kättesaadavus piirkonnas	Lasteaia-kohtade kättesaadavus piirkonnas	Põhihariduse kvaliteet piirkonnas	Gümnaasiumihariduse kvaliteet piirkonnas	Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides	Ühis-transport	Sotsiaalteenused ja toetused KOVi poolt	Perearsti-teenuste olemasolu	Põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus	Kultuuri-sündmuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Meelelahutus-teenuste olemasolu vaba aja veetmiseks	Huvitegevuse võimalused	Meeldivad keskkonnatingimused/füüsiline elukeskkond
Linn	3,2	2,9	3,5	3,5	3,1	3,4	3,4	3,4	3,5	3,1	3,4	3,7	3,6	3,6	3,6	3,4
Maa	2,7	2,6	3,4	3,2	3,3	3,3	3,1	3,0	2,9	3,1	3,2	3,1	3,1	2,8	3,3	3,7

Tabel 14. Rändesuunad asustussüsteemi hierarhiatasemete lõikes perioodil 2002-2004.a.

			Milliselt hierarhiatasemelt?							Kokku	
			Tallinn	Tallinna tagamaa	Regiooni-keskused	Regiooni-keskuste tagamaa	Muude toimepiirkondade keskus	Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa		
Millisele hierarhiatasemele?	Tallinn	N	0	6	26	2	14	8	12	68	
		%	0%	50%	58%	18%	52%	38%	40%	35%	
	Tallinna tagamaa	N	33	0	5	2	1	4	4	49	
		%	65%	0%	11%	18%	4%	19%	13%	25%	
	Regioonikeskused	N	7	2	0	6	0	2	3	20	
		%	14%	17%	0%	55%	0%	10%	10%	10%	
	Regioonikeskuste tagamaa	N	0	0	6	0	2	0	5	13	
		%	0%	0%	13%	0%	7%	0%	17%	7%	
	Muude toimepiirkondade	N	1	0	3	0	0	4	4	12	
		%	2%	0%	7%	0%	0%	19%	13%	6%	
	Muude toimepiirkondade	N	1	3	0	0	7	0	2	13	
		%	2%	25%	0%	0%	26%	0%	7%	7%	
	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	N	9	1	5	1	3	3	0	22	
		%	18%	8%	11%	9%	11%	14%	0%	11%	
	Kokku		N	51	12	45	11	27	21	30	197
			%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 15. Rändesuunad asustussüsteemi hierarhiatasemete lõikes perioodil 2005-2007.a.

			Millisel hierarhiatasemelt?							Kokku
			Tallinn	Tallinna tagamaa	Regiooni-keskused	Regiooni-keskuste tagamaa	Muude toimepiirkondade keskus	Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	
Millisele hierarhiatasemele	Tallinn	N	0	21	37	4	11	2	8	83
		%	0%	58%	51%	31%	32%	12%	27%	29%
	Tallinna tagamaa	N	45	0	4	1	5	3	3	61
		%	56%	0%	5%	8%	15%	18%	10%	22%
	Regioonikeskused	N	13	2	0	4	2	0	7	28
		%	16%	6%	0%	31%	6%	0%	23%	10%
	Regioonikeskuste tagamaa	N	2	1	14	0	3	3	5	28
		%	3%	3%	19%	0%	9%	18%	17%	10%
	Muude toimepiirkondade	N	4	4	7	3	0	4	6	28
		%	5%	11%	10%	23%	0%	24%	20%	10%
	Muude toimepiirkondade	N	7	6	1	0	7	0	1	22
		%	9%	17%	1%	0%	21%	0%	3%	8%
	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	N	9	2	10	1	6	5	0	33
		%	11%	6%	14%	8%	18%	29%	0%	12%
Kokku	N	80	36	73	13	34	17	30	283	
	%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Tabel 16. Rändesuunad asustussüsteemi hierarhiatasemete lõikes perioodil 2008-2010.a.

			Milliselt hierarhiatasemelt?							Kokku
			Tallinn	Tallinna tagamaa	Regiooni-keskused	Regiooni-keskuste tagamaa	Muude toimepiirkondade keskus	Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	
Millisele hierarhiatasemele	Tallinn	N	0	14	16	4	12	3	6	55
		%	0%	70%	32%	24%	41%	19%	24%	23%
	Tallinna tagamaa	N	31	0	6	0	1	3	6	47
		%	62%	0%	12%	0%	3%	19%	24%	22%
	Regioonikeskused	N	6	0	0	8	5	1	2	22
		%	12%	0%	0%	47%	17%	6%	8%	12%
	Regioonikeskuste tagamaa	N	1	1	13	0	3	1	0	19
		%	2%	5%	26%	0%	10%	6%	0%	12%
	Muude toimepiirkondade	N	1	2	4	2	0	7	6	22
		%	2%	10%	8%	12%	0%	44%	24%	10%
Muude toimepiirkondade	N	2	0	3	2	3	0	5	15	
	%	4%	0%	6%	12%	10%	0%	20%	8%	
Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	N	9	3	8	1	5	1	0	27	
	%	18%	15%	16%	6%	17%	6%	0%	14%	
Kokku	N	50	20	50	17	29	16	25	207	
	%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Tabel 17. Rändesuunad asustussüsteemi hierarhiatasemete lõikes perioodil 2011-2014.a

			Milliselt hierarhiatasemelt?							Kokku
			Tallinn	Tallinna tagamaa	Regiooni-keskused	Regiooni-keskuste tagamaa	Muude toimepiirkondade keskus	Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	
Millisele hierarhiatasemele	Tallinn	N	0	28	44	5	11	3	18	109
		%	0%	65%	49%	24%	32%	10%	34%	28%
	Tallinna tagamaa	N	43	0	9	1	2	2	9	66
		%	55%	0%	10%	5%	6%	6%	17%	20%
	Regioonikeskused	N	15	3	0	13	8	6	5	50
		%	19%	7%	0%	62%	24%	19%	9%	14%
	Regioonikeskuste tagamaa	N	3	1	16	0	2	2	4	28
		%	4%	2%	18%	0%	6%	6%	8%	10%
	Muude toimepiirkondade	N	4	3	4	0	0	13	10	34
		%	5%	7%	4%	0%	0%	42%	19%	10%
	Muude toimepiirkondade	N	6	4	4	0	4	0	7	25
		%	8%	9%	4%	0%	12%	0%	13%	7%
	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	N	7	4	12	2	7	5	0	37
		%	9%	9%	13%	10%	21%	16%	0%	12%
Kokku	N	78	43	89	21	34	31	53	349	
	%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Tabel 18. Elukohta vahetamise soov soo, rahvuse ja vanuse lõikes (% , N=1203)

	Sugu		Rahvus			Vanusegrupp			
	Mees	Naine	Eestlane	Venelane	Muu	20-29	30-49	50-64	65+
Soovin vahetada elukohta	12%	11%	11%	12%	13%	10%	14%	9%	7%
Ei soovi vahetada elukohta	88%	89%	89%	88%	87%	90%	86%	91%	93%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 19. Elukohta vahetamise soov hariduse ja hõivestaatus lõikes (% , N=1203)

	Haridus				Hõivestaatus						
	Alg- või põhiharidus	Kesk- või gümnaasiumiharidus, kutseharidus (põhihariduse baasil)	Keskeriharidus-, tehnikumiharidus, kutseharidus (keskhariduse baasil)	Kõrgharidus ja enam	Töötav	Õpilane, üliõpilane	Õpilane/ üliõpilane ja töötab samal ajal	Töötu, töötotsija	Pensionär	Pensionär ja töötab samal ajal	Muu
Soovin vahetada elukohta	15%	13%	10%	11%	12%	6%	6%	25%	6%	10%	5%
Ei soovi vahetada elukohta	85%	87%	90%	89%	88%	94%	94%	75%	94%	90%	95%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 20. Elukohta vahetamise soov sissetuleku ja alaealised lapsed peres löikes (% , N=1203)

	Sissetulek								Lapsed peres	
	kuni 200	201-400	401-600	601-800	801-1000	1001 ja enam	keeldus vastamast	puudub sissetulek	Lasteta pered	Lastega pered
Soovin vahetada elukohta	16%	13%	13%	6%	10%	10%	11%	33%	10%	13%
Ei soovi vahetada elukohta	84%	87%	87%	94%	90%	90%	89%	67%	90%	87%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 21. Elukohta vahetamise soov maakonna löikes (% , N=1203)

	Harjumaa	Hiiumaa*	Ida-Virumaa	Järvamaa*	Jõgevamaa*	Läänemaa*	Lääne-Virumaa	Pärnumaa	Põlvamaa*	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa*	Viljandimaa	Võrumaa*
Soovin vahetada elukohta	10%	0%	18%	15%	22%	22%	10%	11%	25%	6%	10%	9%	24%	13%	3%
Ei soovi vahetada elukohta	90%	100%	82%	85%	78%	78%	90%	89%	75%	94%	90%	91%	76%	88%	97%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Maakonnas alla 30 vastaja

Tabel 22. Elukohavahetuse soovi sihtkoht maakonna (% , N=121), asulatüübi (% , N=118) ja asustussüsteemi hierarhia lõikes (% , N=108)

Maakond	Harjumaa	52%
	Tartumaa	16%
	Saaremaa	6%
	Viljandimaa	6%
	Pärnumaa	6%
	Ida-Virumaa	3%
	Põlvamaa	2%
	Jõgevamaa	2%
	Läänemaa	2%
	Lääne-Virumaa	2%
	Valgamaa	1%
	Võrumaa	1%
	Raplamaa	1%
	Järvamaa	1%
Asulatüüp	Linn	63%
	Maa	37%
Asustussüsteemi hierarhia	Tallinn	32%
	Tallinna tagamaa	19%
	Regioonikeskused	19%
	Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa	10%
	Muud toimepiirkondade keskused	9%
	Regioonikeskuste tagamaa	6%
	Nõrgalt seotud keskus/tagamaa	4%

Tabel 23. Linna või maale rändamisesoov soo, rahvuse, vanuse ja hariduse lõikes. (% , N=118)

	Sugu		Rahvus			Vanus				Haridus			
	Mees	Naine	Eestlane	Venelane	Muu	20-29	30-49	50-64	65+	Alg- või põhiharidus	Kesk- või gümnaasiumi- haridus, kutseharidus (põhihariduse baasil)	Keskeriharidus-, tehnikumiharidus, kutseharidus (keskhariduse baasil)	Kõrgharidus ja enam
Maa	53%	23%	42%	13%	0%	36%	44%	16%	0%	37%	26%	38%	41%
Linn	47%	77%	58%	87%	100%	64%	56%	84%	100%	63%	74%	62%	59%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 24. Linna või maale rändamisesoov sissetulekujaalaealised lapsed peres lõikes. (% , N=118)

	Sissetulek						Lapsed peres			
	kuni 200	201-400	401-600	601-800	801-1000	1001 ja enam	keeldus vastamast	puudub sissetulek	Lasteta pered	Lastega pered
Maa	29%	26%	36%	24%	65%	60%	14%	100%	31%	40%
Linn	71%	74%	64%	76%	35%	40%	86%	0%	69%	60%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Lisa 2 Asustussüsteemi hierarhia tasemete jaotus kohaliku omavalitsuse tasandil

Tabel 1. Tallinn ja Tallinna tagamaa

TALLINN LINN	Harjumaa	Tallinna linn
AEGVIIDU VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
ANIJA VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
HARKU VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
JÕELÄHTME VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
KEILA LINN	Harjumaa	Tallinna tagamaa
KEILA VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
KERNU VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
KIILI VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
KOHILA VALD	Raplamaa	Tallinna tagamaa
KOSE VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
KUUSALU VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
MAARDU LINN	Harjumaa	Tallinna tagamaa
NISSI VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
PALDISKI LINN	Harjumaa	Tallinna tagamaa
RAASIKU VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
RAE VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
SAKU VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
SAUE LINN	Harjumaa	Tallinna tagamaa
SAUE VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa
VIIMSI VALD	Harjumaa	Tallinna tagamaa

Tabel 2. Regioonikeskus ja regioonikeskuste tagamaa

NARVA LINN	Ida-Virumaa	Regioonikeskus
PÄRNU LINN	Pänumaa	Regioonikeskus
TARTU LINN	Tartumaa	Regioonikeskus
JÕHVI LINN (vallasene linn)	Ida-Virumaa	Regioonikeskus
KOHTLA-JÄRVE LINN	Ida-Virumaa	Regioonikeskus
ARE VALD	Pänumaa	Regioonikeskuse tagamaa
AUDRU VALD	Pänumaa	Regioonikeskuse tagamaa
NARVA-JÕESUU LINN	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa
PAIKUSE VALD	Pänumaa	Regioonikeskuse tagamaa
PIIRISSAARE VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
SAUGA VALD	Pänumaa	Regioonikeskuse tagamaa
SINDI LINN	Pänumaa	Regioonikeskuse tagamaa
SURJU VALD	Pänumaa	Regioonikeskuse tagamaa
TABIVERE VALD	Jõgevamaa	Regioonikeskuse tagamaa
TAHKURANNA VALD	Pänumaa	Regioonikeskuse tagamaa
TORI VALD	Pänumaa	Regioonikeskuse tagamaa
VAIVARA VALD	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa
VASTSE-KUUSTE VALD	Põlvamaa	Regioonikeskuse tagamaa
TARTU VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
ELVA LINN	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
HAASLAVA VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
KAMBJA VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
KONGUTA VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
LAEVA VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
LUUNJA VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
NÕO VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
PUHJA VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
TÄHTVERE VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
VARA VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
VÕNNU VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
ÜLENURME VALD	Tartumaa	Regioonikeskuse tagamaa
JÕHVI VALD (valla maa-asulad)	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa
ALAJÕE VALD	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa
ILLUKA VALD	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa
KOHTLA VALD	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa
KOHTLA-NÕMME VALD	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa
MÄETAGUSE VALD	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa
TOILA VALD	Ida-Virumaa	Regioonikeskuse tagamaa

Tabel 3. Muude toimepiirkondade keskusedjamaude toimepiirkondade keskuste tagamaa

HAAPSALU LINN	Läänemaa	Toimepiirkondade keskus
JÕGEVA LINN	Jõgevamaa	Toimepiirkondade keskus
KIVIÕLI LINN	Ida-Virumaa	Toimepiirkondade keskus
KURESSAARE LINN	Saaremaa	Toimepiirkondade keskus
KÄRDLA LINN (vallasisene linn)	Hiiumaa	Toimepiirkondade keskus
PAIDE LINN	Järvamaa	Toimepiirkondade keskus
PÕLTSAMAA VALD	Jõgevamaa	Toimepiirkondade keskus
RAKVERE LINN	Lääne-Virumaa	Toimepiirkondade keskus
RAKVERE VALD	Lääne-Virumaa	Toimepiirkondade keskus
RAPLA LINN (vallasisene linn)	Raplamaa	Toimepiirkondade keskus
VALGA LINN	Valgamaa	Toimepiirkondade keskus
VILJANDI LINN	Viljandimaa	Toimepiirkondade keskus
VÕRU LINN	Võrumaa	Toimepiirkondade keskus
PÕLTSAMAA LINN	Jõgevamaa	Toimepiirkondade keskus
PÕLVA LINN (vallasisene linn)	Põlvamaa	Toimepiirkondade keskus
RIDALA VALD	Läänemaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
RAPLA VALD (valla maa-asulad)	Raplamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
PÕLVA VALD (valla maa-asulad)	Põlvamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
AHJA VALD	Põlvamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
HALJALA VALD	Lääne-Virumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
HALLISTE VALD	Viljandimaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
HUMMULI VALD	Valgamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
JUURU VALD	Raplamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
JÕGEVA VALD	Jõgevamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
JÄRVAKANDI VALD	Järvamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KAARMA VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KADRINA VALD	Lääne-Virumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KAREDA VALD	Järvamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KARULA VALD	Valgamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KEHTNA VALD	Raplamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KIHELKONNA VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KÖLLESTE VALD	Põlvamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
HIIU VALD	Hiiumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KÄRLA VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
LAHEDA VALD	Põlvamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
LASVA VALD	Võrumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
LÄÄNE-NIGULA VALD	Läänemaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
LÜGANUSE VALD	Lääne-Virumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
LÜMANDA VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
MUSTJALA VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
PAIDE VALD	Järvamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
PIHTLA VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
PÜHALEPA VALD	Hiiumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
RAIKKÜLA VALD	Raplamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
RÕUGE VALD	Võrumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
RÄGAVERE VALD	Lääne-Virumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
SALME VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
SUURE-JAANI VALD	Viljandimaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
SÕMERPALU VALD	Võrumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
SÕMERU VALD	Lääne-Virumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
TORGU VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
TÖLLISTE VALD	Valgamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
VALJALA VALD	Saaremaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
VILJANDI VALD	Viljandimaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
VINNI VALD	Lääne-Virumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
VÕRU VALD	Võrumaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
VÄÄTSA VALD	Järvamaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa
KÕPU VALD	Viljandimaa	Toimepiirkondade keskuse tagamaa

Tabel 4. Nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsused

ABJA VALD	Viljandimaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
ALATSKIVI VALD	Tartumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
ALBU VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
AMBLA VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
ANTSLA VALD	Võrumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
ASERI VALD	Ida-Virumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
AVINURME VALD	Ida-Virumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
EMMASTE VALD	Hiiumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
HAANJA VALD	Võrumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
HALINGA VALD	Pänumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
HANILA VALD	Läänemaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
HELME VALD	Valgamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
HÄADEMEESTE VALD	Pänumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
IISAKU VALD	Ida-Virumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
IMAVERE VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
JÄRVA-JAANI VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KAISMA VALD	Pänumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KAIU VALD	Raplamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KALLASTE LINN	Tartumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KANEPI VALD	Põlvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KARKSI VALD	Viljandimaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KASEPÄÄ VALD	Tartumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KIHNU VALD	Pänumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KOERU VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KOIGI VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KOLGA-JAANI VALD	Viljandimaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KOONGA VALD	Pänumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KULLAMAA VALD	Läänemaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KUNDA LINN	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KÕO VALD	Viljandimaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KÄINA VALD	Hiiumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
KÄRU VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
LAEKVERE VALD	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
LAIMJALA VALD	Saaremaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
LEISI VALD	Saaremaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
LIHULA VALD	Läänemaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
LOHUSUU VALD	Ida-Virumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
Loksa linn	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MARTNA VALD	Läänemaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MEEKSI VALD	Tartumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MEREMÄE VALD	Võrumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MIKITAMÄE VALD	Põlvamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MISSO VALD	Võrumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MOOSTE VALD	Tartumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MUHU VALD	Saaremaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MUSTVEE LINN	Jõgevamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MÕISAKÜLA LINN	Viljandimaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MÕNISTE VALD	Võrumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MÄKSA VALD	Tartumaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
MÄRJAMAA VALD	Raplamaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus
NOAROOTSI VALD	Läänemaa	nõrgema keskus-tagamaa seotusega omavalitsus

NÕVA VALD	Läänemaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
ORAVA VALD	Põlvamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
ORISSAARE VALD	Saaremaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
OTEPÄÄ VALD	Valgamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PADISE VALD	Harjumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PAJUSI VALD	Jõgevamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PALA VALD	Jõgevamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PALAMUSE VALD	Jõgevamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PALUPERA VALD	Valgamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PEIPSIAÄRE VALD	Tartumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PUKA VALD	Valgamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PUURMANI VALD	Jõgevamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PÕDRALA VALD	Valgamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
PÕIDE VALD	Saaremaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
RAKKE VALD	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
RANNU VALD	Tartumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
ROOSNA-ALLIKU VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
RUHNU VALD	Saaremaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
RÕNGU VALD	Tartumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
RÄPINA VALD	Põlvamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
SAARDE VALD	Pärumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
SAARE VALD	Jõgevamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
SANGASTE VALD	Valgamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
SILLAMÄE LINN	Ida-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
SONDA VALD	Ida-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TAHEVA VALD	Valgamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TAMSALU VALD	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TAPA VALD	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TARVASTU VALD	Viljandimaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TOOTSI VALD	Pärumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TORMA VALD	Jõgevamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TUDULINNA VALD	Ida-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TÕRVA LINN	Valgamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TÕSTAMAA VALD	Pärumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
TÜRI VALD	Järvamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
URVASTE VALD	Võrumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VALGJÄRVE VALD	Põlvamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VARBLA VALD	Pärumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VARSTU VALD	Võrumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VASALEMMA VALD	Harjumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VASTSELIINA VALD	Võrumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VERIORA VALD	Põlvamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VIGALA VALD	Raplamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VIHULA VALD	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VIRU-NIGULA VALD	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VORMSI VALD	Läänemaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VÕHMA LINN	Viljandimaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VÄIKE-MAARJA VALD	Lääne-Virumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VÄNDRA ALEVI VALD	Pärumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VÄNDRA VALD	Pärumaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
VÄRSKA VALD	Põlvamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus
ÖRU VALD	Valgamaa	nõrgema keskus-lagamaa seotusega omavalitsus

Lisa 3 Ankeet

Tere. Helistan Teile Eesti Uuringukeskusest, olen .....

Viime Siseministeriumi tellimusel läbi uuringut, mille eesmärgiks on välja selgitada põhjused miks inimesed rändavad Eesti riigi siseselt, et aidata erinevatel piirkondadel säilitada oma arengu kestvuseks vajalikku elanikkonda ning meelitada juurde uusi elanikke.

Uuring on anonüümne, see tähendab, et kogutud andmeid kasutatakse vaid üldistatult. Kas ma võin küsida Teilt paar küsimust, et välja selgitada, kas te kuulute uuritavasse sihtrühma?

Juhend küsitlejale: Kui vastaja ei ole Eesti-siseselt rännanud, siis küsige, kas nende leibkonnas on keegi rännanud. Juhul kui on, siis küsige, mis ajal võiks tagasi helistada, et rääkida teise leibkonna liikmega.

K1. Kas Te olete viimase 12 aasta jooksul (alates 2002. aastast) alaliselt või pikaajaliselt Eesti-siseselt elukohta vahetanud kolides ühest linnast või vallast teise linna või valda? **(Pikaajaline elukohavahetus- vähemalt 6 kuud, ei ole ühe asula sisene elukohavahetus, oluline on tegelik ümberkolimine (sissekirjutus ei ole oluline)**

1. Jah =>**Jätka T1**
2. Ei =>**Tänan, kuid kahjuks Teile ei kuulu meie poolt uuritavasse sihtrühma, LÕPETA INTERVJU**

FILTERKÜSIMUSED

T1 Sugu

- 1.Mees
- 2.Naine

T2 Vanus (Juhend küsitlejale:küside täpne vanus)

....aastat

Kvoodid:

- 1.20-29
- 2.30-49
- 3.50-64
- 4.65+

T3 Millises linnas või vallas ning maakonnas Te elate ?

Juhend küsitajale: Sissekirjutus ei ole oluline, oluline on tegelik elukoht

1. Tallinn
2. Tallinna tagamaa
3. Regioonikeskused
4. Regioonikeskuste tagamaa
5. Muude toimepiirkondade keskused
6. Muude toimepiirkondade keskuste tagamaa
7. Nõrgalt seotud keskus/tagamaa

VÄLISRÄNDE PÕHJUSED

K2. Kas olete elanud perioodil 2002-2014 pikaajaliselt (vähemalt 6 kuud) välismaal ning seejärel tagasikolinud Eestisse?

(Juhend küsitajale: Siin all ei ole mõeldud pendelrännet ega perioodilist rännet. Püsielukoht peab olema Eestis vähemalt 6 kuud järjest)

1. Jah => **Jätka K3**
2. Ei => **Jätka K7**

K3. Mis vallast või linnast kolisite viimati välismaale?

.....

K4. Mis aastal kolisite viimati tagasi Eestisse?

.....aastal

K5. Mis oli peamine põhjus viimati Eestisse kolimisel?

.....

K6. Kas kolisite tagasi samasse linna või valda, kust kolisite viimati välismaale?

1. Jah=>Jätka K7
2. Ei=>Jätka K6A

K6A. Palun täpsustage, mis linna või valda kolisite?.....

K6B. Palun põhjendage, miks Te ei kolinud tagasi sinna linna või valda, kus te viimati Eestist lahkudes elasite?.....

Juhend küsitlejale: välisrände küsimuste bloki vastajatele öelda “Järgnevalt räägime Eesti-sisesest rändest.”

SISERÄNDE PÕHJUSED

K7. Millistel järgmistel perioodidel olete vahetanud Eestis elukohta kolides ühest linnast või vallast teise linna või valda?

1. 2011-2014.a.
2. 2008-2010.a.
3. 2005-2007.a.
4. 2002-2004.a.

K7A. Palun öelge, mis aastal Te elukohta vahetasite perioodil ....(siia periood lähtuvalt eelmise küsimuse vastustest)?

Juhend küsitlejale: Juhul kui vastaja on ühel perioodil mitu korda vahetanud elukohta, siis vastab vaid ühe elukoha vahetuse kohta, kus kõigem kauem elas. Kui vastaja ei tea täpset aastaarvu, millal ta kolis, siis paluge nimetada ligikaudne.

1. 2011-2014 .....
2. 2008-2010.....
3. 2005-2007 .....
4. 2002-2004 .....

K8. Juhend küsitlejale: vastajale öelda “Järgnevalt küsin (iga) elukohavahetuse osas kolm küsimust.”

Juhend küsitlejale: Siin tuleb täpselt märkida, kas tegemist oli linna või vallaga (nt kas Tartu linna või Tartu vallaga)

2011- 2014	2008- 2010	2005- 2007	2002- 2004
---------------	---------------	---------------	---------------

K8. Mis vallast või linnast kolisite ära aastal.....?

K9. Mis valda või linna kolisite aastal...?

K10. Mis oli peamine põhjus

kolimiseks ühest elukohast teise aastal....? (lahtine küsimus, võib vastata mitu põhjust)

Juhend küsitlejale: vastajale öelda "Nüüd räägime Teie viimasest elukohavahetusest."

K11. Mis oleks pidanud Teie viimases elukohas olema teisiti, et oleksite otsustanud sinna elama jääda?

.....

K12. Mil määral mõjutasid Teid viimase (aastal... toimunud) elukohavahetuse otuse tegemisel järgmised aspektid (1-üldse ei mõjutanud, 2-pigem ei mõjutanud, 3-pigem mõjutas, 4-väga mõjutas)?

Juhend küsitlejale: vastus igas reas

Juhend küsitlejale: "Ei oska öelda/puudub kokkupuude" vastuse varianti vastajale ette ei loeta.

1- üldse ei mõjut anud	2- pigem ei mõjut anud	3- pigem mõjuta s	4- väga mõjut as	Ei oska öelda/ kokku puude puudu b
------------------------------------	------------------------------------	----------------------------	---------------------------	--

1. Sobivate töökohtade vähesus antud piirkonnas
2. Piirkonna madalad palgad
3. Põhihariduse halb kättesaadavus piirkonnas (hõlmab nii ajalist ja ruumilist kaugust kodust, ühistranspordiühenduste sagedust/sobivust, hinda jmt)
4. Gümnaasiumihariduse halb kättesaadavus piirkonnas (hõlmab nii ajalist ja ruumilist kaugust kodust, ühistranspordiühenduste sagedust/sobivust, hinda jmt)
5. Põhihariduse madal kvaliteet piirkonna koolides
6. Gümnaasiumihariduse madal kvaliteet

- piirkonna koolides
7. Kutsehariduse madal kvaliteet piirkonna koolides
  8. Lasteaiakohtade halb kättesaadavus piirkonnas (hõlmab nii ajalist ja ruumilist kaugust kodust, ühistranspordiühenduste sagedust/sobivust, hinda jmt)
  9. Halb ühistranspordiühendus (sh harva liikuv või ebasobiva graafikuga ühistransport)
  10. Ebapiisavad sotsiaalteenused ja -toetused omavalitsuse poolt
  11. Perearstiteenuse halb kättesaadavus
  12. Põhivajadustega seotud erasektori teenuste halb kättesaadavus (pank, postiteenus, pood, apteek)
  13. Kultuurisündmuste (teater, kino, kontserdid, näitused) vähesus vaba aja veetmiseks
  14. Meelelahutusasutuste (restoranid, pubid jne) vähesus vaba aja veetmiseks
  15. Huvitegevuse (sh sportimise) võimaluste vähesus
  16. Halvad keskkonnatingimused / füüsiline elukeskkond
  17. Muu oluline aspekt
- .....

K13. Kuivõrd rahul olete praeguse elukohaga?

1. Üldse ei ole rahul. Millega Te ei ole rahul.....?
2. Pigem ei ole rahul. Millega Te ei ole rahul.....?
3. Pigem rahul. Millega Te olete rahul...?
4. Väga rahul. Millega Te olete rahul...?

K14. Kuivõrd rahul olete järgnevate aspektidega oma praeguses elukohas....

Juhend küsitlejale: vastus igas reas

Juhend küsitlejale: "Ei oska öelda/puudub kokkupuude" vastuse varianti vastajale ette ei loeta.

	1- Üldse ei ole rahul	2- Pigem ei ole rahul	3- Pigem olen rahul	4- Väga rahul	Ei oska öelda/ kokku puude puudu b
1. Sobivate töökohtade olemasolu					
2. Piirkonna palgatase					
3. Põhihariduse kättesaadavus piirkonnas (hõlmab nii ajalist ja ruumilist kaugust kodust, ühistranspordiühenduste sagedust/sobivust, hinda jmt)					
4. Gümnaasiumihariduse kättesaadavus piirkonnas (hõlmab nii ajalist ja ruumilist kaugust kodust, ühistranspordiühenduste sagedust/sobivust, hinda jmt)					
5. Lasteaiakohtade kättesaadavus piirkonnas (hõlmab nii ajalist ja ruumilist kaugust kodust, ühistranspordiühenduste sagedust/sobivust, hinda jmt)					
6. Põhihariduse kvaliteet piirkonna koolides					
7. Gümnaasiumihariduse kvaliteet piirkonna koolides					
8. Kutsehariduse kvaliteet piirkonna koolides					
9. Ühistransport					
10. Sotsiaalteenused ja -toetused omavalitsuse poolt					
11. Perearstiteenuse teenuste olemasolu					
12. Põhivajadustega seotud erasektori teenuste kättesaadavus (pank, postiteenus, pood)					
13. Kultuurisündmuste (teater, kino, kontserdid, näitused) olemasolu vaba aja veetmiseks					
14. Meelelahutusasutuste (restoranid,					

pubid jms) olemasolu vaba aja veetmiseks					
15. Huvitegevuse (sh sportimise) võimalused					
16. Meeldivad keskkonnatingimused/füüsiline elukeskkond					
17. Muu oluline aspekt					

K15. Kas Teil on praegusel ajal soov elukohta vahetada kolides teise linna või valda?

1. Jah=>**Jätka K16**
2. Ei=>**Jätka taustatunnused, T4**

K16. Missugusesse linna või valda sooviksite kolida?

1. .... =>Jätka K17
- 99 Ei oska öelda =>Jätka K16A

K16A. Mis maakonda sooviksite kolida?

- 1-15. Maakondade nimekiri=>Jätka K16B
- 99 Ei oska öeda=>Jätka K17

K16B. Kas sooviksite kolida selle maakonna...

1. Maapiirkonda
2. Linnalisse asulasse

K17. Mis põhjustel sooviksite teise linna või valda kolida?

1. ....
2. ....
3. ....

K18. Mis on need peamised põhjused, mis Teid praeguses elukohas hetkel kinni hoiavad, mille tõttu Te ei ole seni kolinud?

1. ....
2. ....
3. ....

Taustatunnused

T4 Rahvus

- 1.Eestlane
2. Venelane
- 3.Muu

T5 Haridus (kõrgeim omandatud)

1. Alg- või põhiharidus
2. Kesk- või gümnaasiumiharidus, kutseharidus (põhihariduse baasil)
3. Keskeriharidus-, tehnikumiharidus, kutseharidus (keskhariduse baasil)
4. Kõrgharidus ja enam

T6 Kui suur on Teie leibkonna keskmine netosissetulek ühe liikme kohta kuus? Liitke kõikide leibkonna liikmete neto-tulud ja jagage leibkonna liikmete arvuga.

Juhend küsitlejale: netosissetulek- sissetulek, mille pereliikmed kätte saadavad peale maksude tasumist

- 1.kuni 200
- 2.201-400
- 3.401-600
- 4.601-800
- 5.801-1000
6. 1001 ja enam
- 99 puudub sissetulek
- 98 keeldus vastamast

T7 Kas Te olete hetkel...

- 1.Töötav
  - 2.Õpilane, üliõpilane
  - 3.Õpilane/üliõpilane ja töötate samal ajal
  - 4.Töötu, tööotsija
  - 5.Pensionär
  - 6.Pensionär ja töötate samal ajal
  - 8.Muu [KIRJUTA]
-

T8 Leibkonna koosseis

Arv

1. Töötavaid täiskasvanuid	.....
2. Tööealisi mittetöötavaid täiskasvanuid	.....
3. Kuni 17-aastaseid lapsi	.....
4. 18-24-aastaseid õppivaid noori	.....
5. Mittetöötavaid pensionäre	.....

Kokku .....

Selgitus **Leibkond – koos elavad, ühiste elamiskuludega pereliikmed**

1- kõik üle 18-aastased (k.a.) töötavad liikmed, sh. töötavad pensionärid

2- kõik üle 18-aastased (k.a.), kes ei õpi, ei tööta ega saa ka pensioni

3- kaasa arvatud 17-aastased

4- noored, kes õpivad ja ei tööta või töötavad juhuslikult, ajutistel töödel

5- pensionärid (sh. Töövõimetus- pensionärid), kes ei tööta või töötavad juhuslikult, ajutistel töödel

Leibkonna liikmete arvu sisse arvestatakse ka vastajaga